

Täysistunto

Tiistai 27.5.2025 klo 13.59—17.26

Täysistunto alkoi klo 13.59. Täysistunto päättyi klo 17.26.

Puhetta johti ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (13.59—17.26).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Talousvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 47/2025 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi talousvaliokunnan jäseneksi edustaja Pauli Aalto-Setälän ja varajäseneksi edustaja Ville Kauniston.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 50/2025 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Ministeri Juuso esittelee. Olkaa hyvä.

Keskustelu

14.00 **Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annettua lakia, rajat ylittävistä terveydenhuollosta annettua lakia sekä...
[Hälinää — Puhemies koputtaa]

Pöytäkirja PTK 57/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Pyydän siirtämään kaikki ylimääräiset keskustelut ulos. [Eduskunnasta: Onkohan ministerin mikrofonin päällä?]

On se päällä, ainakin täällä näkyy punaisella. — Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annettua lakia, rajat ylittävistä terveydenhuollosta annettua lakia sekä sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla annettua lakia. Jatkossa hyvinvointialueilla, Helsingin kaupungilla ja HUS-yhtymällä ei enää olisi lakisääteistä velvoitetta järjestää kiireellisen hoidon lisäksi välttämättömiksi arvioituja kiireettömiä terveydenhuollon palveluja ulkomaalaislaissa tarkoitettulla tavalla laittomasti maassa oleskeleville kolmansien maiden kansalaisille. [Aki Lindén: Kyllä olisi, 56 b §:n mukaan!]

Laittomasti maassa oleskeleville olisi kuitenkin järjestettävä yksilölliseen lääketieteelliseen tarpeen arviointiin perustuva välttämätön kiireetön hoito, jos sen epääminen olisi ilmeisen kohtuutonta henkilön terveydentilan tai vamman vuoksi taikka jos epääminen vakavasti vaarantaisi muun henkilön tai väestön terveyden tai alaikäisen, jonka huolenpidosta henkilö vastaa, hyvinvoinnin. Naisille olisi järjestettävä raskauteen liittyvät palvelut nykytilaa vastaavasti, ja lapsille olisi järjestettävä terveydenhuollon palvelut saman laajuusina kuin hyvinvointialueen asukkaille.

Hallituksen esityksen tavoitteena on poistaa laittoman oleskelun kannusteita ja edistää laittomasti oleskelevien paluuta. Tavoitteena on, että laittomasti oleskelevat henkilöt poistuisivat maasta ripeästi. Yhteiskunnallisesti on tärkeää, ettei sääntelyllä missään olosuhteissa kannustettaisi laittomaan oleskeluun Suomessa. Jääminen maahan oleskelemaan laittomasti ei ole yhteiskunnan kannalta tavoiteltava vaihtoehto, eikä sen tulisi näyttäytyä tavoiteltavana myöskään yksilön kannalta. Muutoksella pyritäisiin myös lisäämään yleistä tietoisuutta ja ymmärrystä paluuvaihtoehdoista sellaisten henkilöryhmien piirissä, jotka eivät ole ulkomaalaisvalvontaviranomaisten tiedossa tai tavoitettavissa eivätkä siten palauttamistoimien tai paluuseen kannustavien toimenpiteiden, kuten paluuneuvonnan, piirissä.

Esitys liittyy pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman maahanmuuttoliittisiin kirjauksiin, joilla pyritään tehostamaan laittomasti maassa oleskelevien henkilöiden maasta poistumista ja poistamista sekä turvaamaan paremmin yleinen järjestys ja turvallisuus. Hallitusohjelman mukaisesti toteutetaan vapaaehtoisen paluun ja maasta poistumisen paketti, joka sisältää muun ohella sen, että maassa laittomasti oleskelevilta poistetaan oikeus muihin kuin kiireellisiin sosiaali- ja terveyspalveluihin sekä sosiaaliturvaan, eli palataan tältä osin viime vaalikautta edeltäneeseen oikeustilaan. Muutoksen on ehdotettu tulevan voimaan 1.10.2025.

Arvoisa puhemies! Kansainväliset sopimukset, joiden perusteella palveluita annetaan, velvoittavat myös muita maita, jotka ovat mukana näissä sopimuksissa. Tässä muutama esimerkki:

Norjassa laittomasti maassa olevilla on oikeus kiireellisen hoidon lisäksi ainoastaan ehdottoman välttämättömään hoitoon, joka ei voi odottaa ilman välittömän kuoleman, vakavan vamman tai vakavan kivun riskiä. Lähtökohtana on, että potilas käyttää kotimaansa terveyspalveluita. Jos katsotaan, että hoitoa voidaan lykätä kolme viikkoa ilman että lääketieteellinen tilanne kärjistyy, oikeutta terveydenhuoltoon ei Norjassa synny.

Pöytäkirja PTK 57/2025 vp

Tanskassa täysi-ikäisen laittomasti maassa oleskelevan henkilön täytyy, saadakseen kiireellistä hoitoa ja hiv-testausta laajemman oikeuden terveydenhuollon palveluihin, rekisteröityä viranomaisille ja olla vapaaehtoisesti valmis lähtemään takaisin lähtövaltioonsa.

Saksassa ilman oleskeluoikeutta olevilla tai työskentelevillä henkilöillä ei ole oikeutta ensiapua laajempaan julkiseen terveydenhuoltoon. Muiden palveluiden osalta hoitohenkilökunnalla on velvollisuus ilmoittaa laittomasti maassa oleskelevasta henkilöstä maahanmuuttoviranomaisille.

Myöskään esimerkiksi Ranskassa ilman oleskeluoikeutta maassa olevat eivät saa automaattisesti muuta kuin kiireellistä hoitoa, vaan apua on erikseen haettava. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Otetaan tähän 30 minuutin debatti, ja sitten jää vielä muutamalle puheenvuorollekin aikaa. — Eliikkä otetaan sieltä edustaja Kontula.

14.06 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikka hallituksen esitysten perustelut keskimäärin eivät ole kovinkaan kunnianhimoisia, niin nyt saatiin sitten esitys, jossa niitä ei ole lainkaan. Tässä kaksi keskeistä perustelua ovat talous ja yleinen järjestys, ja mikään tutkimus, mikään selvitys, ei tue sitä, että kummassakaan suhteessa mentäisiin positiiviseen suuntaan tämän esityksen myötä.

Myöskään nämä signaali vaikutukset, joita tässä esitetään siitä, että ihmisillä ei olisi tarvetta tulla Suomeen terveydenhuollon perässä, eivät perustu mihinkään tutkimustietoon. Päinvastoin: me tiedetään kansainvälisestä tutkimuksesta, että terveyspalveluilla — tämän tasoilla — ei ole merkitystä ihmisten tehdessä valintoja määränpääkohteesta.

Tämä on yksinkertaisesti ruma, ilkeä, pieni esitys — esitys, joka perustuu pelkoon, joka ei ole saanut muuta muotoa: pelkoon kaaoksesta ja ihmisestä. [Vasemmistoliiton ryhmästä: Ja missä on RKP!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Krista.

14.07 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä sosiaali- ja terveysvaliokunnalla on usein selvitettävää, ja meno jatkuu nytkin.

Esityksessä kyllä sanotaan, niin kuin ministerikin tässä totesi, että tässä on tarkoituksena rajoittaa näiden palveluiden saantia, jotka laissa nykyään olisivat. Jos sitten näin on tarkoitus tehdä, niin miksi kohta toisessa pykälässä kuitenkin halutaan varmistaa, että nämä palvelut ovat aina saatavilla? On se erikoinen yhtälö, että toisella kädellä siis kielletään, että todella — niin kuin tässä todettiin — näiden palveluiden saatavuutta rajoitetaan, mutta kun kohta samalla pykälästä katsoo, niin todetaan kuitenkin, että näitä palveluita on yhä annettava. En tiedä, kummasta tässä on kysymys. Onko tämä tarkoituksellista, vai miksi tässä näin pääsi käymään? Mutta tätä me nyt sitten selvitämme, ministeri, myös sosiaali- ja terveysvaliokunnassa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Laiho.

14.08 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalaisten lakisääteiset palvelut tulee turvata hyvinvointialueilla. Siihen meillä on velvollisuus. Meillä ei ole velvollisuutta kuitenkaan lähteä korvaamaan kaikkea muuta terveydenhuoltoa, joka ei ole

Pöytäkirja PTK 57/2025 vp

kiireellistä, muille maailman kansalaisille. [Aki Lindén: Kaikkea muuta? — Välihuutoja vasemmalta] Emme korvaa näitä myöskään turisteille, ellei heillä ole vakuutuksia, kiireetömissä asioissa.

Sen sijaan kiireellisissä asioissa jokainen Suomessa kiireellistä hoitoa tarvitseva saa sen hoidon, mitä hän tarvitsee, oli hän laitton, oli hän turisti tai mikä tahansa. Kaikki saavat sen kiireellisen hoidon. Näin toimitaan myös Norjassa, Tanskassa, Saksassa, eli olemme hyvin samalla kannalla kuin heidän järjestelmänsä. Eli pohjoismaisessa linjassa mennään. On huomioitava myös, että alaikäisille ja raskaana oleville tarjotaan kaikki ne samat palvelut, mitä tarjotaan suomalaisillekin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen.

14.09 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yleensä lähtökohdanhan pitää olla sellainen, jossa laittomasti maassa oleva henkilö poistetaan maasta. Se on selvä asia. Ei voi olla vaihtoehtoa, kun kaikki oikeustiet on käyty loppuun ja tulee lopullinen päätös, että henkilö poistetaan maasta. Olkoon se syy mikä tahansa, sitä on turha spekuloida. Kun on tuomioistuimen päätös ja se on selvä asia, silloin vain poistetaan ja sillä sipuli. Äskeisessä puheenvuorossa kuulumme sen, että se välttämätön apu, mitä tällainen ihminen tarvitsee, hänelle annetaan. [Vasemmalta: Ei anneta!]

Mutta lähtökohdan pitää olla selkeä, että kun ihminen on laittomasti maassa, hänet poistetaan. Jos tätä menettelyä emme noudata, niin Suomestahan alkaa muodostua semmoinen valtio, jossa tästä laittomasti maassa olevasta porukasta, joka täällä on — en tiedä, onko heitä paljon, mutta olipa heitä paljon tai vähän —, voi muodostua tietyn rajan jälkeen riski, ja sitä riskiä ei pidä ottaa. Kaikissa muissa länsimaissa on sama homma. Ajatelkaa jotakin Euroopan maata tai jotakin Yhdysvaltoja ääriesimerkkinä. [Veronika Honkasalo: Sehän onkin hyvä esimerkki tähän!] Siellä laittomasti maassa oleskeleva poistetaan varmasti. Jos esimerkiksi viisumi menee vanhaksi Yhdysvalloissa, niin kannattaa lähteä hieman ennen sitä, koska sitten on pikkusen vaikeampaa, [Puhemies koputtaa] jos viisumi kerkeää mennä vanhaksi. [Puhemies: Kiitoksia!]

Tämä asia on mielestäni selvä. Inhimillisuus pitää huomioida, mutta myös maassa oleskelemisen pitää olla selvä asia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen.

14.10 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yritin miettiä, miten tiivistää minuuttiin se, miten läpeensä kelvoton tämä hallituksen esitys on. [Vasemmistoliiton ryhmästä: Juuri näin!] Onneksi törmäsin uutisotsikkoon, jossa todettiin: ”Laki paperittomien terveyspalveluista johtaa juuri päinvastaisiin tuloksiin kuin toivottu.” Tämä esitys ei lisää turvallisuutta, tämä ei edistä paperittomien poistumista maasta, eikä tämä todellakaan tuo säästöjä. Ja kun katsoo, minkä takia tällainen hallituksen esitys sitten tänne tuodaan, kun ei sillä saada niitä toivottuja tuloksia aikaan, niin jäljelle jää vain julmuus, tarkoituksellinen julmuus niitä ihmisiä kohtaan, jotka tässä maassa ovat todennäköisesti kaikkien haavoittuvimmassa ja heikoimmassa asemassa.

Ja kun edustaja Laiho edellä viittasi puhuessaan ihmisistä ”laittomiin ihmisiin”, niin kukaan ihminen ei ole laitton. [Perussuomalaisten ryhmästä: Laittomasti maassa oleva!] Ihmi-

Pöytäkirja PTK 57/2025 vp

nen voi tehdä laittomia asioita ja hän ansaitsee niistä laittomuuksista rangaistuksen, mutta kukaan ihminen ei ole laiton.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Reijonen.

14.11 **Minna Reijonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Onhan se nyt aivan selvää, että jos on laittomasti maassa, niin pitää poistua mahdollisimman pikaisesti. Jos heille terveydenhuolto vielä järjestetään, niin pitää vähän miettiä, että jos meillä Suomessa omaishoitajilta viime vuonna joiltakin alueilta oli omaishoidon rahat lopussa jopa tammikuussa, [Veronika Honkasalo: Te leikkaatte hyvinvointialueilta!] jopa tammikuussa, niin eihän voi olla niin, että meillä laittomasti maassa oleville järjestellään kaikkia palveluita. [Vasemmalta: Kaikkia palveluita?] Se ei voi näin olla, ja se ei ole oikein. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Zyskowicz.

14.12 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Toisin kuin edustajat Kontula ja Tynkkynen väittivät, tämä esitys ei perustu pelkoon eikä se perustu julmuuteen. [Vasemmalta: Populismiin! — Vasemmistoliiton ryhmästä: Rasismiin!] Se perustuu siihen, mikä on oikein: siihen, mikä on oikein sellaisia ihmisiä kohtaan, jotka eivät ole laillisesti Suomessa — siis jotka ovat hakeneet täältä kansainvälistä suojelua, saaneet kielteisen päätöksen, valittaneet hallinto-oikeuteen, hakeneet valituslupaa korkeimmasta hallinto-oikeudesta, ovat kaikkialta saaneet kielteisen päätöksen, hakeneet useamman kerran ja sen jälkeen uhmaavat meidän oikeusjärjestelmää kieltäytymällä poistumasta maasta. [Anna Kontula: Ja sekö oikeuttaa jättämään sairaan ihmisen pois terveydenhuollon piiristä?] Pitääkö tällaisten ihmisten palvelujen olla laajat, vai pitääkö tällaisten ihmisten palvelujen olla suppeat? Niiden pitää olla suppeat. [Anna Kontula: Ne on nytkin suppeat!] Se on viesti siitä, että te olette laittomasti Suomessa ja teidän pitäisi poistua maastamme oikeusjärjestelmän mukaisesti.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo.

14.13 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Harvoin kuulee keskustelua, jota toteutetaan yhtä hauraalla tietopohjalla. Ensinnäkin jos puhutaan paperittomista ihmisistä [Ben Zyskowicz: Ei kun laittomasti maassa olevista!] — paperittomista ihmisistä, jotka ovat [Ben Zyskowicz: Laittomasti maassa olevista!] — saanko puhua, edustaja Zyskowicz? — Suomessa ilman asianmukaisia asiakirjoja: Siihen tilanteeseen voi ajautua monista muista syistä. Kun puhutaan näistä ihmisistä, kyse on myös alaikäisistä ja lapsista. [Ben Zyskowicz: Nehän saa hoitoa!] Oikeus terveyteen on ihan perustavanlaatuisen ihmisoikeus.

Huomionarvoista tässä käsittelyssä on jälleen kerran se, että käsitellään yhtä julminta hallituksen esityksistä ja RKP:n edustajista ei edelleenkään ole täällä salissa yhtäkään. Sen sijaan... [Oikealta: Onhan! — Henrik Wickström pyytää vastauspuheenvuoroa] — No, siellä on. No niin, hän saa sitten vastata. — Sen sijaan kahvi maistuu siellä kuppilassa. Mutta tosiaan tämä on yksi julmimmista esityksistä, minkä hallitus on tänne saliin tuonut, ja sen lisäksi hallitus omilla päätöksillään vielä lisää paperittomien määrää tässä maassa.

Pöytäkirja PTK 57/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Wickström.

14.15 **Henrik Wickström r** (vastauspuheenvuoro): Tack, fru talman! Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tosiaan RKP:llä on kyllä edustaja täällä paikalla puhumassa tästä esityksestä ihan molemmilla kotimaisilla. [Veronika Honkasalo: Tuli kesken käsittelyn!]

Jos katsoo tätä hallituksen esitystä, niin tämä, ihan niin kuin edustaja Laiho totesi, noudattaa yleistä pohjoismaista linjaa, ja jos katsotaan, miten tätä hallituksen esitystä on matkan varrella kehitetty, niin tämä on mennyt myöskin meidän mielestämme parempaan suuntaan. Esimerkiksi raskaana olevat naiset ja lapset on huomioitu tässä samalla tapaa kuin myöskin aiemmin on ollut.

Sitten täytyy myöskin todeta se asia, että viime kädessä päätetään sitten hyvinvointialueilla ja Helsingin kaupungissa ja HUSissa, miten tämän asian suhteen toimitaan.

Så pass mycket kan man säga kort också på svenska att jag själv är medveten om att i många välfärdsområden där det finns SFP-politiker kommer de att driva att man ska erbjuda hela den grupp som hör till de papperslösa den vård som också finns i dagsläget.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

14.16 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pelkäsinkin, että tässä lähtevät tunteet valloilleen, mutta haluaisin pikkuisen maltillistaa tätä keskustelua. Esittelin syksyllä 22 ministerinä tämän lain, ja silloin lähtökohta oli se, mikä oli hallitusohjelmassa, Rinteen—Marinin hallitusohjelmassa kirjoitettu: tarjotaan välttämätön kiireetön hoito, myös siis kiireellisen hoidon lisäksi, jota ymmärtääkseni kukaan täällä ei ole kiistämässä — välttämätön, kiireetön hoito.

No, se määriteltiin silloin tietyllä tavalla. Nyt lausuntokierroksella on tullut uusi määritelmä, tämä 59 §, jota ministeri tässä referoi. Siinä on aika suuri ero siihen, koska nyt lähdetään välittömästä hengenvaarasta. Onko se sama asia kuin välttämätön kiireetön hoito? Missään vaiheessa ei olla tekonivelkirurgiaa tai muita tällaisia oltu tarjoamassa paperittomille. Ja mitä taas on kiireellinen? Se tarkoittaa sitä, että jos joku lyö kirveellä jalkaansa tai menee diabeettiseen šokkiin, niin silloin hengen pelastamiseksi hänet hoidetaan tietenkin täysin kysymättä, onko hänellä joitain papereita taskussa vai ei. Mutta siis nykyisessä laissa tietty pieni osa myös kiireettömästä hoidosta tarjotaan, ja nyt siihen on tehty rajausta, jota itse en pidä perusteltuna, mutta en näe itse asiassa ihan dramaattisen suuria eroja myöskään nykyiseen lakiin tässä uudessa pykälässä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö.

14.17 **Saara Hyrkkö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Täällä ovat useammat edustajat, muun muassa valiokunnan varapuheenjohtaja, osoittaneet minusta joko tietämättömyyttä tai sitten tahallista vääristelyä puhuessaan kaiken maailman palveluiden tarjoamisesta. Sehän ei todella vastaa sitä, mikä nykyinen lainsäädännön tila on, kuten edustaja Lindén tässä hyvin kuvasi. Kyse on siis välttämättömästä hoidosta ja huolenpidosta, jotka nyt ollaan sitten tietyiltä joukoilta rajaamassa. Koko tämä aloite siihen, että paperittomien terveydenhoidosta säädettäisiin lailla, on lähtenyt lääkäreiltä itseltään, jotka

Pöytäkirja PTK 57/2025 vp

ovat kokeneet, että he eivät pysty tekemään työtään eettisesti kestäväällä tavalla, ja siksi olemme olleet tämän lainsäädännön äärellä.

No, lainsäädännön historiahan ei ole kunniakas. 2015 tämä esitys kaatui vaalikauden loppumetreillä SDP:n silloisen edustajan Rajamäen kokoustekniseen kikkailuun. Viime kaudella laki vihdoinkin hyväksyttiin — niukilla äänillä mutta kuitenkin. Sitä ennen tätä on paikkailtu kuntien ja vapaaehtoisten voimin — siitä heille kiitos.

No, Helsinki on antanut ymmärtää, että he eivät tule tätä rajausta noudattamaan, ja aika erikoinen tapaus liittyy tähän. Kun sisäministeri Rantanen on silloin syyttänyt Helsinkiä lain rikkomisesta, niin voisikohan ministeri kommentoida, katsooko hän, että kunnat, jotka siis säilyttävät tämän laajemman palveluvalikoiman, rikkovat lakia? [Puhemies koputtaa] Minusta tuntuu siltä, että sisäministerillä lähti vähän mopo keulimaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki.

14.19 Anne Rintamäki ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä on todella tervetullut uudistus. Ei voi olla niin, että suomalaisten verorahoilla kustantama terveydenhuollon järjestelmä on kaikille, jopa laittomasti maassa oleville, avoin. Koko sote on nyt jo aivan helisemässä ja ylikuormittunut. [Veronika Honkasalo: No, kannattaako leikata?] On aivan selvää, että kansalaisten ja laillisesti maassa olevien henkilöiden palveluiden turvaaminen on laittomasti maassa olevien terveyspalveluiden järjestämistä tärkeämpää. Näinhän se on.

On aivan pakko kysyä vasemman laidan edustajilta, miten te ymmärrätte sanan ”laiton”. Minun mielestäni se on lainsäätäjälle ensiarvoisen tärkeää ymmärtää, mikä on laitton. Tässä on nyt siitä kyse — ei siitä, että kaiken maailman, vaan nimenomaan laittomasti maassa olevien palveluista on tässä kyse. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, Minja.

14.20 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Laiho viittasi täällä äsken laittomiin ihmisiin, ja nyt edustaja Rintamäki kysyy täältä vasemmalta laidalta salia, mitä tarkoittaa laitton. Edustaja Rintamäki, kehotan teitä myös ottamaan selvää siitä, voiko yksikään ihminen olla laitton. Vastaus on: ei voi. [Miko Bergbom: Laittomasti maassa oleva!]

Tämä esitys on pikkusieluinen, tämä on hävytön, ja tämä on erittäin huonosti perusteltu. Te perustelette, hallituspuolueet, tätä sillä, että pyritään poistamaan laittoman oleskelun kannusteita ja edistämään laittomasti oleskelevien paluuta, mutta tutkimustieto ei pysty osoittamaan, että terveyspalvelut olisivat minkäänlainen niin sanottu vetovoimatekijä. Tämä esityksen peruste on tuulesta temmattu. Tämä on puhtaasti ideologinen esitys, ja luulisi, että teillä on selkärankaa ainakin se myöntää ääneen.

Oikeus terveyteen on kirjattu YK:n ihmisoikeussopimuksiin, ja oikeus terveyteen on myös oikeus, jota hallituspuolueet eivät ota tosissaan. Kokoomus on nyt taipunut perussuomalaisten ulkomaalaisvihamieliseen politiikkaan, ja se on surullista mutta ei tässä vaiheessa hallituskautta enää lainkaan yllättävää. Ilmeisesti tämä on se hinta, jonka kokoomuslainen on valmis maksamaan siitä, että saa tulonsiirtoja rikkaille. [Ben Zyskowiec: Ja höpö höpö, katsokaa vähän historiaa, tämä on meidän linja ollut useita vuosia!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Laiho.

14.21 **Mia Laiho kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan täällä nyt ottaa kantaa täällä nousseisiin väitteisiin esimerkiksi tämän laittomuuden osalta. Meillä on tällä hetkellä Suomessa laittomia hoitojonoja. Meillä ihmiset eivät pääse hoitoon. [Veronika Honkasalo: No, miksi leikkaatte sotepalveluista?] Siellä odottaa moni ihminen sitä, että he pääsevät leikkaukseen, [Välihuutoja vasemmalta — Oikealta: Kuunnelkaa!] he pääsevät erikoissairaanhoidon lääkäriin. Vanhukset tarvitsevat hoivaa, kotihoito tarvitsee enemmän resursseja, ja täällä huudetaan lisää resursseja laittomasti maassa oleville ihmisille, jotka ovat täällä laittomasti. Oletteko te nyt ihan tosissanne?

Kaikki saavat täällä kiireellisen hoidon, niin kuin täällä on ollut esillä, ja myöskin kaiken muun hoidon saavat alaikäiset ja raskaana olevat. Kyllä meidän pitää myös pystyä vetämään raja johonkin, mihin meidän resurssit riittävät.

Sanon tähän vielä sen, että kyse ei ole pikkusummista. Voi olla, että jossain vaiheessa joku määrä kuulostaa pieneltä, mutta siellä ei tarvitse olla kuin yksi, joka jatkossa tulisi tarvitsemaan keinomunuaishoitoa — se on satojatuhansia vuodessa [Veronika Honkasalo: Jätetään hänet kadulle sitten!] — tai joku, joka tarvitsisi [Puhemies koputtaa] jatkossa elinsiirtoa. Eihän me tosiaan [Puhemies: Kiitoksia!] turisteillekaan lähdetä korvaamaan tällaisia hoitoja, ellei ole vakuutuksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. [Veronika Honkasalo: Eli jätetään kadulle! — Ben Zyskowitz: Ei, kun lähetetään kotimaahan!] — Nyt rauhoittukaa. — Seuraavaksi Marttila.

14.22 **Helena Marttila sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Laiho on myös itse sotealan ammattilainen, ja kysehän on tosiaan siitä, mitkä edellytykset ammattilaisella on arvioida henkilön suojeluasemaa tai oleskeluluvan tilannetta, esimerkiksi missä käsittelyvaiheessa henkilön hakemusprosessi on, onko esimerkiksi korkeimmasta hallinto-oikeudesta annettu täytäntöönpanokieltoa alemman oikeusasteen päätökseen, [Ben Zyskowitz: Silloinhan ei ole laittomasti maassa!] minkä perusteella henkilöllä olisi oikeus vastaanottopalveluihin, tai onko henkilölle määrätty maahantulokieltoa. Tosiaan tällaisia rekisterejä ei välttämättä edes ole olemassa, ja miten siinä tilanteessa sitä voi sotealan ammattilainen arvioida, on yksi tämän esityksen ilmeisistä ongelmakohtista.

Toisekseen käsittääkseni Suomessa on noin 3 000—10 000 henkilöä, joita tämä raja koskisi. Tässä viitattiin äsken merkittäviin kuluihin. On arvioitu, että se olisi vuositasona valtakunnallisesti noin miljoonan, josta Kela on korvannut kolmisensataatuhatta hyvinvointialueille. Toivoisin, että ministeri voisi vielä avata niitä oikeita kustannussäästöjä ottaen huomioon, että jos ei saa välttämätöntä, kiireetöntä hoitoa, niin on riski, että niistä äityy kiireellisiä hoidontarpeita, jotka tulee edelleen hoitaa ja jotka ovat välttämättä kalliimpia kuin nämä hoidot.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu.

14.24 **Pekka Aittakumpu ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vasemiston edustaja Koskelalla oli kyllä harvinaisen tökerö ja faktoihin perustumaton puheenvuoro, kun hän viittasi ja sanoi, että tässä olisi jonkunlaisesta vihamielisyydestä kyse jota-

Pöytäkirja PTK 57/2025 vp

kin ihmisryhmää kohtaan. Siitähän tässä ei ole kyse, vaan tässä on kyse nimenomaan siitä, että me haluamme luoda yhteiskuntaa, joka perustuu Suomen laeille, ja me olemme täällä eduskunnassa säättämässä Suomen lakeja, ja kyse on siitä, että jos joku henkilö on laittomasti täällä maassa, niin ei ole oikein, että me tarjoamme hänelle sillä tavalla kattavat sosiaali- ja terveystalvet kuin tällä hetkellä.

On aivan oikein, että me pyrimme ehkäisemään laitonta maassaoloa, ja nyt kerrottiinkin uutisissa äskettäin, että nämä maasta poistamiset ovat lisääntyneet. Linjan pitää olla nimenomaan se, että me pyrimme siihen, että kaikki ihmiset, jotka ovat täällä Suomessa, ovat laillisesti täällä, ja me haluamme tarjota kattavat sosiaali- ja terveystalvet kaikille suomalaisille emmekä laittaa rahoja siihen, mikä voi aiheuttaa esimerkiksi erilaisten rinnakkaisyhteiskuntien syntymistä. Emme me voi ajatella — tai toki joku voi ajatella sillä tavalla, mutta en usko, että se kovin pitkälle vie — että me ikään kuin hyväksymme sen, että tänne syntyy erilaisia rinnakkaisyhteiskuntia, [Puhemies koputtaa] joissa ihmiset ovat laittomasti maassa [Vasemmistoliiton ryhmästä: Te itse synnyttätte sen! — Anna Kontula: Tällä nimenomaan synnytetään!] ja heille tarjotaan palveluita sillä tavalla [Puhemies koputtaa] kuin Suomen kansalaisille.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu.

14.25 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ennen viime kauden päätöstä, jossa välttämätön kiireetön hoito turvattiin, me saimme Suomena ihmisoikeussopimusten valvojilta useita huomautuksia siitä, että meidän terveydenhoidon taso ei tavoittanut riittävässä määrin kaikkia, [Mia Laihon välihuuto] ja nyt hallitus haluaa palata tähän samaan tilanteeseen. Oikeastaan, kun tässä on keskusteltu paljon tästä, ketkä ovat näitä hallituksen tarkoittamia laittomia maassa oleskelijoita, voisiko ministeri tarkentaa, kuuluvatko tähän myös nämä paperittomat, laillisesti maassa oleskelevat, esimerkiksi perhesiteen perusteella oleskelulupaa odottavat henkilöt, opiskelijat, joiden viisumiehtona on ollut sairausvakuutus, joka ei katakaan kaikkea, tai EU:n kansalaiset, jotka kuuluvat tähän liikkuvan vähemmistöön, joita meillä täällä myös on — kuuluvatko he tämän piiriin myös? [Juho Eerola: Ja turistit!]

Ja sitten näistä resursseista: Helsinki, jossa 90 prosenttia paperittomista oleskelee pääkaupunkiseudulla, on todennut, että yksi osa-aikainen lääkäri on hoitanut tätä palvelua, ja kustannus on ollut, kuten todettiin, alle miljoonan. Minusta tämä esitys on puhtaasti ideologinen eikä perustu yhtään mihinkään [Puhemies koputtaa] tietoihin ja faktaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä.

14.26 **Mai Kivelä vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikeistohallitus tekee julmia päätöksiä toisensa jälkeen, se on kyllä opittu, ja tämäkin päätös kaventaa paperittomien ihmisten terveydenhuoltoa on yksinkertaisesti julma mutta myös epätarkoituksenmukainen, ideologinen ja kallis. Kyse on välttämättömästä hoidosta eikä mistään luksuksesta, ja välttämätöntä hoitoa voivat olla esimerkiksi tauteja ehkäisevät rokotukset, joiden hoito on kaikkien näkökulmasta järkevää. Ennen kaikkea oikeus terveyteen on ihmisoikeus, ja hallitus tässä tietoisesti tekee ihmisoikeuksien vastaisen päätöksen.

Ihmettelen, miksi hallitus ei kuuntele Helsinkiä, jolla on tästä aiheesta tietoa ja joka teki yksimielisen päätöksen ja yksimielisesti vastustaa tätä esitystä. Eli ihmettelen, ovatko hel-

Pöytäkirja PTK 57/2025 vp

sinkiläiset kokoomuslaiset ja perussuomalaiset vastustamassa tätä esitystä vai ovatko he samaan aikaan sekä kannattamassa että vastustamassa tätä esitystä. Onneksi Helsinki on päättänyt jatkaa välttämättömien terveystaloudellisten tarjoamista hallituksen päätöksestä riippumatta. Kannustan kaikkia alueita kapinaan ja seuraamaan Helsingin esimerkkiä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ohhoh!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom.

14.28 Miko Bergbom ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tämä esitys ei ole kylmä, tämä esitys ei ole julma, tämä esitys ei ole ihmisvihamielinen — näitä kaikkia termejä, mitä vasemmisto viljelee hallituksen loistavista maahanmuuttopoliittisista uudistuksista. Tämä esitys on oikeudenmukainen Suomen ja suomalaisten kannalta. [Mai Kivelä: Kuunnelkaa asiantuntijoita!]

Edelleen — kerrataan: Suomen tehtävä ei ole toimia koko maailman sosiaalitoimistona. [Veronika Honkasalo: No niin, tulihan se sieltä!] Suomen tehtävä ei ole toimia koko maailman sosiaalitoimistona. Kuinka monta kertaa tämä asia pitää sanoa? [Veronika Honkasalo: Hyvää somemateriaalia!] Se nyt vain on näin, että meidän ei tule järjestää palveluita laittomasti maassa oleville, vaan ainoa palvelu, joka meidän lähtökohtaisesti tulee järjestää laittomasti maassa oleville, on lentolippu takaisin kotimaahan. [Veronika Honkasalo: No niin, siitä tuli hyvä TikTok-video!] Näin se vain menee.

Ja iloisia uutisia: Sekä maastapoistamispäätökset että maasta poistamiset ovat kasvussa tämän hallituksen aikana. Ne ovat se, millä ehkäistään rinnakkaisysteekuntien syntyä, ja ne ovat se, millä ehkäistään se, että tähän maahan tulee laittomasti maassa olevia. [Anna Kontula: Ei ole missään onnistuttu!] Kaikki painopiste politiikassa ja budjeteissa ja lainsäädännössä pitää saada siihen, että me saadaan nämä ihmiset pois Suomesta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm.

14.29 Timo Furuholm vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä salissa on kovin erilaisia lähestymistapoja erilaisiin poliittisiin teemoihin. Ehkä eniten ihmettelen aina välillä sitä, kuka minkäkin asian puolesta täällä liputtaa, kun vaikka nyt edellistä puheenvuoroa analysoimme. [Miko Bergbomin välihuuto]

Erityisesti minä ihmettelen tätä tapaa, jossa tänne tuodaan esityksiä, joiden perustelut ovat hataria, täysin olemattomia. Tämä esitys paperittomien ihmisten hoidon rajaamisesta ei ole ratkaisu yhtään mihinkään, ei mihinkään. Se on epäinhimillinen esitys, mutta se on myös taloudellisesti täysin kannattamaton, kun nämä hoitamattomat sairaudet vain pahentuvat, ja sitten ne vaativat kalliimpia ja raskaampia palveluita, kuten edustaja Marttila tässä edellä sanoi.

Eli sen sijaan, että tässä nyt säästettäisiin yhtään mitään tai korjattaisiin yhtäkään ongelmaa, mitä meillä on täällä yhteiskunnassa, hallitus jatkaa tässä sitä vanhaa linjaa eli kurittaa kaikista haavoittuvimmassa asemassa olevia ihmisiä. Ja tämän hyväksyvät sitten täällä sivistysporvarit sun muut. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen.

Pöytäkirja PTK 57/2025 vp

14.30 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mikä on oikein ja kohtuus? Minun mielestäni se on oikein ja kohtuullista, että muukin kuin kiireellinen hoito taataan jatkossakin raskaana oleville, lapsille ja niissä tapauksissa, kun epämielinen olisi kohtuutonta.

Te, ministeri, nostitte esille, että tämä aika lailla vie pohjoismaiselle tasolle tätä meillä, ja Tanska on ollut esillä esimerkiksi tulkkausksymysten ympärillä. Minkälaista keskustelua ministeriössä on käyty siitä? Meillä hyvinvointialueet käyttävät noin 35 miljoonaa tulkkauspalveluihin, jotka meillä ovat hyvin kattavat, ja esitys, joka nyt on ollut julkisuudessa, voisi rajata sen niin, että kolme vuotta maassa asuneet maksaisivat tulkkauspalvelunsa itse. Näin esimerkiksi teidän esille nostamanne Tanska on toiminut. Onko tämäntyyppistä pohdittu Suomessa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Otetaan vielä yksi vastauspuheenvuoro, edustaja Strandman, ja sitten ministerin vastaus. — Edustaja Strandman.

14.31 Jaana Strandman ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä aloite rajoittaa laittomasti maassa olevien pääsyä muuhun kuin kiireelliseen terveydenhuoltoon ja täten poistaa laittoman oleskelun kannusteita sekä edistää vapaaehtoista paluuta.

Suomen hyvinvointivaltio ja sen suomat palvelut ovat Suomen kansan etuoikeus. Hyvinvointipalveluiden tarjoaminen koko universumille ei ole mahdollista, eikä meillä ole siihen rahaa. Vasemmiston mielestä toki kaikkeen on varaa ja maailma koostuu pelkistä oikeuksista, mutta todellisuudessa näin ei ole. On varsin hämmästyttävää, että täällä kehoitetaan kapinaan. [Vasemmistoliiton ryhmästä: Oi, hurjaa!] Palvelujen tarjoaminen laittomasti maassa oleskeleville on vetovoima, jollaista me suomalaiset emme halua.

Arvoisa puhemies! Esitys tukee hallituksen tavoitetta vähentää laitonta oleskelua Suomessa, ja tämä esitys on erittäin kannatettava. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten ministerin vastauspuheenvuoro. Varmasti muutamia kysymyksiä tuli, niin viitisen minuuttia. Sitten jatketaan vielä hetken debattia. Otetaan tämä koko aika debattina.

14.32 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso: Arvoisa puhemies! Arvasin, että tämä aiheuttaa vilkasta keskustelua, koska hallituspuolueiden ja opposition näkemykset tästä ovat hyvin erilaisia. Itse pidän tätä esitystä hyvinkin kohtuullisena verrattuna muihin EU-maihin ja heidän tarjoamiinsa palveluihin. Meidän pitää muistaa se, että Suomi on oikeusvaltio ja oleskelulupa tutkitaan Suomessa hyvin tarkasti. Jos henkilöllä on todellinen tarve oleskeluluvalle jostakin syystä — työ, opiskelu, humanitäärinen suojelu, perheen yhdistäminen — niin se yleensä myönnetään, eikä ole mitään ongelmaa, mutta on olemassa henkilöitä, joilla ei ole mitään laillista syytä ja laillista oleskeluoikeutta Suomessa. Silloin on aivan luonnollista, että me tarjoamme tietyn määrän palveluita, mitkä liittyvät ihmisoi-keuksiin ja terveyteen, mutta tavoite on se, että he poistuvat maasta siihen valtioon, mistä he tulivat, tai siihen valtioon, missä he vakituisesti asuvat ja missä heillä on oikeus terveyspalveluihin.

Suomalaisten verovarot on lähtökohtaisesti tarkoitettu Suomessa laillisesti oleskelevien ihmisten sosiaali- ja terveyspalveluihin. Tässä ei ole kyse mistään syrjinnästä, eikä ole kyse rasismista, vaan kun on tämä laillisuusperustainen oleskeluoikeus Suomenmaassa, niin on

Pöytäkirja PTK 57/2025 vp

luonnollista, että eihän ihmisillä, jotka oleskelevat laittomasti Suomessa, voi olla oikeutta kaikkiin samoihin palveluihin kuin heillä, jotka ovat laillisesti Suomessa. [Anna Kontula: Ei ole nytkään!] Meillä on ihmisiä Suomessa jonkun verran — hyvin tarkkaa tietoa ei ole, kuinka monta heitä tällä hetkellä on, mikä on luonnollista, koska he eivät ole kirjoissa ja kansissa, mutta arvioiden mukaan muutama tuhat henkilöä tällä hetkellä oleskelee laittomasti Suomessa — ja tiedossani on, että Helsingin kaupunki heille tarjoaa palveluja reilummin kuin ehkä muut hyvinvointialueet. Siihen, onko se laitonta vai ei, en ota kantaa, mutta mitä tulee terveyspalveluihin, niin totta kai jokainen voi yksityiseltä sektorilta omalla kustannuksellaan hankkia tarvitsemansa terveyspalvelut. Tässä on ensisijaisesti kyse siitä, mihin suomalaisten verovaroja käytetään ja mihin ne on tarkoitettu. Ne on lähtökohtaisesti tarkoitettu Suomessa laillisesti oleskelevien ihmisten terveydenhoitoon ja terveyden ylläpitoon.

Edustaja Heinonen kysyi näistä tulkkauspalveluista. Olen itsekin huomannut tämän artikkelin, että tosiaan Tanskassa tarjotaan ensimmäiset kolme vuotta tulkkauspalveluja ja sen jälkeen niitä ei tarjota. Tästä ei ole hallitusohjelmassa mitään mainintaa, mutta tämä on kyllä ihan varmasti asia, mitä meidän tulee harkita, koska tiedän, että monella hyvinvointialueella näitä tulkkauspalveluita käytetään erittäin paljon, kymmenillä eri kielillä, ja tämä on todella myöskin kallista. Se, että me tulkkauksemme ilman mitään aikarajaa palveluita suomeksi, ei myöskään kannusta suomen kielen oppimiseen, ja suomen kielen oppiminen on se kaikista tärkein asia kotoutumisen kannalta. Jotta ihminen voi kotoutua Suomeen, hänen tulee pystyä kommunikoimaan suomeksi. Se on hyvin vaikeaa tehdä, jos kotoutumista ei ole, ja niin kauan kuin me tarjoamme tulkkauspalveluita joka asiaan, niin kauan se kotoutuminen vaikeutuu. [Veronika Honkasalo: Joka asiaan?] — Kyllä, me tarjoamme erittäin kattavasti tulkkauspalveluja, ja tämä on kyllä aihe, mistä kannattaa jatkossa keskustella, onko tämä tarpeellista, onko tarpeellista tehdä sitä näin kauan ja mitkä ovat sen kustannukset. — Kiitos, puheenjohtaja.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ihan muutama ehditään vielä aikarajan puitteissa. — Edustaja Eerola.

14.36 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Näihin tulkkauspalveluihin liittyen: Olin aikanaan itse hyvin pitkään, monta vuotta, tällaisessa tulkkivälitystoimistossa töissä, ja silloin ihmettelin jo tätä ihan samaa asiaa. Nuivaan Vaalimanifestiin vuodelta 2010 jopa kirjattiin tämä edustaja Heinosen mainitsema tavoite, minkä nyt Tanska on ottanut käyttöön. Niin että kannustan, että tähän mentäisiin Suomessakin.

Olen kuunnellut näitä väitteitä, kuinka epäinhimillinen tai ihmisoikeuksien vastainen tai mitä kaikkea tämä lainsäädäntö nyt tulee sitten olemaan näiden maassa laittomasti oleskelevien osalta, mutta kysyisin kyllä vasemmistolta sitä, miten te näette sitten nämä muut Pohjoismaat ja meidän verrokkimaat Euroopassa, jotka ovat tätä lainsäädäntöä kehittäneet juuri tähän suuntaan. Ovatko nekin nyt sitten epäinhimillisiä ja rasistisia ja ihmisoikeuksien vastaisia, nämä meidän kumppanimaat Tanska, Ruotsi ja näinpäin pois?

Sitten kun puhutte siitä, kuinka vähän meillä näitä nyt on ja kuinka vähän menee rahaa siihen, niin muistetaan meidän naapurimaa Venäjä. Pelkästään Pietarissa asuu saman verran ihmisiä kuin mitä asuu Suomessa, ja me tiedetään, miten tilanne voi siellä kehittyä. Kyllä meidän on varauduttava myös tähän tilanteeseen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, Minja.

14.38 **Minja Koskela vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä äsken kysyttiin vasemmiston kantaa siihen, miten katsomme tätä lakiesitystä ja sen soveltamista muissa Pohjoismaissa. Kuten täällä on kerrottu, niin meillä täällä Suomessa on esimerkkinä Helsinki, pääkaupunki, jossa on huomattava määrä paperittomia ihmisiä ja joka on päättänyt pitää kiinni paperittomien ihmisten oikeudesta juuri siksi, että se tulee inhimillisesti kestävämmäksi ja euroissa halvemmaksi, kun sairaudet hoidetaan ajoissa.

Sitten on kyllä pakko myös ottaa kantaa muutamaan väitteeseen, joita täällä on esitetty: Te, hyvät hallituspuolueiden jäsenet, olette syyttäneet paperittomia ihmisiä siitä, että suomalaiset eivät saa tarvitsemiaan palveluita, mutta te itse leikkaatte näistä suomalaisten terveydenhuoltopalveluista. Terveystieteiden tutkimukset eivät ole paperittomien ihmisten syy, vaan ne ovat teidän hallituksen tekemien leikkausten syy. [Juho Eerola: Tai edellisen!]

On myös hyvin kuvaavaa, että te kehutte täällä, miten tässä säilytetään oikeus välttämättömiin terveydenhuollon palveluihin raskaana oleville naisille ja lapsille. Fakta on se, että te viette näitä palveluita pois muilta ihmisiltä, jotka niin ikään ovat hauraassa asemassa.

Kyllä tämä on ideologinen ja tämä on aivan hävytön ja tämä on aivan sietämättömän huono lakiesitys.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen.

14.39 **Oras Tynkkynen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Strandman edellä esitti, että Suomella ei ole varaa tarjota hyvinvointipalveluita, ja lainaan, ”koko universumille”. [Naurua vasemmalta] Nyt kuitenkin tässä hallituksen esityksessä ei puhuta aivan koko universumista [Juho Eerola: Jos sieltä tulee maahanmuuttoa?] vaan muutamasta tuhannesta ihmisestä, ja omassa ymmärryksessäni muutaman tuhannen ihmisen ja koko universumin välillä on melko suuri ero.

Edustaja Bergbom sanoi, että ainoa palvelu, mitä laittomasti maassa oleileville ihmisille pitää tarjota, on menolippu. On hyvä, että sanotaan perussuomalaisten suunnalta ääneen, että myös se kiireellinen hoito haluttaisiin kieltää näiltä ihmisiltä ja ainoa, mikä annetaan, on menolippu.

Mutta edustaja Zyskowiec haluaa erityisesti kiittää, kun hän totesi — välihuudossaan tosin, joten on hyvä todeta se näihin pöytäkirjoihin — että ei tässä esityksessä ole kyse rahasta vaan tässä on kyse siitä, mikä on oikein. Hallituspuolueiden edustajien mielestä on oikein evätä ihmisiltä oikeus välttämättömään hoitoon.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Nieminen.

14.40 **Mira Nieminen ps** (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Tosiaan kyse on kokonaisuudesta. Me etsimme keinoja ja mahdollisuuksia juuri turvata niitä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita [Veronika Honkasalon välihuuto] tässä maassa, ja tosiaan niistä maksavat meidän veronmaksajat. On pieniä, on isoja asioita, mutta kaikessa on kyse tästä kokonaisuudesta, missä yritetään löytää tasapainoa, mutta kokonaisuus myös siinä maahanmuuttoasiassa, mikä täällä on laillista maahanmuuttoa ja mikä on laitonta maahanmuuttoa. Minusta tuntuu, että siellä vasemmalla puolella ei oikeasti ymmärretä sitä, mikä

Pöytäkirja PTK 57/2025 vp

on laitonta maahanmuuttoa ja mikä on laillisesti maassa olemista. Tähän kannattaa ehkä perehtyä.

Mutta se, mikä minusta on karmeinta ja kamalinta tässä ajatuksessa, näissä puheissa, missä laittomasti maassa olevien pitäisi saada samanlaiset palvelut, on se, että siellä taustalla tapahtuu rikollisuutta. Siellä tapahtuu ihmiskauppaa, salakuljetusta, kaikkea sellaista, mitä tämä tuo mukanaan, ja näistä me emme halua puhua tässä salissa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö.

14.41 **Saara Hyrkkö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta tuntuu siltä, että täällä aika monelle edustajalle on aika vierasta se paperittomien ihmisten arkitodellisuus. [Mira Nieminen: Laittomasti maassa oleva!] Nimittäin kukaan ihminen ei halua olla paperiton. [Ben Zyskowitz: Haluaa olla Suomessa!] Siihen tilanteeseen päätyy silloin, kun kaikki muut vaihtoehdot ovat vielä paljon vaikeampia ja kamalampia. [Ben Zyskowitz: Haluaa olla Suomessa!] Elämä siellä yhteiskunnan reunamilla on todella raastavaa, se on sietämättömän vaikeaa, ja se on turvatonta. Monen ihmisen arkea vaivaavat sairaudet, riittämätön, heikko terveydenhoito, yhteiskunnasta syrjäyttäminen, ja kuten täällä äsken todettiin, on erittäin suuri riski joutua ihmiskaupan uhriksi, muun rikollisuuden uhriksi, syrjäytyä, ja tämä on juuri se syy, miksi niitä varjoyhteiskuntia syntyy.

No, kaikki me toivoisimme, että kukaan ei joutuisi olemaan tässä tilanteessa, mutta tosiasia on, että tuhannet ihmiset Suomessa kuitenkin ovat. Ja nyt kysymys kuuluu: miten me suhtaudumme heihin? Suhtaudummeko heihin taakkana tälle yhteiskunnalle, vai suhtaudummeko me heihin kunnioitettuina, arvokkaina ihmisyksilöinä, jollainen jokainen ihminen täällä maapallolla on? Te itsekin ymmärrätte, että tämän rajauksen toteuttaminen tulee haittaamaan joidenkin ihmisten ihmisarvoista elämää. [Puhemies koputtaa] Siksihän te olette varmasti säilyttäneet raskaana oleville ja lapsille nämä välttämättömät palvelut. Mutta entä nämä muut ihmiset? Mitä te, ministeri, sanotte heille? [Miko Bergbom: Palaute-taan!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — No niin, haluaako ministeri vielä vastata näihin, mitä vielä tässä tuli? Sitten mennään puhujalistaan.

14.43 **Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso:** Arvoisa rouva puhemies! Ihan lyhyesti, mitä ajattelen näistä ihmisistä. Ensinnäkin ajattelen, että mitä enemmän meillä on ihmisiä, jotka oleskelevat Suomessa laittomasti, sitä suurempi on riski varjoyhteiskuntien syntymiselle, [Veronika Honkasalo: No miksi kasvatatte tätä määrää omilla päätöksillä?] ja sen vuoksi on olennaisen tärkeää, että heitä on mahdollisimman vähän ja palautusprosessit onnistuvat. Meidän oleskelulupajärjestelmä, oikeusjärjestelmä Suomessa tutkii hyvin tarkasti mahdollisuudet saada laillinen oleskelulupa Suomessa, ja silloin kun sitä ei ole, niin silloin oletusarvo on ja oikeusasteiden tuomio on, että he voivat palata joko kotimaahansa tai siihen asuinvaltioon, missä he vakituisesti asuvat ja ovat kirjoilla ja ovat sen maan terveydenhuollon piirissä.

Se, että Suomeen jäädään ilman laillista oleskeluoikeutta, on mielestäni riski myöskin yksilölle itselleen, koska se johtaa monesti siis hyväksikäyttöön, pimeisiin töihin ynnä muuta. Se ei ole mielestäni myöskään heidän intressissään. Heidän intressissään on palata siihen maahan, jossa heillä on laillinen oikeus kaikkiin palveluihin.

Pöytäkirja PTK 57/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, nyt onkin aikaraja täynnä. Tässä vaiheessa keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 14.44.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 16.37.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 3 käsittelyä. — Siellä ensimmäisenä puheenvuoron käyttää edustaja Hänninen.

16.37 Juha Hänninen kok: Arvoisa rouva puhemies! Jäi tuosta debattivaiheesta vielä jotakin sanottavaa.

Kansallinen turvallisuus on maamme ykkösasia, ja ”paperiton” on harhaanjohtava nimitys. Ihmisiä ei saa johtaa harhaan — kyllä heillä on paperi, jossa kerrotaan, että heillä ei ole oikeutta olla maassamme. Laittomasti, luvattomasti maassa olevat ovat väärässä paikassa.

Tänään käsittelemme hallituksen esitystä, jolla muutetaan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä koskevaa lainsäädäntöä. Esityksellä halutaan selkeyttää ja tarkentaa, kenelle Suomessa julkisia terveyspalveluita järjestetään ja millä perustein. Arjessa tämä koskee erityisesti tilannetta, jossa henkilö oleskelee Suomessa ilman laillista lupaa. On tärkeää sanoa ääneen: meidän turvallisuutemme edellyttää, että tiedämme, keitä maassa on, ja että täällä oleskellaan vain luvallisesti. Esitys ei siksi ole vain hallinnollinen tai taloudellinen, vaan se on ennen kaikkea teko turvallisuudellemme.

Arvoisa rouva puhemies! Toisin kuin on väitetty, emme ole kääntämässä selkäämme avun tarvitsijoille. Kiireellinen hoito on ja pysyy saatavilla, ja sen lisäksi esitys varmistaa, että yksilöllisen lääketieteellisen arvion perusteella voidaan edelleen antaa välttämätöntä hoitoa, jos hoidon epääminen olisi ilmeisen kohtuutonta tai vaarantaisi esimerkiksi lapsen hyvinvoinnin. Lapsille tarjotaan jatkossakin hoitoa samoin kuin hyvinvointialueen asukkailla, ja raskauteen liittyvät palvelut turvataan. Tässäkin näkyy hallituksen linja: jokainen ihminen on arvokas, mutta laittomaan oleskeluun ei kannusteta.

Arvoisa puhemies! Kokoomuksessa uskomme oikeusvaltioon ja yhteisiin pelisääntöihin. Tavoitteena on selkeä viesti: Suomeen ei tule jäädä laittomasti. Jos maassa oleskelee ilman lupaa, ei ole perusteltua, että käytössä ovat samat julkiset palvelut kuin heillä, jotka ovat täällä laillisesti. Tämä esitys palaa suurelta osin aiempaan oikeustilaan. Suomen linjan ei tule poiketa eurooppalaisesta yleislinjasta. Myös muissa Pohjoismaissa on käytössä vastaavanlaisia ja jopa tiukempia rajoituksia. On meidän tehtävämme varmistaa, että maassamme halutaan olla vain laillisesti ja turvallisesti.

Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä tärkeintä on periaate, että meillä on selkeät, oikeudenmukaiset ja turvallisuutta tukevat pelisäännöt. Meidän on pidettävä huolta siitä, että yhteiskunta pysyy luottamuksen arvoisena. Tämä alkaa siitä, että lainsäädäntö on johdonmukaista ja että julkiset palvelut ovat turvattuja heille, joilla niihin on oikeus, sekä heille, jotka palveluja tarvitsevat. On meidän tehtävämme taata kansalaistemme turvallisuus ja terveys. — Kiitos, arvoisa rouva puhemies.

Pöytäkirja PTK 57/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Strandman poissa. — Edustaja Kivelä.

16.42 **Mai Kivelä vas:** Arvoisa puhemies! Me käsittelemme kysymystä, jossa hallitus tietoisesti tekee vihamielistä politiikkaa, joka tulee sekä inhimillisesti että muillakin tavoin kalliiksi. Hallituksen esitys paperittomien ihmisten terveystalveluiden rajaamisesta kiireelliseen hoitoon on vakava askel taaksepäin ihmisoikeuksien toteutumisessa Suomessa. Paperittomuus ei ole valinta. Se on olosuhteiden pakottama tila, johon voi joutua kuka tahansa — opiskelija, perheen yhdistymistä odottava, EU-kansalainen ilman vakuutusturvaa tai lapsi, joka syntyy ilman oleskelulupaa. Nämä ihmiset ovat jo valmiiksi haavoittuvassa asemassa, ja heidän oikeutensa terveyteen ei saa olla riippuvainen statuksesta, jota he eivät voi muuttaa.

Arvoisa puhemies! Voimassa oleva laki takaa paperittomille kiireellisen hoidon lisäksi välttämättömät terveystalvelut. Tämä on ollut kansanterveydellisesti ja taloudellisesti järkevää. Kroonisten sairauksien hoito, rokotukset ja mielenterveystalvelut ehkäisevät vakavia komplikaatioita ja vähentävät päivystysten kuormitusta. Lakimuutoksen myötä nämä ennalta ehkäisevät toimet vaarantuvat ja samalla kasvavat inhimillinen kärsimys sekä erikoissairaanhoidon kustannukset.

Hallituksen esitys ei kestä eettistä tarkastelua. Suomen perustuslaki ja kansainväliset ihmisoikeussopimukset takaavat jokaiselle oikeuden riittäviin terveystalveluihin. Meidän ei tule asettaa terveydenhuollon ammattilaisia tilanteeseen, jossa heidän on valittava eettisesti kestävämmien vaihtoehtojen väliltä.

Helsingin esimerkki myös osoittaa, että inhimillinen ja toimiva malli on mahdollinen. Keskitetyt talvelut ovat vähentäneet päivystyskäyntejä ja parantaneet hoidon laatua. Meidän tulisi vahvistaa tätä suuntaa, eikä purkaa sitä.

Vasemmistoliitto puolustaa jokaisen oikeutta ihmisarvoiseen kohteluun ja terveyteen, ja siksi vastustamme tätä lakiesitystä ja vaadimme, että eduskunta valitsee ihmisoikeuksien ja oikeudenmukaisuuden tien.

Jos kommentoin vielä tätä keskustelua täällä, niin mielestäni törkeyden huippu oli se, että edustaja Laiho syytti paperittomia sotien resurssiongelmista, kun samaan aikaan syyllinen löytyisi kyllä sieltä hallituspuolueiden edustajien peilistä. Tämän keskustelun perusteella myöskään ministeri Juuso ei siis osaa ottaa kantaa siihen, onko Helsingin toiminta laillista vai laitonta, ja tämä on kyllä aikamoinen saavutus vastuuministeriltä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki.

16.45 **Anne Rintamäki ps:** Arvoisa puhemies! Käsittelemme hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi. Esityksen tarkoituksena on rajoittaa laittomasti maassa oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten pääsy muuhun kuin kiireelliseen terveydenhuoltoon ja poistaa laittoman oleskelun kannusteita, edistää vapaaehtoista paluuta ja parantaa yleistä järjestystä ja turvallisuutta. Esitys mukailee sitä, mitä jo hallitusohjelmassa sovimme.

Tämä on todella tervetullut uudistus. Ei voi olla niin, että suomalaisten verorahoilla kustantama terveydenhuollon järjestelmä on kaikille, jopa laittomasti maassa oleville, avoin. Kun koko sote on jo nyt aivan helisemässä ja ylikuormittunut, niin on aivan selvää, että

Pöytäkirja PTK 57/2025 vp

kansalaisten ja laillisesti maassa olevien henkilöiden palveluiden turvaaminen on laittomasti maassa olevien terveyspalveluiden järjestämistä tärkeämpää. Kiireettömienkin palveluiden järjestäminen laittomasti maassa oleville on vääränlainen vetovoimatekijä, jollaista emme tarvitse Suomeen. Hyvinvointiyhteiskunta ei voi olla rajaton, se ei sellaista kestä.

On aivan pakko kysyä vasemman laidan edustajilta, miten he ymmärtävät sanan ”laitton”. Se on mielestäni lainsäätäjälle ensiarvoisen tärkeä ymmärtää. Jos itse olisin jossakin maassa laittomasti, en voisi olettaa minulle kuuluvan palveluja tuon yhteiskunnan kustantamana. Laitton maassa oleskelu lisää rikollisuuden, syrjäytymisen ja muidenkin lieveilmiöiden riskejä, kun ympäröivään yhteiskuntaan ei ole edellytyksiä päästä mukaan. Siksi sille ei pidä olla minkäänlaisia kannusteita. Kysymys on oikeudenmukaisuudesta ja priorisoinnista. Laittoman maahanmuuton suitsiminen kaikin keinoin tukee sitä, että Suomeen kohdistuva maahanmuutto tapahtuu asiallisista syistä ja yhdessä sovittujen sääntöjen mukaan. Se on meidän kaikkien etu.

Arvoisa puhemies! Esitys palauttaa toteutuessaan lain pitkälti samaan muotoon kuin missä se oli ennen edellistä vaalikautta. Linjaus on myös samankaltainen kuin muissa Pohjoismaissa, joissa myös tarjotaan pääasiassa vain kiireellisiä palveluita rajoittaen kiireettömiä palveluita. Tässähän ei olla jättämässä ketään tienposkeen lapsia synnyttämään, ja mikäli laittomasti maassa oleva henkilö on osallistunut veitsikamppailuun ja saanut vammoja, hänet kyllä parsitaan kasaan. Haavoittuvia ryhmiä, kuten raskaana olevia, suojellaan kyllä, ja oikeus palveluihin säilyy näiltä osin. Samoin yksilölliseen lääketieteelliseen arvioon perustuvaa välttämätöntä kiireetöntä hoitoa tarjotaan, jos sen epäminen olisi ilmeisen kohtuutonta tai vaarantaisi muiden terveyden tai alaikäisen hyvinvoinnin.

Helsingin kaupungin asiantuntijoiden mukaan ei ole todettu, että nykyiset paperittomien sotepalvelut olisivat houkutin pysyä Suomessa. Se, että ei ole todettu, ei tarkoita, etteikö se olisi mahdollista tai jopa todennäköistä, jos Suomi tarjoaa laittomasti maassa oleville kattavamman palvelun kuin muualla Euroopassa. Diakonissalaitoksen Sari Hammarin mukaan Suomeen on jo syntynyt varjoyhteiskunta eli joukko ihmisiä, jotka elävät yhteiskunnan ulkopuolella. Varjoyhteiskunta ei voi olla peruste lisätä palveluita laittomasti maassa oleville, vaan heidät tulee poistaa maasta ulkomaalaislainsäädännön mukaisesti. Laittomuus ei palvelemalla muutu lailliseksi. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas.

16.49 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi.

Lakisääteiset palvelut on turvattava maamme kansalaisille, mutta laittomasti maassa oleville ei tule tarjota kiireettömiä terveyspalveluja suomalaisten verorahoilla. Tällä käsittelyssä olevalla hallituksen esityksellä poistetaan hyvinvointialueiden velvollisuus tuottaa laittomasti maassa oleville kiireettömät terveyspalvelut. Tietenkään ketään ei jätetä hoitamatta äkillisen hengenvaaran, raskauden tai muutoin akuutin tilanteen tullessa, mutta kiireettömät palvelut muutoin eivät kuulu laittomasti maassa oleville.

Arvoisa puhemies! Haluammeko kannustaa siihen, että Suomeen kohdistuu laitonta maahanmuuttoa ja terveysturismia? Laittomassa maahanmuutossa Suomeen tulleiden paperittomien joukossa on ihmisiä, joiden ikää, henkilöllisyyttä tai muita taustoja emme voi

Pöytäkirja PTK 57/2025 vp

tietää. Pahimmillaan tarjoamalla palveluita näille henkilöille tuemme ihmiskauppaa tai jopa terrorismia. Pidän epäoikeudenmukaisena suomalaisia kohtaan, että tässä tilanteessa, jossa sosiaali- ja terveyspalveluissa riittää haasteita, annettaisiin laittomasti maassa oleville kiireettömiä palveluita, kun Suomessa etenkin nuoret voivat pahoin ja huutavat apua.

Nykyisessä tilanteessa Suomi toimii pohjoismaisessa vertailussa kummajaisena. Esimerkiksi Ruotsi ja Norja eivät tarjoa kiireetöntä hoitoa laittomasti maassa oleville. Tämä lakiuudistus tuo meidät yleispohjoismaiselle linjalle, eikä Suomessa täten ole jatkossa ylimääräisiä houkuttimia laittomille maahanmuuttajille.

Arvoisa puhemies! Muutoinkin on tärkeää, että laittomasti maassa olevat saataisiin mahdollisimman ripeästi palautettua lähtömaihin. Palautuksia on onneksi helpotettu tämän hallituksen toimesta, mutta vielä riittää tehtävää. Laittomasti maassa olevien kohdalla olisi hyvä, jos kiireellisen hoidon yhteydessä tieto menisi viranomaiselle, jotta prosessi maasta poistamiseen saataisiin mahdollisimman nopeasti ja tehokkaasti käyntiin.

Arvoisa puhemies! Kiitän vielä ministeri Kaisa Juusoa erinomaisesta esityksestä. Laittomasti maassa oleville eivät kuulu kiireettömät terveyspalvelut. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö poissa. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

16.52 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Suomea sitovien ihmisoikeussopimusten valvojat olivat kiinnittäneet pitkään ennen viime hallituskauden uudistuksia huomiota siihen, ettei Suomen lainsäädäntö riittävällä tavalla taannut henkilöiden terveyttä koskevien oikeuksien toteutumista. Edellinen hallitus korjasi tilannetta hieman turvaamalla välttämättömän terveydenhuollon, mutta nyt hallitus on antanut esityksen, jolla puretaan tämä ja vietään lainsäädäntöä jälleen eriarvoistavaan suuntaan, vain kiireellisten terveyspalveluiden lakisääteisyyteen.

Kun asia jää vain hyvinvointialueiden vastuulle, eriarvoistuu tilanne myös maan sisällä. Tällä hetkellä oikeus kiireellisiin ja välttämättömiin terveyspalveluihin on kaikkialla Suomessa. Paperittomat ihmiset voivat siis hakeutua terveysasemalle perusterveydenhuollon piiriin. Hoitoa ei saa evätä henkilötunnuksen, Kela-kortin, osoitteen, kotikuntamerkin tai oleskeluluvan puuttumisen perusteella. Paperittomilla lapsilla on oikeus samoihin terveyspalveluihin kuin hyvinvointialueen asukkailla. Tämä lasten oikeus hallituksen esityksessä käsittääkseni myös jatkuisi.

Nykyisin turvattuun mutta esityksen myötä lakkaavaan välttämättömään hoitoon kuuluvat muun muassa tutkimukset vakavan sairauden poissulkemiseksi, kroonisten sairauksien hoito ja seuranta, lääkitysten uusiminen, infektioiden seulonta ja hoito, THL:n suosittelemat rokotukset, raskauden seuranta, välttämättömät mielenterveyspalvelut sekä välttämättömän hammashoito — eli ei todellakaan mitenkään laaja kattaus palveluita. Moni näistä on hoitoja, jotka kannattaa tehdä ajoissa niin kansanterveyden kuin yksilön terveyden näkökulmasta. Ei kannata haastaa rokotekattavuutta tai lykätä mielenterveysongelmien hoitoa.

Kohtaamani henkilö ennen tätä välttämättömän terveydenhuollon säädäntöä viime kaudelta oli esimerkki tästä, esimerkki erimittaisten jalkojen vaatimasta pohjallisesta. Tämä olisi paljon edullisempi ratkaisu kuin pitkittyessään ja kiireelliseksi menessään viime kädessä jopa selkäleikkauksen toteuttaminen. Siis myös kustannustehokasta on tarjota terveyspalveluita ajoissa sen lisäksi, että se on eettisesti oikein.

Pöytäkirja PTK 57/2025 vp

Synnytys lasketaan kuuluvaksi kiireelliseen hoitoon, kuten myös raskauden keskeytys useimmiten. Lakiesityksessä todetaan, että raskauteen liittyvät terveyspalvelut turvattaisiin jatkossakin. Muun muassa neuvolapalveluiden saatavuus herätti ennen nykyisin voimassa olevaa lainsäädäntöä paljon hämmennystä ja vaihtelevaa palveluntarjontaa eri puolilla Suomea, jopa eri puolilla Uuttamaata tuolloin. Toivottavasti tuleva laki varmistaa myös kaikkien neuvolapalveluiden käytettävyyden ilman epäselvyyksiä ja kaikilla alueilla.

Arvoisa puhemies! Mikäli lakimuutos hyväksyttäisiin, aiheuttaisi se inhimillisen kärsimyksen lisääntymistä jo valmiiksi haavoittuvassa asemassa oleville ihmisille sekä hyvin todennäköisesti myös kustannusten nousua perussairauksien edetessä kiireellistä hoitoa vaativiksi, ennen kuin apua voitaisiin antaa. Tällainen hoidon lykkääminen ei vastaa myöskään mitään terveydenhoidon etiikkaa ja asettaa alan henkilöstön kurjaan välikäteen arvioimaan, milloin palvelua antaa ja milloin ei. Alan ammattilaiset vastustavatkin hoidon rajausta vain kiireelliseen hoitoon.

Hallitus perustelee paperittomien terveydenhuollon rajausta sillä, että välttämättömään hoitoon pääsy houkuttelisi tulijoita Suomeen. Tutkimustiedon valossa sosiaaliturvan taso tai terveydenhuollon palvelut eivät kuitenkaan ole niin sanottuja vetovoimatekijöitä, vaan ennemmin ihmisten lähtöön kotimaastaan vaikuttaa elinolosuhteiden mahdottomuus lähtömaassa. Tulijoiden kohdemaan valintaa taas ohjaavat muut syyt kuin terveydenhuollon saatavuus. Usein kyseessä on silkka sattuma tai sukulaisten oleskelu maassa.

Arvoisa puhemies! Tämä kello ei varmaan ole oikeassa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Joo, saa jatkaa, kun siinä tuo kello oli vähän väärässä.

Siltä näyttää. — Ulkomaalaislain viimeaikaisten muutosten myötä useat asiantuntijat ovat arvioineet, että paperittomien määrä kuitenkin Suomessa tulee lähiaikoina kasvamaan. Syy ei ole kasvava maahanmuutto, vaan syy on hallituksen omat toimet, jotka lisäävät yhteiskunnan palveluiden reunamilla elävien määrää.

Ketkä kaikki sitten lasketaan paperittomiksi tai henkilöiksi, joista hallitus käyttää esityksessään termiä ”laiton”? Paperittomiin kuuluu paljon maassa aivan laillisesti oleskelevia henkilöitä: esimerkiksi perhesiteen perusteella oleskelulupaa odottavat henkilöt; opiskelijat, joiden viisumin ehtona on ollut sairausvakuutus, mutta se ei katakaan kaikkea hoitoa tai on päättynyt; EU:n kansalaiset, jotka eivät kuulu kotimaansa sairausvakuutuksen piiriin, kuten osa Euroopan liikkuvaan väestöön kuuluvista henkilöistä. Yritin debatissa kysyä ministeriltä, että kun puhutaan vain näistä laittomasti maassa oleskelevista, tarkoittaako se, että näiden paperittomien ryhmien terveydenhoito turvataan. No, en saanut vastausta, mutta kysyn uudelleen: saavatko nämä ryhmät jatkossa yhä palveluita, sillä he eivät ole laittomia maassa oleskelijoita?

Lisäksi on joukko lupaprosessissa kielteisen päätöksen saaneita, joista osa pelkää palata lähtömaahansa ja on painunut maan alle. Tämä lienee se ryhmä, johon hallitus tai osa hallituspuolueista toimensa haluaisi kohdistaa ainakin vaalipuheidon perusteella. Täällä debatissa jo edustaja Eerola totesi, että tämä esitys tulee Nuivasta Vaalimanifestista, ja on valitettavaa, että vaalimanifesti päätty sellaisenaan tutkimustiedon sijaan hallitusohjelmaan. Maahanmuuttovastaisessa diskurssissa laittoman käsitteellä usein sekoitetaan ja hämmennetään. Paperittomuus ei ole myöskään mikään pysyvä ominaisuus. Yhdessä hetkessä hen-

Pöytäkirja PTK 57/2025 vp

kilö voi olla paperiton, ja seuraavana hetkenä hänelle on passi esimerkiksi saatu lähtömaasta ja papereiden saaminen etenee ja palveluihin oikeus palautuu.

Edellisen hallituksen säätämä laki lisäsi luottamusta julkista sektoria kohtaan. Se madalsi kynnystä ja lisäsi tietoa oikeudesta hakea hoitoa, vahvisti myös viranomaisten tietoa paperittomien oikeuksista palveluihin. Monessa tutkimuksessa on todettu, että paperittomat eivät hakeudu tarvittavaan hoitoon ja toisaalta eivät aina sitä saa, vaikka heillä olisi siihen oikeus, juuri tiedon puutteen ja luottamuspuulan vuoksi.

Hallituksen esityksen mahdollinen säästö on tähän asti Kelan myöntämien tukien perusteella alle miljoona euroa. Ja myös tästä resurssipulasta, josta nyt sitten paperittomia syytellään: Helsingin, pääkaupunkiseudun alueella, missä 90 prosenttia paperittomista asuu, perusterveydenhuollon palvelut on käytännössä hoitanut yksi osa-aikainen lääkäri. Sen sijaan merkitys on suuri yksilöiden kohdalla, jotka pääsevät oikea-aikaisesti tarvitsemaansa hoitoon. Todennäköisesti kustannukset kuitenkin kasvaisivat, kun hoitoja lykättäisiin kalliimpiin, kiireellisiin hoitoihin. Tämä arvio puuttuu hallituksen esityksestä.

Esitys on puhtaan ideologinen, ei tutkimukseen ja saatuun kokemukseen perustuva. Hyvinvointialueille jää iso rooli hoitaa asia kunnolla jatkossakin. Ne voivat Helsingin tapaan päättää tarjota lakisääteistä minimiä enemmän palveluita, turvata näin ihmisoikeuksia ja viime kädessä myös todennäköisesti saada taloudellista säästöä aikaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Zyskowicz.

17.01 Ben Zyskowicz kok: Kiitos, rouva puhemies! Itse arvioin tätä siltä kannalta, mikä on oikein, ja puhun ihmisistä, jotka ovat Suomessa laittomasti.

Puhun siis ihmisistä, jotka ovat hakeneet Suomesta kansainvälistä suojelua, mutta ovat saaneet hakemukseensa kielteisen päätöksen, ovat siitä kaikki tietysti valittaneet hallinto-oikeuteen, ovat siitä yrittäneet valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen, ovat ehkä hakenneet useamman kerran kansainvälistä suojelua, ja kaikkien näiden prosessien lopputuloksena on se toteamus, että heillä ei ole laillista oikeutta olla Suomessa. Tällaisessa tilanteessa suomalainen oikeusvaltioajattelu lähtee siitä, että heidän kuuluu poistua Suomesta, koska heillä ei ole laillista oikeutta olla täällä. Ja nyt puhun siis ihmisistä, jotka uhmaavat suomalaista oikeusvaltiota, suomalaista oikeusjärjestelmää, ja jotka huolimatta siitä, että heillä ei ole laillista oikeutta olla Suomessa, jäävät Suomeen. He eivät siis menettele samoin kuin monet maanmiehensä, jotka noudattavat suomalaisen oikeusjärjestelmän päätöksiä.

Mitä suomalaisen yhteiskunnan tulee tarjota tällaisille ihmisille, jotka jäävät Suomeen laittomasti ja jotka uhmaavat suomalaista oikeusjärjestelmää olemalla poistumatta Suomesta? Mielestäni näille ihmisille Suomessa pitää tarjota minimi, ei sen enempää, koska tämä minimin tarjoaminen on oikea viesti siitä, että suomalainen yhteiskunta katsoo, että heidän tulisi noudattaa suomalaisen oikeusjärjestelmän päätöksiä ja poistua maasta.

Vähän sama asia on ollut aikaisemmin esillä, kun on ollut kyse taloudellisesta tuesta näille ihmisille. Meiltä löytyy oikeustieteilijöitä, jotka väittivät, että näille kaikille ihmisille kuuluu toimeentulotuki. No ei kuulu. Nykyinen käytäntö ymmärtääkseni onkin se, että he eivät saa toimeentulotukea mutta saavat riittävästi tukea, jotta voivat kuitenkin suomalaisessa yhteiskunnassa elää riittävästi, mikä tarkoittaa riittävää ravintoa, riittävää yösiijaa pakkasta vastaan ja niin edelleen, eli saavat ymmärtääkseni sosiaalihuoltolain nojalla kuitenkin tukea.

Pöytäkirja PTK 57/2025 vp

No, sitten tämä kysymys siitä, keitä tämä laki koskee. Jos tässä on epäselvyyttä eli jos tämä laki ei olisi selvä sen suhteen, että se koskee vain laittomasti Suomessa olevia, niin katson, että sosiaali- ja terveystieteiden on tätä käsitellessään hyvä tätä asiaa selvittää ja tämä asia selventää.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen poissa. — Edustaja Rostila.

17.04 Onni Rostila ps: Arvoisa rouva puhemies! Tämä kysymys laittomasti maassa olevien terveyspalveluiden rajoittamisesta on käytännössä kysymys, jossa hallitus on nyt siis palaamassa aiemmin voimassa olleeseen oikeustilaan ja samalla yleispohjoismaiselle linjalle. Mutta ennen kaikkea kysymys on periaatteesta: suunnataanko meidän terveyspalveluiden rajallisia resursseja suomalaisille ja maassa laillisesti oleville vai suunnataanko niitä ihmisille, jotka ovat saaneet päätöksen, joka velvoittaa käytännössä heidät poistumaan maasta? Siitä tähän asiassa on kysymys. Ja koska salin vasemmalta laidalta ei kyetä ottamaan kantaa tähän periaatteelliseen ja nähdäkseni varsin selvään kysymykseen, niin he vain toistelevat tällaisia retorisia heittoja julmuudesta, ilkeydestä, ulkomaalaisvihamielisyydestä, pienuudesta ja siitä ja tästä ja tuosta.

Tässä tämä koko periaatteellinen kysymys itse asiassa paljastuu hyvin selvästi, kun tarkastelee, minkälaisia kantoja samat tahot esittävät myös laajakantoisemmista rajanvedoista, mitä tulee sosiaaliturvaan ja laittomasti maassa olevien oikeuksiin. Esimerkiksi aivan samanlainen suhtautuminen on laittomasti maassa olevien työlupiin. Niitäkin kuulemma pitäisi saada, eli vaikka on käyty koko tämä prosessi läpi, missä on todettu, ettei oikeutta maassaoloon ole, niin sitten kuitenkin ehdotetaan ja vaaditaan, että heidät pitäisi ottaa kais-tanvaih-dolla tänne maahanmuuttajiksi jollakin luvalla. Aivan samantapainen on suhtautuminen kansalaisuusperusteiseen sosiaaliturvaan, joka onkin sitten miljardiluokan kysymys ja potentiaalisesti koko suomalaisen sosiaaliturvan rahoituspohjan kohtalonkysymys. Siihen suhtaudutaan aivan samalla tavalla ilman minkäänlaista rajanvetoa siinä, kenelle suomalaisen veronmaksajan rahoittamat palvelut ja sosiaaliturvaetuudet kuuluvat.

Eli missään nimessä ei pidä mennä siihen vipuun, mitä tässä nyt vasemmalta laidalta kuullaan, että nyt on kysymys tästä ja pienestä summasta ja näin, koska heillä tämä periaatteettomuus on aivan sama riippumatta siitä, minkä kokoluokan asiasta puhutaan. He ovat johdonmukaisia siinä, että kaikki sosiaaliturva, kaikki työluvat ynnä muut täytyy suoda loppupeleissä riippumatta siitä, mikä on suomalaisen tuomioistuinlaitoksen ja voimassa olevien lakien lopputulos. Tämä on tässä se oleellinen kysymys. Sen sijaan hallituksen linja on yhtä lailla johdonmukainen. Hallituksen linja on se, että laittomasti maassa olevan on poistuttava maasta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Väyrynen.

17.07 Ville Väyrynen kok: Kiitos, arvoisa puhemies! En valitettavasti ole tämän keskustelun aikana päässyt saliin muiden kiireiden vuoksi, mutta olen ymmärtänyt, että täällä on suhteellisen kuumaa keskustelua aiheesta käyty. En halua nyt tänään niihin liekkeihin lisätä bensaa heittää. Tämä on tulossa meille sosiaali- ja terveystieteiden arvioon. Silloin varmasti käydään hyvin tarkkaan sitten myös potilaan näkökulmasta ja kaikkien näit-ten esitettyjen näkökulmien kautta tätä asiaa läpi.

Pöytäkirja PTK 57/2025 vp

Oikeastaan se, mitä en ole kauhean vahvasti kuullut: kun olen lukenut tämän esityksen läpi, niin kyllähän tässä paljon jää — tänne on rivien väliin ja suoraankin kirjoitettu — vastuuta ammattilaisille päätöksentekoon, mikä on toisaalta ihan hyväkin asia, mutta siinä tilanteessa ammattilaisten oikeusturva ehkä vaatii sen, että se teksti olisi selkeäpiirteistä.

Meillähän on perinteisesti ollut terveydenhuollossa kiireetön, kiireellinen ja päivystyksellinen luokitus, ja nyt me ollaan luotu tällainen poliittinen kiireellisyysluokka eli kiireetön, välttämätön hoito, jota oikeastaan meidän järjestelmässä ei niinkään tunneta. Tästä on tullut jonkun verran lausuntokierroksella ymmärtääkseni palautetta ja tulee varmasti jatkossakin. Eli kun me luodaan ammattilaisille semmoinen kiireellisyysluokka, minkä kanssa he eivät ole pelanneet, ja siihen annetaan vielä sitten tällainen tietynlainen harmaa alue, jossa he saavat päättää oman harkintansa mukaan, niin tämä on ehkä semmoinen asema, mihin ei haluaisi terveydenhuollon ammattilaisia tässä maassa asettaa.

Toivoisin, että tätä terminologiaa tarkennettaisiin, etenkin kun täällä on annettu kaksi esimerkkiä, joista toisessa on kiireettömäksi, välttämättömäksi hoidoksi luokiteltu tällainen suolistoverenvuodon takaa löydetty paksusuolisyyppä, joka on siis yksiselitteisesti kiireistä hoitoa tässä maassa ollut. Jos me luodaan lääketieteellisen kiireellisyysluokituksen päälle poliittinen kiireellisyysluokitus, niin kyllä meidän pitää olla sitten aika tarkkarajaisia sinne ammattilaisiin päin, että miten nämä tehdään. Tämä on todella hämmentävä sanoitus sinänsä. Toivon, että tähän sitten sosiaali- ja terveystieteiden kuulemisessa kyllä palataan, että pystytään tätä täsmentämään, koska niin kuin ollaan tänään kuultu, tämä on erittäin kiistanalainen aihe. Jos me sitten vielä kaiken tämän jälkeen asetetaan terveydenhuollon ammattilaiset tilanteeseen, jossa he eivät oikein tiedä, mitä heidän pitää tehdä, niin se on ehkä vähän epäilevää. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen.

17.09 Rami Lehtinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Suomi on aina ollut sääntöperusteen oikeusvaltio. Täällä on totuttu siihen, että suomalaiset noudattavat lakia, ja tämän velvoitteen pitää kyllä myöskin kohdistua ulkomaalaisiin, muuten me olemme hukan tiellä.

Sitten tämä asia, josta täällä ollaan paljon tänään puhuttu, on se, ketkä ovat täällä laittomasti ja kuka sen tietää. Ensinnäkin minä uskon, että suomalaiset viranomaiset kyllä tietävät, kuka on laittomasti ja kuka laillisesti maassa. Ei siellä ole epäselvyyttä siitä. Ja toisekseen oleskelulupaa ei evätä ilkeyttään tai ihmisvihamielisyyden takia, vaan se perustuu aina laajaan ja pitkään pohdintaan monessa oikeusasteessa ja sen tuomaan lainmukaiseen lopputulokseen, ei siis mielivaltaisuuteen.

Sitten on ollut keskustelua tästä varjo yhteiskunnasta, josta on merkittävästi päästävä eroon. Sitä ei tule missään olosuhteissa ruokkia. Valitettavasti tämä terveyspalveluiden antaminen, niin inhimillistä kuin sen voisi ajatella olevankin, ruokkii juuri tämän varjo yhteiskunnan elämistä ja täällä pysymistä, ja meidän tehtävämme olisi kyllä pyrkiä pääsemään siitä eroon. Onneksi tämä hallitus on siihen tarttunut kiinni nimenomaan sillä, että maasta poistamista ollaan tehostettu ja pyritty myöskin tähän vapaaehtoiseen paluuseen ja sen kannustettavuuteen. Sillä ei ole sinänsä merkitystä meille, miten se lopputulos saadaan aikaan. Olennaista on se, että saadaan laki ja järjestys yhteiskuntaan palaamaan ja yhteiskuntajärjestys turvattua.

Terveyspalveluiden pitäisi aina ensisijaisesti olla suomalaisille, ei niin, että se piikki on rajattomasti auki. Enkä oikein ymmärrä sitäkään ajatusmallia, että jos joidenkin tietojen

Pöytäkirja PTK 57/2025 vp

mukaan meillä on 10 000 luvattomasti maassa olevaa, niin ikään kuin heidän palveluidensa tuottaminen ei olisi mikään ongelma tai mikään kustannuskysymys. Sen ajattelumallin pitää pohjautua siihen, että meillä olisi ikään kuin tämmöinen rajaton resurssi, josta voi aina ottaa kaikille halukkaille tulijoille ympäri EU:ta ja ympäri maailmaa. Viime kyselytunnilla muun muassa useammat täällä esittivät sitä, että Gazasta pitäisi lennättää tänne Suomeen ihmisiä hoitoon, heitä, jotka siellä hätää kärsivät, ja sellainen ajatusmalli, että ympäri maailmaa konflikteista tuotaisiin ihmiset Suomeen hoidettavaksi ja sitten perheet perässä, kuvastaa ehkä sitä eroa, joka realismissa meillä vasemmalla puolella ja täällä hallituksen puolella sitten on. Me ymmärrämme sen, että resurssit ovat rajallisia, ja niin inhoitavaa kuin se onkin, niin niitä pitää käyttää viisaasti.

Toivon, että tähän lakiin saadaan vielä valiokunnassa sitten selvennystä, jos jotain epäselvyyksiä ennen kaikkea tämän luvattomuuden ja luvallisuuden välissä on, ja saadaan tästä hyvä laki sitten aikanaan voimaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää.

17.12 Juha Mäenpää ps: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät naiset ja miehet! Meillä on käsitellyssä hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi.

Arvoisa rouva puhemies! Mitä tarkoittaa nyrkkisääntö? Nyrkkisääntö on sellainen asia, jota pidetään semmoisena automaationa. Kovalla helteellä nestettä kannattaa juoda lasi tunnissa — tuo on nyrkkisääntö. Sitten on myös semmoinen nyrkkisääntö, että väkivalta on rikos, jota ei kannata piilotella. Minä tarjoan vielä yhden nyrkkisäännön tälle salille: Hallituksen esityksen onnistumisasteen voi yleensä mitata sillä, kuinka pahasti tämän salin vasemmalla laidalla esityksestä pillastutaan. Mitä kovempi mekkala, sitä parempaa lakia ollaan säätämässä.

Arvoisa puhemies! Osallistun ehkä hieman harvemmin täysistuntokeskusteluihin, jotka menevät sosiaali- ja terveysvaliokunnan päätösvallan alle, ellei sitten kyse ole lastensuojeluasioista tai nikotiinipusseista. Tänään teen kuitenkin pienen poikkeuksen, sillä aihe on erityisesti meille perussuomalaisille lähellä sydäntä. Nimittäin nyt poistetaan laittomasti maassa olevilta ylimääräisiä palveluita. Tätä hallituksen esitystä on moni niin täällä päättäjien tasolla kuin kansan keskuudessa odottanut innolla. Tämänkin asian aikaansaamiseksi tarvittiin kuin tarvittiinkin nimenomaan perussuomalaiset hallitukseen, vaikka päätöksen pitäisi olla aivan itsestään selvä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annettua lakia muutettaisiin siten, että hyvinvointialueilla, Helsingin kaupungilla ja HUS-yhtymällä ei enää jatkossa olisi lakisääteisiä velvoitteita järjestää kiireellisen hoidon lisäksi välttämättömiksi arvioituja kiireettömiä terveydenhuollon palveluja ulkomaalaislaissa tarkoitetulla tavalla laittomasti maassa oleskeleville kolmansien maiden kansalaisille. Hallitusohjelman mukaan toteutetaan vapaaehtoisien paluun ja maasta poistumisen paketti, joka sisältää muun ohella sen, että maassa laittomasti oleskelevilta poistetaan oikeus muihin kuin kiireellisiin sosiaali- ja terveyspalveluihin sekä sosiaaliturvaan eli palataan tältä osin viime vaalikautta edeltäneeseen oikeustilaan. Ehdotetuilla muutoksilla pyritään poistamaan laittoman oleskelun kannusteita ja edistämään laittomasti oleskelevien paluuta. Laittoman oleskelun kannusteiden poistamisen kautta pyritään myös vaikuttamaan laittomaan oleskeluun liittyviin ongelmiin.

Pöytäkirja PTK 57/2025 vp

On mielestäni lievästi sanottuna melko mielipuolista, että laittomasti maassa oleville ylipäättään tarjotaan mitään ei-kiireellisiä palveluita, heillä kun ei ole edes laillista oikeutta olla Suomessa. Ainoan palvelun, mitä heille tulisi järjestää, pitäisi olla konsulikyyti pois isänmaastamme. Toki tässäkin olisi kyseessä kiireellinen palvelu, koska eihän ketään rikollisesti maassa oleskelevaa pitäisi täällä katsella sekuntiakaan pidempään kuin on pakko.

Lausuntopalautteesta muutama sana. Lakiehdotuksen kannalla olivat muun muassa Pirkanmaan hyvinvointialue, Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue sekä Itä-Uudenmaan hyvinvointialue. Huvittavin kohta lausuntopalautteessa oli kuitenkin se, että ”laittomasti maassa oleskelu” -termi oli kohdannut kritiikkiä. Vähän ihmettelen tätä arvostelua, kun ulkomaa-laislakikin mainitsee sanat ”laittomasti maassa oleskellelle” ja ”laittomasti maassa oleskelleen” useamman kerran, kun taas sanan ”paperiton” tasan nolla kertaa.

Arvoisa puhemies! Haluaisin tässä lopuksi vielä kiittää Orpon—Purran hallitusta ja erityisesti perussuomalaisia ministereitä työstänne tämän tärkeän esityksen puolesta. Voi olla, että historiankirjoituksessa näiden lakimuutosten merkitys Suomen yhteiskuntarauhan myönteiselle kehitykselle nousee suurempaan arvoon kuin osaamme vielä edes kuvitella. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Forsgrén.

17.18 Bella Forsgrén vihr: Arvoisa rouva puhemies! Ajattelen, että tämä hallituksen lakiesitys on hyvä esimerkki siitä, kun järki ei voita vaan mennään ideologian puitteissa. Jos katsotaan vaikka tämän lakiesityksen lausuntokierroksella saamia kommentteja, niin siellä on kaksi keskeistä huomiota:

Yksi on, totta kai, se, mikä liittyy arvoon ja ihmisyyteen. Jokaisella ihmisellä, riippumatta siitä, ovatko he paperittomia tai paperillisia, on ihmisarvo ja oikeus terveyteen. Tämä oikeus tulee kansainvälisistä ihmisoikeussopimuksista, ja onkin valitettavaa, että hallituspuolueista RKP ja kokoomus ovat mahdollistaneet tällaisen politiikan.

Toinen kritiikki, mikä tulee asiantuntijalausunnoista lausuntokierroksella, on nämä kustannusvaikutukset. Useista tutkimuksista on huomattu se, että jos hoitoja rajataan paperittomilta, niin se tulee lähtökohtaisesti yhteiskunnalle kalliimmaksi kuin se, että laajennetaan hoitoja. Se johtuu siitä, että on paljon sairauksia, niin kansansairauksia kuin myös yksittäisiä infektioita, jotka on paljon halvempi hoitaa perusterveydenhuollon tasolla. Me tiedämme sen muutenkin väestön terveydestä. Jos vaikka miettii infektiosairauksia, diabeettikkoa, hammashoitoon liittyviä infektioita, ne on huomattavasti järkevämpi hoitaa silloin, kun se ongelma tulee, eikä siinä vaiheessa, kun asia on niin kriittinen ja pahaan tilanteeseen joutunut, että pitää käyttää erikoissairaanhoidon palveluita. Eli pidän tätä myös talouden näkökulmasta erittäin ongelmallisena esityksenä. Olin itse käsittelemässä tätä kyseistä Marinin esitystä silloin sosiaali- ja terveystaloustieteiden neuvottelussa ja olin siitä todella iloinen aikanaan, kun se läpi meni, ja ne perusteet asiantuntijoilla olivat juuri inhimillisyys mutta myös se, että tämä on myös kustannustehokasta.

No, ehkä vielä viimeinen huomio on se, että tämän lakiesityksen vaikutushan tulee olemaan aika minimaalinen, koska onneksi meidän pääkaupunki, eliikkä Helsinki, tulee teemmään omilta toimiltaan toisenlaisia ratkaisuja kuin hallitus. Eliikkä Helsingin kaupunki on jo kertonut siitä, että ei tule tätä hallituksen esitystä kannattamaan vaan tulee itse tarjoamaan näitä kyseisiä palveluita Helsingin alueella. No, minkä takia tämä on merkityksellistä? Se johtuu siitä, että suurin osa paperittomista on Helsingin seudulla taikka pääkaupun-

Pöytäkirja PTK 57/2025 vp

kiseudulla ylipäättänsä. Eli tämän hallituksen esityksen vaikutukset tulevat olemaan minimaaliset.

Minä muistan, että kun olin vielä kunnanvaltuutettu Jyväskylässä ja tilanteessa, missä meillä oli vielä sosiaali- ja terveyspalvelut kunnan puolella, niin silloin tein kuntalaisaloitteen siitä, että Jyväskylä tulisi tarjoamaan myös näitä välttämättömiä kiireettömiä palveluita, ja sen yhteydessä selvitettiin, kuinka monta paperitonta sillä hetkellä oli Jyväskylässä, ja silloin arvio oli noin 30—40 ihmistä. Puhutaan siis todella pienistä määristä. Eli esimerkiksi Jyväskylän mittakaavassa 30—40 ihmistä ei millään tasolla kuormita hyvinvointialueen palveluita. Enemminkin on järkevää hoitaa nämä kyseiset yksilöt, jos he sitä hoitoa tarvitsevat.

Toivonkin, että nyt kun tämä hallituksen esitys tulee voimaan — muistaakseni loka-kuussa — hyvinvointialueet tekisivät toisenlaisia ratkaisuja sitten paikallisesti. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen.

17.21 Rami Lehtinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Se on varmaan juuri niin kuin edustaja täällä äsken sanoi, että kustannukset etupainotteisesti ovat pienemmät, siis jos terveyttä hoidetaan etupainotteisesti. Mutta meillä hallituksessa ajatus on niin, että näiden ihmisten, joilla ei ole lupaa oleskella Suomessa, palautumisen kotimaahan pitää olla se ensisijainen keino, ei se, että turvataan heidän oleskelu täällä Suomessa ja laittomuuden jatkaminen. Siitä johtuen ei kannata ikään kuin luoda sellaista näkökulmaa, että ihmiset tulevat olemaan täällä vuosia eteenpäin, jolloin heidän terveyttään on järkevää Suomen terveydenhuoltojärjestelmästä hoitaa etupainotteisesti. Tässä on se merkittävä ero, josta sitten kustannus, hyödyt ja niiden eroavaisuudet tulevat. Eli on merkityksellinen ero sillä, onko se ihminen täällä vuoden vai kymmenen vuotta vai 15 vuotta, siihen, minkälaista hoitoa hän missäkin vaiheessa saa. Tämä on se peruslähtökohta.

Toinen on se, että kun Helsinki kulkee tässä omia polkujaan, niin varmasti yksi syy siihen on se, että joidenkin laskelmien mukaan, ennusteiden mukaan, Helsingissä on 2040-luvun alkupuolella niin, että enemmistö helsinkiläisistä on maahanmuuttajataustaisia. Tässä on varmasti osasy syy siihen, että Helsinki kulkee omaa polkuansa, ja tämä kyllä näkyy yhteiskunnallisesti.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Strandman.

17.22 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitys rajoittaa laittomasti maassa olevien oikeutta saada terveydenhuollon palveluja on meillä täällä tänään ollut keskustelussa, ja se lähetetään sitten sosiaali- ja terveysvaliokuntaan mietinnön antamista varten. Esitys tukee hallitusohjelman tavoitetta vähentää laittoman oleskelun houkuttelevuutta rajoittamalla pääsyä kiireettömiin terveyspalveluihin ja sosiaaliturvaan, mikä kannustaa vapaaehtoiseen paluuseen. Laiton oleskelu lisää riskejä, kuten syrjäytymistä, hyväksikäyttöä ja rikollisuutta, joten kannusteiden poistaminen tukee yhteiskunnan turvallisuutta ja järjestystä. Esitys on osa hallitusohjelman mukaista vapaaehtoisen paluun ja maasta poistumisen pakettia. On tärkeää, että näin myös ehkäistään varjo yhteiskunnan muodostumista ja siihen liittyviä ongelmia, kuten laittoman työvoiman käyttöä ja ihmis-kauppaa.

Pöytäkirja PTK 57/2025 vp

Arvoisa puhemies! Esitys palauttaa lainsäädännön pitkälti samaan muotoon kuin ennen edellistä vaalikautta, samalla linjaten Suomen käytäntöjä yhteispohjoismaisen mallin kanssa. Esityksessä ehdotetaan, että laittomasti maassa oleskeleville tarjottaisiin vain kiireellinen terveydenhuolto, kuten akuutti sairaanhoito, kiireellinen suun terveydenhuolto, mielenterveyshoito, päihdehoito ja psykososiaalinen tuki. Tämä vastaa terveydenhuoltolain 50 §:n mukaista nykysääntelyä, joka takaa kiireellisen hoidon asuinpaikasta riippumatta.

Yhteispohjoismainen linja viittaa siihen, että muut Pohjoismaat, kuten Ruotsi ja Norja, tarjoavat vastaavissa tilanteissa pääsääntöisesti vain kiireellisiä terveyspalveluja laittomasti maassa oleskeleville, rajoittaen kiireettömän hoidon saatavuutta. Muissa Pohjoismaissa kiireetön terveydenhuolto laittomasti maassa oleskeleville on pääsääntöisesti poissuljettu ja palvelut keskittyvät kiireelliseen ja välttämättömään hoitoon. Lapset ja raskaana olevat voivat joissakin maissa saada rajallisesti kiireetöntä hoitoa, mutta käytännöt vaihtelevat. Muissa Pohjoismaissa terveysturismia laittomasti maassa oleskelevien osalta rajoitetaan tiukasti, koska laajemmat palvelut voivat houkutella jäämään maahan laittomasti. On tärkeää, että Pohjoismaat noudattavat yhteistä linjaa tässäkin asiassa.

Laittomasti maassa olevien kiireettömien terveyspalveluiden tarjoaminen kuormittaa Suomen terveydenhuoltojärjestelmää, jolla on jo riittävästi haasteita talouden, resurssivajeen ja hoitonojien vuoksi. Resurssit tulee kohdentaa suomalaisille ja laillisesti maassa oleville. Kiireettömien terveyspalveluiden tarjoaminen laittomasti oleskeleville on vetovoimatekijä, joka kannustaa laitonta maahanmuuttoa ja terveysturismia. Esitys turvaa rajallisen terveydenhuoltojärjestelmämme ensisijaisen tarkoituksen palvella Suomen kansalaisia. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain sekä rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Pohjoismaiden välillä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 28/2025 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 8/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö LaVM 8/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Edustaja Eerola esittelee. Olkaa hyvä.

Keskustelu

14.44 Juho Eerola ps (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä esityksessä on kyse rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain sekä sitten pohjoismaisen luovuttamislain muut-

Pöytäkirja PTK 57/2025 vp

tamisesta. Tämän tarkoituksena on täydentää ja muuttaa niin sanotusta eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä annetun EU:n puitepäättöksen täytäntöönpanoa.

Tämän puitepäättöksen kansallisen täytäntöönpanon edellyttämät lainmuutokset ovat tulleet Suomessa voimaan vuonna 2004. Komissio on kuitenkin sitten, 20 vuotta tätä mähkittyään, antanut Suomelle keväällä 2024 ihan perustellun lausunnon, jonka mukaan Suomen lainsäädäntö ei ihan kaikilta osin ole puitepäättöksen mukainen. Suomea vastaan on siis käynnissä tällainen rikkomusmenettely.

Tässä esityksessä siis ehdotetaan kansalliseen täytäntöönpanolakiin muutoksia, joita pidetään tarpeellisina tämän komission sinänsä perustellun lausunnon johdosta. Esityksessä ehdotetaan muun ohella muutoksia EU-luovuttamislain Suomen kansalaisen luovuttamisesta, kieltäytymisperusteista, täytäntöönpanon lykkäämistä ja väliaikaista luovuttamista ja edelleen määräaikoja, väliaikaista siirtämistä ja kauttakulkua koskeviin säännöksiin.

Rouva puhemies! Siltä osin kuin on tarpeellista, näitä vastaavia muutoksia ehdotetaan myöskin niin sanottuun pohjoismaiseen luovuttamislakiin. Lisäksi tässä esityksessä ehdotetaan korjattavaksi eräitä mainittuihin lakeihin jääneitä pieniä virheitä.

Esityksessä tarkoitettujen lakien on tarkoitettu tulevan voimaan varsin kiireisellä aikataululla, jopa loppukeväästä 2025, eli ihan siis näinä päivinä, johtuen edellä mainitusta rikkomusmenettelystä, jonka kohteena siis ollaan.

Tämän hallituksen esityksen ja saamansa selvityksen perusteella lakivaliokunta pitää tätä esitystä tarpeellisena ja ihan tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä eräin huomioin ja tekstiluontoisin muutosehdotuksin. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Puhujalistaan. — Edustaja Hänninen.

14.47 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Meidän jokaisen oikeus turvalliseen arkeen ja oikeudenmukaiseen kohteluun on perusta, jota yhteiskunnan on velvollisuus vaa-
lia. Tämän päivän käsittelyssä oleva hallituksen esitys vastaa konkreettisesti tähän velvol-
lisuuteen. Kyse on rikoksiin syyllistyneiden luovuttamista koskevien sääntöjen päivittämi-
sestä osana EU:n jäsenvaltioiden ja Pohjoismaiden välistä yhteistyötä. Luovuttamissäänte-
ly uudistetaan, jotta Suomella olisi jatkossakin toimiva ja luotettava lainsäädäntö, joka
täyttää EU:n yhteiset velvoitteet. Komissio on edellyttänyt meiltä tarkennuksia, ja on tär-
keää, että Suomi osoittaa olevansa oikeusvaltio, joka ottaa yhteisvastuullisesti osaa rikol-
lisuuden torjuntaan.

Arvoisa rouva puhemies! Jokaisen on voitava luottaa siihen, että oikeus toteutuu myös
yli rajojen. Tämä on turvallisuuden ydinkysymys. Esityksessä täsmennetään luovuttamis-
menettelyjä muun muassa tilanteissa, joissa rikoksesta epäilty tai tuomittu on Suomen kan-
salainen tai Suomessa vakituisesti asuva. Näitä tilanteita arvioidaan nyt tasapuolisemmin,
kuitenkin niin, että yksilön siteet Suomeen otetaan huomioon. Tärkeänä pidän myös inhi-
millistä näkökulmaa. Vakavasti sairaiden henkilöiden osalta sääntely täsmentyy ja sovite-
taan yhteen EU-oikeuden kanssa. Valiokunta on arvioinut näitä muutoksia huolellisesti ja
esittääkin tarpeellisia tarkennuksia muun muassa kieltäytymisperusteiden muotoiluun.

Arvoisa rouva puhemies! Pidän erityisen tärkeänä, että valiokunta on mietinnössään ko-
rostanut yksilön oikeusturvaa ja perusoikeuksia, mutta samalla myös sujuvaa ja ennakoit-
tavaa viranomaisyhteistyötä. Rikoksiin liittyvä luovuttaminen ei saa jäädä byrokratian tai

Pöytäkirja PTK 57/2025 vp

epätarkkojen muotoilujen jalkoihin. Kuten valiokunta tuo esiin, jatkotyössä on syytä arvioida myös muita luovuttamissääntelyjä ja sen osa-alueita. Esimerkiksi määräaikasääntelyssä ja yksittäisten maiden kanssa tehtävissä sopimuksissa voi olla vielä kehittämistä.

Suomi ei voi olla maa, jossa rikollinen voi jäädä piiloon. Siksi tarvitsemme tämänkaltaista sääntelyä, lakeja, jotka tekevät Suomesta turvallisen maan ja oikeusjärjestelmästäme vakaan ja ennustettavan. Kannatan lämpimästi esitystä valiokunnan tekemät muutokset huomioon ottaen. — Kiitos, arvoisa rouva puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Strandman.

14.51 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Esityksen tarkoituksena on täydentää ja muuttaa eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä annetun puitepäätöksen täytäntöönpanoa. EU:n lausunnon mukaan Suomen lainsäädäntö ei ole kaikilta osin puitepäätöksen mukainen, joten nyt tehdään tarvittavat muutokset. Huomattavaa on, että vuodesta 2021 EU-komissio on aloittanut rikosmenettelyt kaikkia jäsenvaltioita kohtaan asian tiimoilta.

Yksinkertaisuudessaan muutos tarkoittaa, että jatkossa Suomen kansalaisen pyyntö saada suorittaa rangaistus Suomessa ei estäisi Suomen kansalaisen luovuttamista toiseen jäsenvaltioon. Rangaistusten suhteen voidaan nykytilassa kieltäytyä suorittamasta toisessa maassa. Ehdotuksen mukaan luovuttamisen edellytykset olisivat tältä osin samat sekä Suomen kansalaisten että Suomessa vakinaisesti asuneiden ja oleskelleiden osalta. Muilta kuin Suomen kansalaisilta edellytettäisiin kuitenkin pääsääntöisesti vähintään viiden vuoden asumista tai oleskelua laillisesti Suomessa.

Arvoisa rouva puhemies! Vuoden 2024 tilastotietojen mukaan Suomesta on luovutettu 20 henkilöä toiseen jäsenvaltioon EU:n luovuttamislain nojalla. Suomen toimivaltaiset viranomaiset ovat tehneet 107 EU-luovuttamislaisia tarkoitettua kiinni ottamista ja luovuttamista koskevaa pyyntöä. Näistä 85 on ollut syytetoimenpiteitä koskevia pyyntöjä. Suomeen on luovutettu toisesta jäsenvaltiosta 66 henkilöä. Pohjoismaisen luovuttamislain nojalla vuonna 2024 Suomesta on luovutettu 24 toiseen Pohjoismaahan. Toisesta Pohjoismaasta Suomeen luovutetuista henkilöistä ei ole saatavilla tilastotietoja.

Lakimuutoksesta arvioidaan, ettei sillä ole merkittäviä vaikutuksia luovuttamista koskevaan käytäntöön ja viranomaisten toimintaan. Luovuttamisesta kieltäytymisen edellytyksiä harkittaessa keskeistä olisi, että sen voitaisiin katsoa parantavan luovutettavaksi pyydetyn mahdollisuuksia sopeutua uudelleen yhteiskuntaan hänelle tuomitun rangaistuksen päättyessä taikka muusta erityisestä syystä. Suomen kansalaisten osalta näiden edellytysten täyttyminen olisi tavanomaista eikä siten aiheuta merkittäviä muutoksia luovuttamista koskevaan käytäntöön ja viranomaisten toimintaan. Kiitos tästä esityksestä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki.

14.54 Anne Rintamäki ps: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelemme hallituksen esitystä eduskunnalle laeiksi rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain sekä rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Pohjoismaiden välillä annetun lain muuttamisesta.

Pöytäkirja PTK 57/2025 vp

Luonteeltaan lakimuutos on hyvin tekninen, ja sillä tehdään tarvittavat muutokset Suomen lainsäädäntöön, sillä EU:lta vuonna 2024 tulleen lausunnon mukaan nykytila ei ole kaikilta osin puitepäättöksen mukainen.

Esityksen pihvinä on se, että jatkossa Suomen kansalaisen pyyntö saada suorittaa vapausrangaistus Suomessa ei muutoksen myötä estäisi Suomen kansalaisen luovuttamista toiseen jäsenvaltioon. Nykytilanteessahan, jos Suomen kansalainen pyytää saada suorittaa vapausrangaistuksen Suomessa, hänen luovuttamisestaan toiseen maahan tulee kieltäytyä. EU:n mukaan tämän kieltäytymisperusteen tulisi olla harkinnanvarainen eli luovuttamisesta päättävä tuomioistuin voisi päättää toisin. Luovuttamisen edellytykset olisivat tältä osin samat sekä Suomen kansalaisten että Suomessa vakinaisesti vähintään viisi vuotta laillisesti asuneiden ja oleskelleiden osalta. Viranomaisten toimintaan tällä uudistuksella ei katsota olevan vaikutusta.

Kannatan tätä esitystä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen.

14.56 Sara Seppänen ps: Arvoisa rouva puhemies! Käsitlemme hallituksen esitystä, joka koskee rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista Euroopan unionin jäsenvaltioiden ja Pohjoismaiden välillä. Esityksen taustalla on Euroopan komission antama perusteltu lausunto, jonka mukaan Suomen nykyinen lainsäädäntö ei kaikilta osin vastaa EU:n puitepäättöstä eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä. Tarvitsemme lisää oikeusvarmuutta ja kansainvälisen rikosoikeudellisen yhteistyön vahvistamista. Esityksessä tarkennetaan erityisesti niitä tilanteita, joissa luovuttamisesta voidaan kieltäytyä esimerkiksi vakavan sairauden perusteella. Muutokset perustuvat Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöön ja varmistavat, että Suomen lainsäädäntö on yhdenmukainen EU-oikeuden kanssa.

Arvoisa puhemies! Esitys sisältää teknisiä korjauksia ja täsmentää sääntelyä, mikä parantaa lain selkeyttä ja soveltamiskelpoisuutta. On hyvä, että hallitus on myös ilmoittanut jatkavansa EU:n luovuttamislain kokonaisuudistusta vielä myöhemmin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, poissa. — Edustaja Lehtinen.

14.57 Rami Lehtinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tähän lakiin tehtiin nyt varsin teknillisiä mutta sinänsä tarpeellisia ja välttämättömiä muutoksia, jotka EU:n suunnasta tulivat meille velvoitteina. Suurin osa näistä luovuttamistoimenpiteistä, joita tämä laki käsittelee, koskee syytetoimenpiteitä ja esitutkintaan liittyviä asioita. Sinänsä tällä ei ole isoa merkitystä, että ikään kuin valmiita tuomioita saaneita siirrettäisiin muihin maihin istumaan.

Erityisen tärkeää tässä laissa on se, että kieltäytymisperusteessa pohditaan sitä laillista oleskelua, josta me tässä juuri varsin pitkään äskenkin puhuimme. On hyvä, että hallitus on sen lisännyt sinne ja siinä on se kohta, että jotta voidaan rinnastaa Suomen kansalaisuuteen, vaaditaan viiden vuoden laillista oleskelua maassa — siis laillista oleskelua maassa — ja ainoastaan silloin voi vedota samoihin asioihin kuin Suomen kansalaisuuden omatesaankin. Tällä on todella tärkeä merkitys, ja haluan sitä korostaa.

Sitten toinen sellainen tärkeä asia, mikä tässä luovuttamisessa on merkityksellistä, on se, että kun luovuttamista harkitaan, niin sen luovuttamisen kannalta tärkeä asia on se, mikä on sitten se mahdollisuus palata siihen yhteiskuntaan, johon luovutetaan, tai jos luovutetaan

Pöytäkirja PTK 57/2025 vp

takaisin, niin miten se elämä jatkuu sen mahdollisen tuomion jälkeen. Tästä tässä pääosin on kyse.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Reijonen.

14.58 Minna Reijonen ps: Arvoisa puhemies! Haluan kiittää edustajia hyvistä puheenvuoroista. On ollut todella mielenkiintoista kuunnella tätä, ja tämä on oleellinen asia. Todella hyviä puheenvuoroja on käytetty. Kiitos varsinkin perussuomalaisten ja kokoomuksen edustajille. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 28/2025 vp sisältyvien 1. ja 2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 15/2025 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 13/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 13/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Meille mietinnön esittelee puheenjohtaja Peltokangas. Olkaa hyvä.

Keskustelu

14.59 Mauri Peltokangas ps (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on hallintovaliokunnan mietintö hallituksen esityksestä, jossa ehdotetaan Rajavartiolaitokselle uusia toimivaltuuksia rikostorjuntaan sekä lisätään Rajavartiolaitoksen tutkittavana olevia rikosnimikkeitä. Esityksen tavoitteena on parantaa Rajavartiolaitoksen rikoksen estämis- ja selvittämiskykyä.

Rajavartiolaitoksen tutkittavaksi kuuluviin rikoksiin ehdotetaan lisättäväksi ihmiskaupparikokset rajavalvonnan, Rajavartiolaitoksen rikostorjunnan tai Rajavartiolaitokselle säädetyn valvontatehtävän suorittamisen yhteydessä ilman että sillä on liityntää laittoman maahantulon järjestämisrikoksiin. Lisäksi ehdotetaan, että Rajavartiolaitoksen tutkittavaksi kuuluviin rikoksiin lisätään rajavalvonnan, Rajavartiolaitoksen rikostorjunnan tai Rajavartiolaitokselle säädetyn valvontatehtävän suorittamisen yhteydessä rahanpesurikos silloin kun epäillyn rikoksen esirikos on Rajavartiolaitoksen tutkittavaksi kuuluva rikos tai kätkemisrikoksen esirikos.

Televalvonnan, muun peitellyn tiedonhankinnan kuin peitellyn tiedonhankinnan tietoverkossa ja henkilön teknisen seurannan toimivaltuuksia rikoksen estämiseksi ja selvittämiseksi ehdotetaan laajennettavaksi kaikkiin sellaisiin Rajavartiolaitoksen tutkittavaksi kuuluviin rikoksiin, joiden enimmäisrangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta, lu-

Pöytäkirja PTK 57/2025 vp

kuun ottamatta tiettyjä esityksessä mainittuja poikkeuksia. Lisäksi Rajavartiolaitokselle ehdotetaan yksinomaan tietoverkossa tehtävän peitetoiminnan ja yksinomaan tietoverkossa tehtävän valeoston toimivaltuuksia sekä oikeutta toteuttaa ohjattua tietolähdetoimintaa.

Arvoisa rouva puhemies! Rajavartiolaitoksen rikostorjunnan painopiste on ihmisten rajanylittämiseen liittyvän rikollisuuden torjunnassa. Tästä esimerkkinä muun muassa laittoman maahantulon järjestäminen ja siihen liittyvät ihmiskaupparikokset, matkustusasiakirjoihin liittyvät väärennysrikokset sekä valtionrajarikokset. Lisäksi Rajavartiolaitos estää ja selvittää muun muassa luonnonvararikoksia ja merellisiä ympäristörikoksia. Rikostorjunnan toimintaympäristö ja vaatimukset ovat muuttuneet viime vuosien aikana. Erityisesti tietoverkkojen rikollisessa hyödyntämisessä on tapahtunut suuri muutos. Esityksessä ehdotetaan Rajavartiolaitoksen rikostorjunnan toimivaltuuksien rajoitettua laajentamista vastaamaan tätä rikollisuudessa tapahtunutta muutosta, jotta rikostorjunnan keinoin kyetään jatkossakin ylläpitämään rikoksia ennalta estävää vaikutusta ja saavuttamaan riittävä rikosvastuun toteutuminen.

Arvoisa rouva puhemies! Valiokunta on aiemmissa poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen eli PTR-viranomaisten toimivaltuuksia koskevissa kannanotoissaan pitänyt perusteltuna, että salaisia pakkokeinoja ja salaisia tiedonhankintakeinoja koskevia säännöksiä uudistetaan yhdenmukaisesti ja että sääntely on tältä osin mahdollisimman samansisältöistä. Samoin valiokunta on todennut, että esitutkintaviranomaisten käytössä olevien tiedonhankintakeinojen yhdenmukainen sääntely on keskeistä toimivan viranomaisyhteistyön näkökulmasta. Valiokunnan saamasta selvityksestä ilmenee, että poliisilla ei ole oikeutta Rajavartiolaitokselle ehdotetun tietoverkossa tehtävän peitetoiminnan laajentamiseen, kun kyseessä on törkeä laittoman maahantulon järjestäminen. Hallintovaliokunta pitää tärkeänä sitä lähtökohtaa, että Rajavartiolaitokselle käyttöön annettavat tiedonhankinta- ja pakkokeinot ovat poliisilla ja Tullilla vastaavat, mutta samalla valiokunta katsoo, että laittoman maahantulon järjestämiseen liittyvät rikokset ovat kuitenkin Rajavartiolaitoksen rikostorjunnan ydinaluetta. Valiokunta pitää hallituksen esityksessä esitetyn ja saamansa selvityksen perusteella Rajavartiolaitokselle ehdotettua yksinomaan tietoverkossa tehtävän peitetoiminnan laajentamista törkeän laittoman maahantulon järjestämiseen näin ollen perusteltuna.

Arvoisa rouva puhemies! Hallintovaliokunta katsoo, että kehitys rikollisen toiminnan siirtymisessä tietoverkkoihin perustee yhteiskunnallista tarvetta niihin ehdotettuihin toimivaltuuksiin, jotka liittyvät tietoverkkoja hyväksikäyttäen tehtäviin rikoksiin. Hallituksen esityksestä ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella hallintovaliokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä muutamin muutosehdotuksin. Valiokunnan mietintö on yksimielinen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Hänninen.

15.04 Juha Hänninen kok: Arvoisa rouva puhemies! Meidän arvopohjaamme kuuluu selkeä ja vahva käsitys ihmisarvosta. Jokainen ihminen on ainutlaatuinen ja loukkaamaton. Ihmiskauppa on rikoksista julmimpia, sillä se loukkaa suoraan ihmisen vapautta, koskemattomuutta ja arvokkuutta. Siksi siihen puuttuminen on paitsi oikeudellinen myös syvästi inhimillinen ja moraalinen velvollisuus.

Pöytäkirja PTK 57/2025 vp

Tänään käsiteltävänä oleva hallituksen esitys on merkittävä askel oikeuden ja turvallisuuden vahvistamisessa. Rajavartiolaitokselle annetaan nykyistä laajemmat toimivaltuudet estää ja selvittää ihmiskaupparikoksia myös silloin, kun rikollisella ei ole yhteyttä laitoman maahantulon järjestämiseen. Tämä on tärkeää, sillä ihmiskauppa ei aina näy rajoilla vaan tapahtuu usein piilossa järjestäytyneesti ja uhria alistaen.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan mietinnössä on tuotu hyvin esille se, miten rikollinen toiminta on siirtynyt yhä enemmän tietoverkkoihin. Siksi on välttämätöntä, että myös viranomaisten keinovalikoima vastaa tätä todellisuutta. Valiokunta pitää perusteltuna Rajavartiolaitoksen toimivaltuuksien laajentamista tietoverkossa tapahtuvaan peitetoimintaan ja valeostoon. Samalla on tärkeää, että sääntely pysyy linjassa poliisin ja Tullin kanssa, jotta viranomaisten välinen yhteistyö on mahdollisimman sujuvaa. Valiokunnan mietinnön ansiosta lakiin on tehty tarkennuksia, jotka parantavat sääntelyn ymmärrettävyyttä ja sovellettavuutta. Esityksestä poistettiin esimerkiksi tarpeettomia rajoituksia, jotka olisivat voineet antaa väärän kuvan siitä, missä määrin peitetoiminta rajoittuu tiettyihin fyysisiin tiloihin. Tällainen selkeyttäminen on tarpeellista sekä viranomaisten työn tueksi että oikeus-
turvan näkökulmasta.

Arvoisa rouva puhemies! Tässä esityksessä ei ole kyse vain teknisistä muutoksista. Tässä on kyse siitä, että Suomi puolustaa ihmisarvoa ja toimii johdonmukaisesti rikollisuutta vastaan. Turvallinen raja ei ole vain kansallinen kysymys tai aita itärajalla. Se on ihmisten turvallisuutta suojaava seinä. Se on raja rikoksen ja oikeuden välillä.

Lopuksi haluan kiittää hallintovaliokuntaa huolellisesta ja asiantuntevasta työstä tämän esityksen käsittelyssä. Tehtyjen muutosten myötä esitys on entistä tarkempi ja vaikuttavampi ja yhteensopiva toimivan oikeusvaltion periaatteiden kanssa. Kannatan lakiehdotusten hyväksymistä. — Kiitos, arvoisa rouva puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Strandman.

15.08 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Kiitän hallintovaliokunnan puheenjohtaja Peltokangasta hyvästä valmistelusta ja esityksestä tämän lain suhteen. Käsittelyssä on siis hallituksen esitys, joka laajentaa Rajavartiolaitoksen toimivaltuuksia rikostorjunnassa ja ihmiskaupan torjunnassa. Esitys vastaa muuttuneeseen rikollisuuden toimintaympäristöön, erityisesti tietoverkoissa tapahtuvaan rikollisuuteen, ja tukee hallitusohjelman tavoitetta tehostaa rikostorjuntaa.

Nykyisin Rajavartiolaitos tutkii ihmiskaupparikoksia vain, jos ne liittyvät laittoman maahantulon järjestämiseen. Esitys antaa Rajavartiolaitokselle oikeuden estää ja selvittää ihmiskaupparikoksia myös rajavalvonnan, rikostorjunnan ja valvontatehtävien yhteydessä ilman tätä liityntää. Lisäksi Rajavartiolaitos voi tutkia rahanpesu- ja kätkemisrikoksia, jos niiden esirikos kuuluu sen toimivaltaan, kuten varkaus tai petos. Tämä laajentaa Rajavartiolaitoksen kykyä puuttua monimutkaiseen rikollisuuteen.

Esitys tuo uusia toimivaltuuksia tietoverkossa tapahtuvaan rikostorjuntaan. Rajavartiolaitos saa oikeuden käyttää televalvontaa, teknistä seurantaa ja peiteltyä tiedonhankintaa rikoksiin, joiden enimmäisrangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta, pois lukien tietyt virka- ja yleisvaaralliset rikokset. Uutena välineenä esitetään yksinomaan tietoverkossa tapahtuvaa peitetoimintaa ja valeostoa. Lisäksi Rajavartiolaitos voisi harjoittaa ohjattua tietolähdetoimintaa rikosten estämiseksi ja rajaturvallisuuden ylläpitämiseksi.

Pöytäkirja PTK 57/2025 vp

Tilastot osoittavat Rajavartiolaitoksen aktiivisen roolin. Vuonna 2024 se luovutti 20 henkilöä EU-maihin ja 24 Pohjoismaihin. Esitys vahvistaa viranomaisyhteistyötä ja oikeusvarmuutta. Näen, että lakimuutokset ovat välttämättömiä rikostorjunnan tehostamiseksi ja rajaturvallisuuden ylläpitämiseksi muuttuvassa toimintaympäristössä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen.

15.10 Rami Lehtinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Suomalaisten viranomaisten tehokkuutta ympäri maailman on aina ihannoitu, ja erityisesti sitä, että me pärjäämme vaikkapa poliisissa niin pienellä määrällä suhteessa meidän väestöön, on monesti hämmästely. Kaikki tämä tehokkuus johtuu siitä, että meidän lainsäädäntö ja toimivaltuudet ovat kunnossa. Mikäli viranomaisilla ei ole riittäviä toimivaltuuksia, niin toiminnan tehokkuus on äärimmäisen huonoa, ja juuri tällä lailla pyritään parantamaan entisestään sitä meidän viranomaisten tehokkuutta. Saattamalla toimivaltuudet ajan tasalle huolehdimme siitä, että pärjäämme jatkossakin kohtuupienillä resursseilla.

Erityisen tärkeää on huolehtia Suomessa siitä, että meillä PTR-yhteistyö, poliisin, Tullin ja Rajan yhteistyö, toimii jatkossakin ja myöskin samoilla toimivaltuuksilla. Siksi on hyvä, että näitä toimivaltuuksia lisätään sitä mukaa kuin on tarpeen ja huomataan, että niille löytyy käyttöä, ja niin, että ne pysyvät hallinnassa eivätkä mene toistensa kanssa ristiin niin, etteivät ne ole enää hallittavissa. Tässä tapauksessa, kun huomattiin muun muassa, että poliisilta puuttuu tietty toimivaltuus, joka nyt Rajalle ollaan säätämässä, tervehdin ilolla sitä ajatusmallia, että se toimenpide voitiin kuitenkin tässä saattaa loppuun ja korjataan sitten myöhemmin poliisille tämä puuttuva toimivaltuus, joka tietenkin lähtökohtaisesti pitäisi poliisilla yleisviranomaisena olla. Tämä ajatusmalli tilanteessa, että ikään kuin ei voitaisi tällaista lakia säätää johtuen siitä, että siinä on tällainen tekninen virhe, osoittaa sitä suomalaisen lainsäätäjän järjen käyttöä suoraan sanottuna.

Mitä tulee tähän yksinomaan verkossa tapahtuvaan peitetoimintaan ja valeostoon, niin myöskin toinen sellainen epäkohta, mikä sinne meinasi jäädä, liittyi siihen, että sitä ei olisi voinut tehdä silloin, jos se itse laite on kotirauhan suojaamassa piirissä. Onhan se siinä mielessä varsin ihmeellinen ajatus, että silloin, kun kännykkä menee kotiovesta sisään, niin siihen tehtyjen toimenpiteiden pitäisi päättyä, ja sitten, kun se taas palaa kotoa pois, niin siihen voidaan suorittaa sitten toimenpiteitä, kun toimenpide kohdistuu pelkästään laitteeseen eikä mitenkään siihen tilaan, missä ihminen tai laite on.

Monia järkeviä muutoksia ja tarkennuksia tähän vielä tehtiin, ja nyt tämä laki on mielestäni kyllä erittäin hyvä. Kiitos siitä ja hyvästä esittelystä valiokunnan puheenjohtajalle.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

15.13 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Itse tämä esitys on kannatettava ja hyvä ja sinänsä tarpeellinen, kun ajatellaan sitä turvallisuustilannetta, mitä halutaan parantaa kaikilta osin.

Näen tässä myöskin sellaisen ulottuvuuden, että kun meillä on nytten valtiolla erilaisia tuottavuusohjelmia ja myös sitten näitä säästötalkoita — 130 miljoonaa on valtionhallinnosta tarkoitus säästää lähivuosina — niin se pakottaa tekemään yhteistyötä eri viranomaisten välillä myöskin. Sinänsä on viisasta, että pystytään tekemään myöskin rajaviranomaisten toimesta näitä asioita, jotka ovat pääasiassa olleet tähän asti poliisien tekemiä.

Pöytäkirja PTK 57/2025 vp

Nyt kun tätä laajennetaan ja päästään tekemään yhteistyötä, niin pystytään sitä tehokkuutta ja tuottavuutta hakemaan, mitä näissä äskeisissä puheenvuoroissa oli. Minä näen tämän myöskin sillä tavalla, että kun ollaan niukkenevissa resursseissa, niin sitten pitää yrittää niitä vähä resursseja käyttää laveammin ja antaa laajempia toimintaoikeuksia, jotta pystytään tämä hyvinvointiyhteiskunnan turvallisuus takaamaan myös rajoilla ja vähän laajemminkin. Siinä mielessä tämä esitys on kannatettava.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Peltokangas.

15.14 Mauri Peltokangas ps: Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Muutamalla sanalla:

Tietenkin ilolla tervehdin myös itse tätä lakia, ja kun valiokunnan mietintö on yksimielinen jälleen kerran, niin kuin niin usein, kun puhutaan turvallisuuspolitiikasta, niin se on tietenkin aina tervetullutta.

Mitä tulee sitten tähän, niin tässä on käytetty erinomaisia puheenvuoroja, ja edustaja Lehtinen otti muutaman hyvän yksityiskohdan tuolta esiin. Lopputulemahan siinä on, että kun me lähdetään säätämään tällaisia lakeja, jotka ovat tehokkaita ja toimiessaan nimenomaan lisäävät sitä PTR-yhteistyön tehokkuutta, niin tämä on se oikea suunta tänä päivänä. Me kaikki tiedämme, että nykyisellään ulko- ja turvallisuuspolitiikalla ja sisäisen turvallisuuden politiikalla on kiistämätön yhteys, elikkä emme elä enää siinä vanhassa maailmassa, jolloinka ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa ja sisäistä turvallisuutta käsiteltiin erillisinä, vaan nykyään ne ovat yhtä ja samaa, koska joka tapauksessa, oli se sitten konflikti tai mitä tahansa meidän rakkaan isänmaamme rajoilla tapahtuu, siellä on aina ensivasteen antamassa Rajalaitos ja rajaviranomaiset ja sitten poliisi. Elikkä tässäkin lainsäädännössä tätä yhteistyötä parannetaan.

Ja mikä tärkeintä tietenkin meidän viranomaisille sekä rajalla että maan sisällä, kun työkalupakkiin tulee lisää käyttökelpoista tavaraa, niin suomalaiset voivat nukkua yönsä aina vain paremmin. — Kiitoksia, ja kiitos valiokunnalle yksimielisestä mietinnöstä ja hyvästä työstä.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 15/2025 vp sisältyvien 1.—6. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle mikroliikkumista koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 12/2025 vp

Toimenpidealoite TPA 50/2024 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 6/2025 vp

Toinen käsittely, ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn ja ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Nyt voidaan toisessa käsittelyssä hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Lopuksi päätetään ainoassa käsittelyssä toimenpidealoitteesta. — Edustaja Hänninen.

Pöytäkirja PTK 57/2025 vp

Keskustelu

15.17 Juha Hänninen kok: Kiitos, arvokas rouva puhemies! Mikroliikkuminen, kuten sähköpotkulaudat ja muut kevyet sähköajoneuvot, ovat tulleet osaksi arkipäiväämme etenkin kaupunkien katukuvassa. Ne ovat nopeita ja käteviä, mutta valitettavasti samalla myös riski liikenneturvallisuudelle. Niille on asetettava selkeät rajat. Siksi tämä hallituksen esitys ja siihen tehdyt valiokunnan muutokset ovat paitsi ajankohtaisia myös erittäin tarpeellisia. On tärkeää, että liikenteessä jokainen kulkija ymmärtää vastuunsa. Säätelemättömyydestä kärsivät tällä hetkellä erityisesti nuoret, jotka ovat alttiimpia onnettomuuksille. Meidän lainsäätäjien on toimittava päättäväisesti, jotta yhtäkään nuorta elämää ei enää menetetäisi liikenteessä.

Arvoisa puhemies! Valiokunta on tehnyt huolellista ja ansiokasta työtä, ja haluan kiittää heitä siitä. Erityisesti haluan nostaa esiin sääntelyn selkiyttämisen ja ikärajan asettamisen kevyiden sähköajoneuvojen käyttöön. Valiokunta päätyi säätämään 15 vuoden ikärajan sekä luovuttamiskiellon alle 15-vuotiaille. Tämä on merkittävä askel lasten ja nuorten turvallisuuden parantamiseksi liikenteessä. Esitetty mikroliikennelupa antaa kunnille uusia ja tarpeellisia työkaluja mikroliikkumista koskevaan sääntelyyn. Katujen turvallisuus koskee meitä kaikkia, mutta erityisesti se koskee jalankulkijoita, lapsia ja liikkumisesteisiä henkilöitä.

Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetut hyvät uudistukset mikroliikkumiseen eivät suinkaan jää vielä tähän. Myös promillerajan säätäminen ja poliisin valvontavaltuuksien selkeyttäminen ovat tärkeitä lisäyksiä. Liikenne ja päihteet eivät kuulu yhteen, ei edes sähköpotkulaudoilla.

Valiokunnan lausumaehdotus tuo hyvin esiin sen, että sääntelyn vaikutuksia on myös seurattava tarkasti ja tarvittaessa ryhdyttävä jatkotoimiin. Tämä on vastuullista ja ennakoivaa lainsäädäntöä, jonka ytimessä on turvallisuus. Kannatan esitystä lämpimästi. On aika antaa lapsille ja nuorille turvallisempi ympäristö liikkua ja kunnille mahdollisuus pitää kadut järjestyksessä. Turvallisen liikkumisen arki on jokaisen oikeus. — Kiitos, arvoisa rouva puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Strandman.

15.20 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Esityksen pääasiallisena tavoitteena on parantaa liikenneturvallisuutta. Esityksen mukaan liikenteen palveluista annettuun lakiin lisätään säännökset mikroliikenneluvasta ja siihen liitettävistä lupaehdoista. Tavoitteena on antaa kunnille aikaisempaa paremmat työkalut mikroliikkumisen hallintaan ja liikenneturvallisuuden parantamiseen. Tieliikennelakiin lisätään hallinnollisella seuraamusmaksulla sanktioitu säännös liikennejuopumuksesta moottorilla varustetulla polkupyörällä tai kevyellä sähköajoneuvolla sekä sen noudattamisen valvontaa ja seuraamuksia koskevia säännöksiä.

Hallituksen tavoitteena on, että kaikki liikennemuodot olisivat vuoteen 2050 mennessä niin turvallisia, ettei kenenkään tarvitsisi kuolla tai loukkaantua vakavasti. Laajempaan strategiaan on listattu 103 toimenpidettä sekä myös useita mikroliikennettä koskevia osuuksia. Ministeri Ranne on linjannut jo viime vuonna kannattavansa kansallista ikärajaa sähköpotkulaudoille. Onneksi se saadaan jo nyt perustuslakivaliokunnan esittämien näkemysten pohjalta. Liikenne- ja viestintäministeriö toimitti liikenne- ja viestintävaliokunnal-

Pöytäkirja PTK 57/2025 vp

le nopealla aikataululla valmiit pykälämuutosehdotukset kansallisesta ikärajasta, sillä niitä oli jo valmisteltu muun lakipaketin rinnalla hyvin pitkälle.

Arvoisa rouva puhemies! Nykyinen lainsäädäntö mikroliikkumisen osalta on puutteellinen muun muassa päihtyneenä ajamisen osalta. Kunnilla ei ole mahdollisuuksia ohjata riittävästi mikroliikkumista. Ongelmiin on pyritty puuttumaan vapaaehtoisilla sopimuksilla palveluntarjoajien ja kuntien välillä, mutta toimet ovat olleet riittämättömiä. Ehdotuksessa annetaan sääntelyn kautta tarvittavat kustannustehokkaat keinot mikroliikkumisen hallintaan. Esimerkiksi alkoholin osalta tulee ajamiseen selkeät rajat, kuinka paljon saa olla alkoholia veressä ajettaessa sähköpotkulaudoilla. Jatkossa olisi kiellettyä kuljettaa moottorilla varustettua polkupyörää tai kevyttä sähköajoneuvoa siten, että kuljettajan veren alkoholipitoisuus ajon aikana tai sen jälkeen on vähintään 0,5 promillea. Myös huumausaineen vaikutuksessa ei jatkossa saa käyttää sähköajoneuvoiksi rinnastettuja kulkuvälineitä.

Arvoisa rouva puhemies! Sähköpotkulaudat ovat aiheuttaneet merkittävää päänvaivaa kaupungeissa. Niiden osalta ei ole tarvittavaa lainsäädäntöä, jolla ohjata käyttöä sekä haittavaikutuksia. Näitä haittavaikutuksia ovat muun muassa loukkaantumiset ja terveyskeskusten kuormitus sähköajoneuvojen sekä alkoholin käytön johdosta. Tällä lakiesityksellä voidaan puuttua näihin ongelmiin.

Kiitän ministeri Rannetta tämänkin asian perustellusta ja napakasta valmistelusta. On arvokasta, että ministeri näkee suomalaisten arjen ja siihen liittyvät liikenteen haasteet ja puuttuu niihin ripeästi. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas poissa. — Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina.

15.23 Anna-Kristiina Mikkonen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tällä esityksellä luodaan mikroliikkumista ohjaavaa lainsäädäntöä ja annetaan kaupungeille ja kunnille keinoja mikroliikkumisen hallintaan, liikenneturvallisuuden ja esteettömyyden parantamiseen. Liikenneturvallisuus paranee promillerajan, kypäräsuosituksen ja ikärajan myötä.

Hallituksen esityksen mukaan sähköpotkulaudalla ja kevyellä sähköajoneuvolla ajamiseen tulisi promilleraja 0,5. Kypärän vahva käyttösuositus laajennetaan myös mikroliikkumiseen. Aiemmin kypärää on suositeltu vain polkupyöräilyyn.

Hallituksen esityksessä itse asiassa mikroliikkumisen ikäraja olisi jätetty vain kuntien säädettäväksi, mutta liikenne- ja viestintävaliokunnan erinomaisen aktiivisen ja kattavan työn pohjalta valiokunta päätyi omassa mietinnössään esittämään kevyiden sähköajoneuvojen kuljettamiseen säädettävää 15 vuoden ikärajaa poiketen siis ministeriön alkuperäisestä hallituksen esityksestä. Tämä ikäraja koskee sähköpotkulautoja ja muita kevyitä sähköajoneuvoja, itsestään tasapainottuvia henkilökuljettimia ja muita vastaavia kevyitä sähköajoneuvoja. Tällaista ajoneuvoa ei saa myöskään luovuttaa alle 15-vuotiaan kuljettavaksi, ja siitä voi seurauksena koitua sitten liikennevirhemaksu. Ikäraja ja luovutuskielto koskevat sekä yksityisten omistamia että vuokrattavia sähköajoneuvoja. Valiokunta myös rajasi ikärajan ja luovutuskiellon ulkopuolelle liikkumisesteisten henkilöiden kuljettamat kevyet sähköajoneuvot.

Arvoisa puhemies! Vielä lasten oikeuksista ja ylipäättään suhteesta perustuslakiin. Tie liikennesääntelyllähän pyritään osaltaan turvaamaan ihmisten tasapuoliset liikkumismahdollisuudet. Perustuslain mukaan lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä ja heidän tulee saada vaikuttaa kehitystään vastaavasti itseään koskeviin asioihin. Tähän kannustaa

Pöytäkirja PTK 57/2025 vp

myös YK:n lasten oikeuksien sopimus. Lapset kuitenkin tarvitsevat aikuisväestöä heikompana ryhmänä erityistä suojelua ja huolenpitoa, ja tämä kyseisen lakiesityksen ikärajan asettaminen perustuu perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävään syyhyn. Ikärajan asettamisella suojataan sekä lasten omia että muiden tienkäyttäjien perusoikeuksia.

Lämmin kiitos liikenne- ja viestintävaliokunnan kollegoille tästä yksimielisestä mietinnöstä. Tämä on erinomainen, ja tällä päästiin myöskin tähän ikärajasäätelyyn.

Lisäksi kiinnitän huomiota tähän eduskunnalle esitettyyn lausumaan, että tarkastellaan ja kehitetään mikroliikkumisen lainsäädäntöä aktiivisesti.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vornanen, poissa. — Edustaja Lyly.

15.27 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä mikroliikkuminen on kaupungeissa yksi tapa liikkua paikasta toiseen, ja se on kehittynyt tässä viimeisten vuosien aikana todella paljon ja tullut kaupunkipyörien rinnalle toiseksi vaihtoehdoksi liikkua kaupungissa. Tämä lakiesitys ja tämä kokonaisuus ei poista edelleenkaan sitä, että pitää mikroliikkumisesta sopia kaupungeissa, muun muassa näitten sähköpotkulautojen määristä, pysäköintien sijoittamisesta, turvallisuudesta, operoinnin aloittamisesta ja lopettamisajankohdista ja niin poispäin, mutta tämä tuo nytten erittäin hyvän lisän tähän kuntien palettiin. Sitten toiseksi kannattaa muistaa, että tässä on kuitenkin erittäin tärkeä osa se, että muidenkin liikenteessäolijoiden turvallisuutta tällä edesautetaan, ja sekin on tässä todella merkittävä asia.

Sähköpotkulautaanonnettomuuksista iso osa tapahtuu yöaikaan ja usein vielä myöskin päihtyneenä. Näitä tässä pystytään nyt torjumaan, ja se on tässä hyvä asia. Erityisen tyytyväinen olen siihen, että kuntien keinot puuttua näihin sähköpotkulautoihin ja mikroliikkumiseen paranevat, ja se tuo tähän työkaluja, joilla näitä asioita hoidetaan kunnissa. Kunnat ovat tehneet näitten toimijoiden kanssa jo keskinäisiä sopimuksia, mutta ne eivät riitä kokonaisuudessaan siihen, mitä tämän lakiesityksen ja lain myötä sitten jatkossa saadaan tehdä, ja se auttaa kuntia aika paljon tässä työssä. Siinä mielessä saadaan työkaluja. Esimerkiksi Tampereellakin me ollaan nähty, kuinka nämä sähköpotkulaudat kasautuvat keskustaan tietylle alueelle ja niitten sijoittaminen katukuvassa rönsyilee aika paljon, ja tästä saadaan työkaluja siihen.

Sitten pidän erittäin hyvänä asiana tätä liikennejuopumusta koskevaa säätelyä, jossa tulee promilleraajat ja päihtyneenä kuljettaminen on kielletty. Tässä annetaan selkeä kielto ja selkeät rajat, ja siinä mielessä tämä on hyvä asia.

Suojakypärän käyttö on tässä vahvana suosituksena myös, joka on tärkeä osa sitä, että ihmiset menevät asianmukaisilla varustuksilla.

Sitten kaikkein mielenkiintoisin asia on se, että myöskin tämä 15 vuoden ikäraja tuli tähän mikroliikkumiseen, minkä näen myöskin hyvänä, ja se tuo siihen semmoista vastuullisuutta.

Kannatan tätä lakiesitystä. Tämä laki on kehittynyt tässä kuukausien aikana, ja vielä täällä valiokunnassa sitten yksimielisillä ratkaisuilla saatiin esitys aikaiseksi. Kiitos valiokunnalle tästä hyvästä työstä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen.

Pöytäkirja PTK 57/2025 vp

15.30 Sara Seppänen ps: Arvoisa rouva puhemies! On tosi tärkeää, että nyt saadaan ikäraajat sähköpotkulaudoilla liikkumiseen. Meno on ollut aika holtitonta, kun on seurannut mediaa, kuinka paljon näitä onnettomuuksia tapahtuu aivan jatkuvalla syötöllä. On hyvä, että tähän mikroliikkumiseenkin nyt sitten saadaan järkevät ikäraajat.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu poissa. — Edustaja Eerola.

15.31 Juho Eerola ps: Arvoisa rouva puhemies! Nämä sähköpotkulaudat ja nyt tällaiset kevyet sähköajoneuvot, joita tässä nyt mikroliikkumiseksi kutsutaan, ovat tulleet osaksi meidän arkeamme viime vuosien aikana hyvin nopeasti. No, se on tuonut ketteryyttä liikenteeseen mutta myös kasvavan määrän erilaisia liikenneonnettomuuksia ja myös tällaisia esteettömyysongelmia vanhuksille ja vammaisille ja näin päin pois, muitakin turvallisuusriskejä, ja näihin tämä hallituksen hyvä esitys ja valiokunnan mietintö puuttuvat, näihin epäkohtiin, joissa nykyinen lainsäädäntö on ollut liian kevyttä.

Esimerkiksi, niin kuin täällä on nyt mainittu monessa puheenvuorossa, tämä päihtyneenä sähköpotkulaudalla ajaminen tulee kielletyksi ja tulee myöskin tämä ikäraja.

Tämä ikäraja on oikeastaan ainoa sellainen pieni kritiikki, ja en nyt ala vastustamaan tätä, mutta mietin sitä, että jossain maaseudulla, taajamien ulkopuolella olisi kenties ikäraja voinut olla alhaisempi kuin 15 vuotta, jos on pitkä koulumatka ja pitkä suora tie, missä ei samanlaista vaaraa ole kuin näillä kaupunkialueilla. Se ehkä olisi voinut olla jonkunnäköinen kädenojennus harva-alueiden alle 15-vuotiaille nuorille, mutta nyt menee näin.

Tosiaan tätä, että päihtyneenä ajaminen tällaisella sähköajoneuvolla tulee kielletyksi, pidän todella erinomaisena. [Lehterillä soi puhelin] — Jaha, nyt soi musiikki. Älkää puhuko puhelimeen siellä lehtereillä, häiriinnyn ja minulla menevät pasmat sekaisin. Sulkekaa se värkki. — No, joo. Mutta tämä laki joka tapauksessa ei estä tätä mikroliikkumista, vaan se ohjaa sitä ja ohjaa nimenomaan vastuullisempaan suuntaan, ja se antaa kunnille, niin kuin tässä edustaja Lyly aikaisemmin kertoi, tarvittavat työkalut ja selkeät säännöt, jotta nämä uudet liikennemuodot voivat toimia rinnakkain näitten vanhojen kanssa.

Se, mitä myös pidän oikein hyvänä ja kiitettävänä, on se, että tämä on erityisen tärkeä liikuntarajoitteisille henkilöille, vanhuksille ja näkövammaisille, joiden arkea nämä väärin pysäköidyt ja holtittomasti käytetyt sähköpotkulaudat haittaavat eniten. Meinasi haitata itseänikin, kun — no, myönnettäköön — valottomalla polkupyörällä tässä taannoin tulin mäkeä alas ja sitten oli siihen jätetty lojumaan tuommoinen sähköpotkulauta, niin huonosti meinasi käydä, elleivät refleksini olisi olleet nuoren miehen veroiset. [Naurua] — Kiitokset.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Löfström, poissa. — Edustaja Suhonen.

15.33 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Nyt käsittelyssä oleva mikroliikkumista koskeva lainsäädäntö on tarpeellinen. Lakiesitys mahdollistaa kunnille uusia työkaluja hallita mikroliikkumispalveluiden käyttöä kaduilla ja yleisillä alueilla. Hallituksen esityksen kokonaisuus edistää mikroliikkumispalveluiden kehittymistä nykyistä turvallisemmaksi osaksi kaupunkiliikkumista ja matkaketjuja.

Pöytäkirja PTK 57/2025 vp

Sähköpotkulaudat ja muut kevyet liikkumisvälineet ovat tulleet jäädäkseen. Ne ovat osa nykyaikaista kaupunkiliikennettä, mutta samalla ne ovat tuoneet mukanaan myös vakavia turvallisuusongelmia erityisesti nuorille ja lapsille, jotka käyttävät näitä välineitä usein ilman kypärää, ilman riittävää liikenneymmärrystä ja valitettavan usein ilman valvontaa.

Tämä laki on siis tervetullut. Tarvitsemme selkeitä pelisääntöjä, jotka suojelevat nuoria, koululaisia ja jalankulkijoita. Tarvitsemme valvontaa, valistusta ja erityisesti vastuunkantoa myös laitteen vuokraajilta ja valmistajilta.

Arvoisa rouva puhemies! Lapsen oikeus turvalliseen koulumatkaan ei saa jäädä sähköpotkulaudan alle, ei fyysisesti eikä lainsäädännöllisesti. Tuetaan siis tätä esitystä, mutta varmistetaan samalla, että turvallisuus ei jää liikenteen vauhdin jalkoihin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen.

15.35 Rami Lehtinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Itse tarkastelen tätä ehdotettua lakia pääosin pelkästään liikenneturvallisuuden näkökulmasta, ja siihen nähden on kyllä tarpeen tehdä toimia. On nimittäin niin, että erityisesti nämä sähköpotkulaudat ovat oman näkemykseni mukaan kyllä enemmän haitallisia kuin hyödyllisiä, monestakin syystä. Siitä syystä, että ne aiheuttavat kaupunkikuvaan hankaluuksia ja tukkivat monesti pyöriteitä ja aiheuttavat sillä vaaratilanteita muille kulkijoille. Plus se, että ne tuhoavat näiden meidän nuorten liikunnalliset harrastukset ja kunnonkohottamismahdollisuudet, koska entistä enemmän kuljetaan pelkästään sähköllä, ja en pidä sitä lainkaan hyvänä, jos vaihtoehtona on kulkea myöskin muilla, lihasvoimalla liikkuvilla välineillä. Mutta sen sijaan niiden henkilöiden osalta, joiden on vaikea liikkua ja joille tämä on kenties ainut liikkumismuoto, on äärimmäisen hyvä, että näitä uusia ja erilaisia laitteita on tulossa ja ne ovat edullisia ja helpokäyttöisiä ja suht varmatoimisiakin nykypäivänä.

Mitä tulee tähän 15 vuoden ikärajaan, luovutuskieltoon ja promillerajaan, niin erityisen huolissani niistä olen siksi, että mistä me löydämme riittävää valvontaresurssia sitten suorittamaan sitä valvontaa, jotta tätä lakia myöskin noudatettaisiin. Toivon, että tähän löydämme sitten lisää resursseja poliisin puolelta erityisesti, ettei tämä jää kuolleeksi kirjaimeksi ja noudattamattomaksi laiksi.

Tulevaisuutta miettien, jos vielä toivoa saisi erityisesti liikenneturvallisuuden näkökulmasta, niin toivoisin, että säädettäisiin kypäräpakko näille laitteille, erityisesti sähköpotkulaudoille — puhun erityisesti niistä, en niistä, missä istutaan tai mitkä ovat polkupyörää muistuttavia tai muita— siis erityisesti sähköpotkulaudoille, koska niissä se perinteinen mekanismi menee niin, että etupyörän kautta ympäri ja pää edellä tonttiin, ja siinä se kypärä on kyllä kaikkein tärkein turvavaruste.

Ja toinen, mitä voitaisiin säätää: Tieliikennelaki on monesti rakenteeltaan hyvin tekninen laki, ja näissä sähköpotkulaudoissa yksi merkittävä turvallisuuteen vaikuttava seikka on se, että niissä olisi riittävän suuri etupyörä, joka mahdollistaisi sen laitteen huomattavasti paremman hallinnan ja hätäjarrutusten tekemisen. Kun kuoppa tai este siinä kevyen liikenteen väylällä tulee, niin se ei tökkäisi siihen, vaan se menisi siitä luonnikkaasti yli. Toivoisin, että tätä myöskin tulevaisuudessa harkittaisiin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Nikkanen.

Pöytäkirja PTK 57/2025 vp

15.37 Saku Nikkanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Haluan myös yhtyä näihin kiitoksiin sekä liikenne- ja viestintäministeri Ranteelle että myös sitten valiokunnan yksimieliselle mietinnölle, että olette saaneet tämän lain ulos, sillä niin kuin tässä on todettu, niin kyllä liikenneturvallisuus on jo pidemmän aikaa ollut hyvinkin heikoissa kantimissa nimenomaan tämän mikroliikkumisen osalta. Nämä sähköpotkulaudat ovat varmaan meistä jokaista koskettaneet, eivät vähiten täällä Helsingissä liikkeessä. Aikamoisia vaaratilanteita ne aiheuttavat. Erityisesti tietysti tämä lasten ja nuorten, alle 15-vuotiaitten, ajaminen näillä on ollut kyllä paikoin varsin holtitonta, ja niitä ihan omassakin naapurustossa olen joutunut välillä vähän väistelemään.

Nämä murheelliset kuolemantapauksetkin, mitä tässä on viimeisen kahden vuoden aikana ollut: kun niistäkin kolme kuudesta oli alaikäisiä, niin kyllä katson, että tähän on todellakin ollut tarpeen puuttua. Edustaja Lehtinen toi erinomaisia ehdotuksia tähän, miten tätä lakia voisi vielä ehkä tulevaisuudessa jatkojalostaakin, ja uskon, että sellaistaikin varmasti tullaan tekemään, ja toivottavaa olisi. Tämä kypäräpakkoasia on kyllä esimerkiksi sellainen tosi tärkeä asia. Sitten on tietysti pohdittavana, miten tämä vuokrasähkölautabisnes toimii sen kypärän kanssa. Siinä voi omia haasteita olla, mutta jätetään sitten niiden haasteiden taklaamiset sinne tulevaisuuteen.

Myös tämä promillerajan tuominen sähköpotkulautailuun ja sähkömopoihin ja näihin on kyllä tosi tarpeen, sillä kyllä ainakin oman tuttavapiirin kautta, jota tuolla virkapuolella on, välillä sellaista viestiä on tullut, että hyvinkin humalaiset näillä laudoilla ajelevat, ja kun on ollut tilanteita, joissa olisi ollut hyvä puuttua, niin nyt on se mahdollisuus myöskin puuttua. Se on totta, niin kuin edelleen edustaja Lehtinen totesi, että valvontaan ei varmaan sellaista resurssia riitä, mutta niissä tilanteissa, kun sitä valvontaa ikään kuin luontevasti tulee, on mahdollista puuttua.

No, sitten ehkä vielä tähän, mikä itseäni tässä on myös huolestuttanut näitten sähkölautojen osalta: liikkuminen ja liikkumattomuuden lisääntyminen näiden myötä. Eli kyllä jos miettii isoja kaupunkeja, Helsinkiä ja muitakin isompia kaupunkeja, niin siinä määrässä, miten paljon askeleita jää ihmisillä ottamatta sen takia, kun näiden sähkölautojen kanssa mennään, kyllä minä katson, että siinäkin meillä olisi mahdollisuus hieman ehkä petrata ja parantaa. Tämä laki tietysti antaa jotain näille lapsille ja nuorille, joiden liikkumattomuudesta me ollaan nyt erityisen huolissaan oltu ja meidän tulee olla, ja tavallaan nyt sitten ikään kuin heidät pistetään kuitenkin liikkumaan vähän enemmän jalkoja hyväksi käyttäen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas.

15.41 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelemme esitystä, joka koskee mikroliikkumista ja sen sääntelyä. Esitys tuo tarvittavaa selkeyttä kentälle, joka on tähän saakka ollut monilta osin kuin villi länsi.

Arvoisa puhemies! Poliisitaustaisena näen tämän uudistuksen merkityksen konkreettisesti tärkeänä. Liikenteessä tarvitaan valppautta, ennakointia sekä liikennesääntöjen tiedostamista ja niiden noudattamista. Kun kyse on pienistä sähköavusteisista kulkuvälineistä, kuten sähköpotkulaudoista, ja pääosin niiden käyttäjäkuntana ovat lapset ja nuoret, on tarpeen uudistaa sääntelyä.

Olemme nähneet aivan liian paljon tapauksia, joissa alaikäiset tai päihtyneet kuljettajat vaarantavat omaa tai muiden tienkäyttäjien turvallisuutta. Useasti näkee väärinkäytöksiä

Pöytäkirja PTK 57/2025 vp

muun muassa sähköpotkulautojen käytössä, kun niillä menee kaksi tai jopa kolmekin nuorta samalla laudalla. Tämän lisäksi myöskään liikennesääntöjä ei aina noudateta esimerkiksi tienylitystilanteissa, jotka usein ovat liikenteessä tien vaarallisimpia paikkoja. Myös vakavasti loukkaantuneiden ja onnettomuuksissa menehtyneiden määrä on viime vuosilta kարua luettavaa.

Valiokunta esittää 15 vuoden ikärajaa kevyiden sähköajoneuvojen kuljettamiselle. Tämä on täysin perusteltua lasten kehitystason, liikennetaidon ja turvallisuuden näkökulmasta. Myös luovuttamiskielto alle 15-vuotiaalle on hyvä uudistus. Pieni lapsi on muutoinkin aina elävä varoitusmerkki muille tienkäyttäjille. Kun siihen lisätään vielä lain sallima, jopa 25 kilometriä tunnissa kulkeva sähköajoneuvo, riskit lisääntyvät. Tämäkin vahvistaa 15 vuoden ikärajan tärkeyttä, jota myös Liikenneturva on esittänyt lausumassaan.

Arvoisa puhemies! Päihteet ja liikenne eivät kuulu yhteen, oli kyseessä sitten sähköpotkulauta tai mikä tahansa moottorikäyttöinen ajoneuvo. Sen vuoksi on hyvä, että tässä laissa tulee mikroliikkumiseen myös promilleraja. Tämä 0,5:n promilleraja on selkeässä linjassa muun tieliikennesääntelyn kanssa ja koskee siis sähköpotkulautoja ja sellaisia sähköpyöriä, joissa sähköavustus toimii ilman, että pyörää tarvitsee polkea.

Valiokunta tuo myös esiin, että vaikka onnettomuustilastoissa on vielä puutteita, olemassa oleva tieto osoittaa selvästi, että lapsille ja nuorille sattuu liikaa onnettomuuksia näillä laitteilla. Meidän tehtävämme on toimia ennen kuin tilastot entisestään pahenevat. Sähköpotkulautojen osalta on jo ollutkin useita kuolemaan johtaneita onnettomuuksia niin Suomessa kuin muualla maailmassa. Siksi onkin hyvä, että mikroliikkumiseen tehdään nyt sääntelyä tieliikenneturvallisuuden parantamiseksi.

Arvoisa puhemies! Pidän tärkeänä, että sääntelyä seurataan ja tarvittaessa tarkennetaan. Tämä maailma muuttuu nopeasti, ja myös mikroliikkuminen ja kulkuvälineet kehittyvät, joten valiokunnan ehdottama lausuma on paikallaan. Me emme voi jäädä seuraamaan sivusta, jos tilanne muuttuu. Tarvittaessa pitää toimia nopeasti.

Valvonnan osalta poliisin resurssit on varmistettava, ja kansalaisia on tiedotettava selkeästi uudesta sääntelystä. Ennaltaehkäisy, valvonta ja kasvatus kulkevat käsi kädessä. Tässä peräänkuulutan myös vanhempien vastuuta ja roolia niin sanoissa kuin esimerkin näyttämisessä. Suosittelen myös kypärän käyttöä sähköajoneuvojen käyttäjille.

Arvoisa puhemies! Pidän tätä hallituksen esitystä hyvänä ja tarpeellisenä. Suuri kiitos liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranteelle tämän asian edistämisestä ja valiokunnille hyvästä, yksimielisestä mietinnöstä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

15.45 Lauri Lyly sd: Rouva puhemies! Jäi pari asiaa äskeisessä puheenvuorossa vielä sanomatta:

Ensinnäkin kunnille on aika iso asia, että tämmöistä liikkumista edistetään ja sille tulee tiettyjä rajoitteita myöskin lainsäädännön kautta, mutta kunnat myös tekevät aika paljon investointeja pyöräteihin ja katuihin, ja tavallaan tämä myöskin antaa mahdollisuuden liikkua tällä mikroliikkumisella niillä pyöräteillä ja kaduilla. Ainut ongelma näissä on se, että kaistoituksen pitäisi olla sellainen, että nämä eivät ole kävelyn kanssa kovin lähellä. Eli kaikkia ongelmia tämä lainsäädäntö ei poista, vaan meillä on edelleen siihen liittyviä ongelmia, kun on tämmöistä nopeata ja hidasta liikkumista tuolla katuverkostossa ja tiever-

Pöytäkirja PTK 57/2025 vp

kostossa olemassa, mutta tämä antaa siihen myös työkaluja ja voidaan hyödyntää esimerkiksi pyörätieverkkoa aika paljon tällä mikroliikkumisella.

Toinen asia, joka tässä on tärkeätä, on se, että nyt kun tämä mikroliikkuminen on erityisesti isompien kaupunkien yksi liikkumismuoto ja siellä näitä käytetään aika paljon ja kunnilla itsellään ei ole kyllä mahdollisuuksia lähteä tämmöistä mikroliikkumista järjestämään kuntien palveluna, niin on hyvä, että näillä operaattoreilla, jotka tässä toimivat, pysyy myöskin mahdollisuus toimia, vaikka niitten toimintaa rajoitetaan, ja ennalta tiedetään, miten tullaan toimimaan. Se antaa niille liiketoimintamahdollisuuden edelleenkin, ja siinä mielessä tämä palvelu pysyy kunnissa. Se on tässä myöskin yksi ulottuvuus, eli markkinat hoitaisivat tämän, eikä se tule kuntien vastuulle.

Arvoisa rouva puhemies! Eräs tärkeä asia, joka tässä keskustelussa ei ole vielä kovin paljon tullut esiin, on tämä viestintä ja sitten liikennevalvonta, viestintä erityisesti. Nyt kun tämä lainsäädäntö muuttuu ja tarkentuu, vaaditaan aika paljon viestintäponnistuksia, että ihmisillä on tiedossa, minkälaisia toimenpiteitä tämän mikroliikkumisen ympärillä tässä lainsäädännössä tehdään, mitä ikärajoja ja promillerajoja ja muita siellä on, jolloin kaikki tietävät sen osalta, miten pitää käyttäytyä näitten laitteitten kanssa. Erityisen hyvä on tämä valiokunnan seuranta, että jos tässä tapahtuu joitain oleellisia muutoksia, niin lainsäädäntöhankkeilla voidaan palata tämän asian osalle uudestaan. Nyt tässä on hyvä asia koottu yksiin kansiin, ja kun valiokunta sitä täydensi, niin tällä voidaan mennä eteenpäin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Löfström.

15.48 **Mats Löfström r:** Ärade fru talman! Elsparkcyklar är ett transportmedel som på kort tid blivit en betydande del av gatubilden i våra större städer i Finland, men också ett transportmedel som i takt med att användningen ökat har lett till ett växande antal olyckor, vissa med tragisk utgång, inte minst då en tolvårig flicka dog i Vanda förra året. Många olyckor har också inträffat på nattens timmar och då den som framfört fordonet varit berusad. Därför införs en promillegräns på 0,5 promille för att framföra elsparkcyklar.

Vi har i kommunikationsutskottet enhälligt beslutat att också föreslå en 15 års åldersgräns för användning av elsparkcyklar i hela landet, något flera andra länder redan har. I Danmark gäller 15 år, i Norge 12 år och på Irland 16 år.

Arvoisa puhemies! Päätös tehdään useiden vakavien onnettomuuksien jälkeen, kuten Vantaalla tapahtunut onnettomuus, jossa kolme lasta liikkui samalla sähköpotkulaudalla ja jossa 12-vuotias tyttö menetti henkensä. Hiljattain myös 13-vuotias jäi auton alle ja 14-vuotias törmäsi 92-vuotiaan jalankulkijan kanssa Helsingissä. Nämä ovat merkkejä, joita emme voi ohittaa.

Ikärajan lisäksi saatamme myös voimaan 0,5 promillen rajan, joka koskee sähköpotkulaudalla ajamista ja joka on linjassa muuta ajoneuvoliikennettä koskevan rajan kanssa. Lisäksi suosittelemme myös vahvasti kypärän käyttämistä. Nämä toimenpiteet ovat tärkeitä askelia liikenneturvallisuuden vahvistamiseksi ja onnettomuuksien vähentämiseksi. Tällaisia onnettomuuksia, jotka vaativat sairaalahoitoa tai erikoissairaanhoitoa, sattuu vuosittain noin 1 600.

Ärade fru talman! Det här handlar inte bara om individens säkerhet. Det handlar också om samhällets kostnader i form av vårdutgifter, sjukfrånvaro och, i värsta fall, livslånga kon-

Pöytäkirja PTK 57/2025 vp

sekvenser för den som har skadats. Vi vill med de här lagändringarna sätta stopp för det som många uppfattar har varit ett slags vilda västern, där regler saknas och ansvaret är dif-fust.

Vi vill inte förbjuda elsparkcyklar, de är i vissa fall ett välkommet transportmedel i våra tätorter där biltrafiken ofta leder till trängsel, men användningen måste ske på ett säkert och ordnat sätt. Många kommuner har uttryckt frustration över att inte ha tillräckliga verktyg för att hantera elsparkcyklarnas påverkan på stadsbilden, och genom lagförslaget ges kom-munerna nu bättre möjligheter att reglera och påverka användningen så att inte elsparkcyk-lar ligger huller om buller på trottoaren efter en lördagskväll och utgör farliga hinder för synskadade eller hinder för rullstolsbundna.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina.

15.51 Anna-Kristiina Mikkonen sd: Arvoisa rouva puhemies! Onnettomuustilastot to-siaan osoittavat, että lapsille tapahtuu paljon liikenneonnettomuuksia mikrobiolienteessä. THL:n tilastoihin perustuvan arvion mukaan viime vuonna kevyellä sähköajoneuvolla tai moottorilla varustetulla polkupyörällä loukkaantui erikoissairaanhoidoa vaativasti 0—14-vuotiaita noin 170 lasta ja 15—17-vuotiaita myös samainen 140 lasta. HUSin tilastojen mukaan sähköpotkulautoonnettomuuksissa loukkaantui viime vuosina yhteensä 574 alle 16-vuotiasta lasta ja potilaiden keski-ikä oli 12,2 vuotta. Nämä luvut ovat hyvin merkittä-viä ja kertovat mikrobiikkumisen onnettomuusalttiudesta.

Edustaja Lehtinen puhui täällä aikaisemmin myöskin muun muassa tämän lainsäädän-nön ulottamisesta suojakypäräpakeroon. Itse asiassa ministeriö on hyvin otsikkotasoisesti selvittänyt tätä suojakypäräpakkoa ja sen säätämistä alle 18-vuotiaille, mutta lopputulok-sena todettiin tässä vaiheessa, että ikärajasaantelyn liikenneturvallisuusvaikutukset ovat suojakypäräpakkoa suuremmat, joten se jätettiin säädösesityksestä pois.

Ylipäättään mikrobiikkumisen välineet, vempeleet, kehittyvät sitä tahtia, että tämä valio-kunnan huomio ”eduskunta edellyttää valtioneuvoston tarkasti seuraavan mikrobiikkumis-ta koskevan sääntelyn toimivuutta ja ajantasaisuutta” on erinomainen. Mikrobiikkuminen kehittyi niin kovaa vauhtia, että tarvitaan varmasti tarkentavia toimenpiteitä tämänkin la-kiesityksen jälkeen. Joka tapauksessa tarvitaan toimenpiteitä liikenneturvallisuuden var-mistamiseksi, ja tämä on hyvä askel oikeaan suuntaan.

Sen lisäksi valiokunta kiinnitti hyvin oikeutetusti huomiota siihen, että hallituksen esi-tyksen antamisen sekä lakiesityksen aiotun voimaantulon välillä oli vain vähän aikaa, jo-ten asian käsitteleminen toivotussa aikataulussa oli käytännössä mahdotonta. Joka tapauk-sessa on tärkeää, että nyt etenemme tämän mikrobiikkennelainsäädännön kanssa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lundén.

15.54 Mikko Lundén ps: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Olin jo viimeksi, kun asiasta keskusteltiin, hiukan kriittinen tätä esitystä vastaan, eikä minun kantani hirveästi ole muut-tunut siitä. Toki minä tämän hyväksyn ja arvostan kaikkia edellisiä puheenvuoroja, mutta haluan tuoda tähän vielä muutamia pointteja, mitä ei välttämättä ole tänään sanottu.

Esimerkiksi tämä sähköpotkulautojen liikkumisympäristö on täysin eri maaseudulla kuin esimerkiksi täällä Helsingin ydinkeskustassa. Taajamissa voi liikkua yksinään pyörä-

Pöytäkirja PTK 57/2025 vp

tiellä kenties vaikka viiden kilometrin koulumatkan. Todennäköisesti kaupungeissa liikku-
mismatka voi olla useasti paljon lyhyempi kuin taajama-alueella. Täällä Helsingissä voi
olla monia muita vaihtoehtoja, kuten ratikka, metro tai juna, mitä harvemmin maaseudulla
on mahdollista käyttää, joten täten liikkumisvaihtoehtoja on jo lähtökohtaisesti paljon vä-
hemmän ja harvemmin.

Taajamissa monet lapset käyvät koulua kauempaakin. Koulumatka voi olla viitisen ki-
lometriäkin, ja lapselle on sen itsenäiseen suorittamiseen hankittu useissa perheissä nimen-
omaan sähköpotkulautaa. Kenties lapsi välillä käyttää polkupyörääkin, mutta esimerkiksi
pitkä ja isomäkinen matka vie aikaa ja vaatii kuntoa useita kiloja painavan koulurepun
kanssa. Välillä olisi kiva säästää voimia vielä illansuun kaksi tuntia kestäviin rankkoihin
liikuntaharrastuksiinkin.

Arvoisa rouva puhemies! Nyt puhutaan onnettomuuksista vielä sen verran, että Trafi-
com arvioi, että potkulautaanonnettomuuksia on noin 1 600 ja matkoja tehdään noin 17 mil-
joonaa. Terveyshuoltoon johtavia polkupyöräonnettomuuksia tapahtuu Suomessa vuosit-
tain noin 20 000 kappaletta. Puhutaanko seuraavaksi polkupyörien kieltämisestä?

Mutta kuten alussa mainitsin, tässä laissa on kuitenkin suurimmilta osin hyvät peruste-
lut, ja tärkeätä on se, että sillä parannamme kaikkien turvallisuutta liikenteessä, samalla
kun saamme tukea yrittäjyyttä ja luoda mahdollisuudet monipuolisille tavoille liikkua. —
Kiitos, arvoisa rouva puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Löfström.

15.55 **Mats Löfström r:** Ärade fru talman! Jag sade i mitt förra anförande att det här kom-
mer gälla i hela landet, precis som också ledamot Lundén sade att det gäller i hela landet,
både i städer och på landsbygden. Men det är inte riktigt sant, utan det här kommer inte att
gälla på Åland, vilket är viktigt att lyfta fram. Åland har egen självstyrelsebehörighet gäl-
lande trafikfrågor, men på Åland finns det nu en livlig debatt om att man också ska ta sam-
ma regler i bruk på Åland. Det verkar finnas en stor konsensus kring det, eftersom det ock-
så finns många skador på grund av elsparkcyklar på Åland.

Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Lundén sanoi, nämä säännökset tulevat voimaan kau-
pungilla ja maaseudulla. Mutta Ahvenanmaalla tämä ei tule voimaan, koska Ahvenan-
maan liikenneasiat ovat itsehallintolain alla ja maakunnan toimivaltaa. Ahvenanmaalla
keskustellaan nyt kuitenkin, että he haluavat ottaa samat säännökset käyttöön Ahvenan-
maalla, koska on ollut monta onnettomuutta myös Ahvenanmaalla.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esityk-
seen HE 12/2025 vp sisältyvät 1.—4. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely
päätyi. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen toimenpidealoitteen hylkäämisestä.
Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

7. Yleisradion hallintoneuvoston kertomus eduskunnalle yhtiön toiminnasta vuonna 2024

Kertomus K 12/2025 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 7/2025 vp

Pöytäkirja PTK 57/2025 vp

Ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Käsittelyn pohjana on liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö LiVM 7/2025 vp. Nyt päätetään kannanotosta kertomuksen johdosta. — Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina.

Keskustelu

15.58 Anna-Kristiina Mikkonen sd: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssämme on tosiaan Yleisradion hallintoneuvoston kertomus eduskunnalle yhtiön toiminnasta viime vuodelta.

Meidän liikenne- ja viestintävaliokunta sai laajan ja kattavan selvityksen tästä hallintoneuvoston kertomuksesta, jossa muun muassa todetaan, että Ylen strategia keskittyy brändin vahvistamiseen, digitaalisten palveluiden kehittämiseen ja yhteiskunnan monimuotoisuuden esille tuontiin ja tavoitteena Ylellä on olla media-alan uudistamisen edelläkävijä.

Ylipäätään Yle vastaa suomalaisen median käytön tarpeisiin uuden teknologian ja kasvavan globaalin kilpailun keskellä eli hyvin haastavassa toimintaympäristössä. Yle panostaa moniäänisyyteen keskittymällä nuorten tavoittamiseen, uutissisältöjen monipuolistamiseen ja alueellisten näkökulmien esiin tuomiseen. On tärkeää, että kaikista säästöpainesta huolimatta Yle panostaa edelleen läsnäoloon useilla paikkakunnilla tuoden eri alueiden kehitystä ja erityispiirteitä koko Suomen tietoisuuteen.

Ylellä on yleistä merkitystä niin suomalaiselle kulttuuritoiminnalle kuin kulttuuriperinnön säilyttämisellekin. Muun muassa Ylen kantanauhoille on tallennettu arvokasta suomalaista kulttuuria säilymään tuleville sukupolville.

Yle ylläpitää vahvaa toimintaa häiriötilanteiden varalta kumppaneiden ja viranomaisten kanssa yhteistyössä. Ylen merkitys huoltovarmuudelle on keskeinen, ja siitäkin syystä on tärkeää, että Yle pystyy huolehtimaan toimintavarmuudestaan.

Ylipäätään median käyttö on monipuolistunut ja siirtynyt yhä enemmän digitaalisiin palveluihin. Samalla teknologian kehitys, generatiivinen tekoäly, haastaa meitä ja tarvitsemme uudenlaista osaamista. Erityisesti muuttuneessa geopoliittisessa tilanteessa Ylen lakisäätteisten tehtävien turvaaminen on ensiarvoisen tärkeää.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mäkinen.

16.00 Riitta Mäkinen sd: Arvoisa rouva puhemies! Käsitlemme tänään Yleisradion hallintoneuvoston kertomusta yhtiön toiminnasta viime vuoden osalta, ja tämän kertomuksensa se tosiaan Yleisradion toiminnasta annetun lain 6 §:n mukaisesti antaa koskien yhtiön julkisen palvelun toteutumista ja ohjaus- ja valvontatehtäviensä toteuttamista. Yleisradiolle nimenomaan laissa säädettyjen tehtävien määrä on hyvin merkittävä ja sisältö laaja. Sen tulee tarjota monipuolinen ja kattava julkisten palvelujen ohjelmisto jokaisen saataville yhtäläisin ehdoin. Yhtiön tehtävänä on tukea kansanvaltaa, demokratiaa, sananvapautta, sivistystä ja oppimista, vahvistaa kansallista ja alueellista kulttuuria ja huomioida tarjonnassa myös erityisryhmien ja vähemmistöjen tarpeet. Lisäksi Ylellä on erityistehtäviä viestinnän turvaamiseksi poikkeusolosuhteissa.

Pöytäkirja PTK 57/2025 vp

Arvoisa rouva puhemies! On erittäin positiivista, että myrskyisistä ajoista huolimatta ja osittain juuri siksi on tärkeää, että Yle on pystynyt turvaamaan asemansa Suomen luotettavimpana uutismedianana. Luotettavan, oikea-aikaisen tiedon merkitys korostuu ajassa, jossa tapahtuu paljon ja jossa yhteiskuntamme on jatkuvasti altis erilaiselle hybrdivaikuttamiselle. Suomessa on kyettävä puolustautumaan myös erilaista vihamielistä informaatiovaikuttamista vastaan, jotta yhteiskunnan ja sen kansalaisten toimintakyky ja turvallisuus voidaan taata. Tämä ei ole mahdollista ilman riippumatonta, vapaata uutismediaa, jossa faktat todella varmistetaan. Tässä Ylen merkitys korostuu aivan erityisellä tavalla. Kyse ei ole työstä, jota tehdään vain poikkeusolosuhteissa, sillä yhteiskunnan ja kansakunnan henkistä kriisinkestävyyttä rakennetaan ja ylläpidetään nimenomaan rauhan aikana. Se on siis pitkäjänteistä työtä, jossa onnistuminen luo kriisien keskellä meille paremmat edellytykset selvitä.

Arvoisa rouva puhemies! Liikenne- ja viestintävaliokunta korostaa mietinnössään, että Yle ylläpitää vahvaa toimintaa häiriötilanteiden varalta kumppaneiden ja viranomaisten kanssa tehtävän yhteistyön kautta keskittyen erityisesti kriittisen infran suojeluun. Turvatoimia tehostetaan, ja henkilökunta saa kattavaa koulutusta. Lisäksi Yle kehittää vaaratiedotteiden välitysprosesseja ja toimii aktiivisesti vaaratiedottamisen kehittämisen parissa, mikä tukee yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta. Valiokunnan tavoin itsekkin korostan muiden yhteiskunnallisten tehtävien ohella Ylen merkitystä huoltovarmuudelle. On meidän kaikkien yhteinen etu ja vastuu pitää huolta, että Yleisradion toimintaedellytykset turvataan kaikissa olosuhteissa. Kuten valiokuntakin toteaa, erityisesti muuttuneessa geopoliittisessa tilanteessa Ylen lakisääteisten tehtävien turvaaminen on ensiarvoisen tärkeää. Mielestäni tässä ajassa on tarpeen korostaa, että Yleisradion on todella oltava koko Suomen uutismedia. Se tarkoittaa muun muassa sitä, että myös alueellinen moniäänisyys turvataan niin, että esimerkiksi paikallisradioiden toimintaedellytyksistä pidetään kiinni. Tämä on mitä enemmässä määrin myös turvallisuuskysymys, jotta oikeaa tietoa saadaan oikeaan aikaan siellä, missä tapahtuu.

Arvoisa puhemies! On selvää, että parlamentaarisen työryhmän linjaukset näkyvät ja ovat näkyneet Ylen toiminnassa. Toimintaa haastavat tällä hetkellä mittavat määräraha-leikkaukset, joiden puristuksessa hyvää ja laadukasta työtä jatketaan tinkimättömästi.

Talouden ohella myös yleinen mediakentän murros haastaa Yleisradiota monin tavoin esimerkiksi niiden kehitysharppausten osalta, joita nyt tekoälyn ja muun teknologian parissa otetaan. Mielestäni on hyvä huomata, että erityisen vastakkainasettelun rakentamisen sijaan hedelmällisempää on edelleen tiivistää yhteistyötä kaupallisen median kanssa, sillä lopulta tässä pienessä maassa me elämme symbioosissa. Tarvitsemme toinen toisiamme, sillä emme kilpaile ensisijaisesti keskenämme vaan ennen kaikkea globaaleja toimijoita vastaan. Se haastaa meitä yhteisesti. Tämä on tosiasia, jonka myös valiokunta on pannut merkille todetessaan: ”Mediakentän murroksessa suuret kansainväliset mediajätit ovat valtaamassa alaa, mikä vaikeuttaa erityisesti kaupallisten toimijoiden tuottavuutta mutta myös Ylen toimintaa. Valiokunta pitää hyvänä, että kansalliset toimijat, Yle ja suomalainen kaupallinen media, pyrkivät yhteistoimintaan, jotta ne selviäisivät mahdollisimman hyvin kilpailussa kansainvälisiä mediajättejä vastaan.” Tähän sitaattiin on helppo yhtyä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu poissa. — Edustaja Wallinheimo.

16.06 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Haluan Yleisradion hallintoneuvoston puheenjohtajana kiittää liikenne- ja viestintävaliokuntaa erinomaisesta ja perusteellisesta mietinnöstä. Valiokunta on tunnistanut juuri ne keskeiset asiat, joiden äärellä Yleisradio tällä hetkellä toimii ja joiden varassa sen toiminta kehittyy tulevina vuosina.

Pidän erityisen tärkeänä, että mietinnössä korostetaan Yleisradion roolia koko maan kattavana, laadukkaana ja luotettavana julkisen palvelun toimijana. Valiokunta alleviivaa aivan oikein alueellisen moniäänisyyden turvaamista, nuorten tavoittamista ja uutissisältöjen monipuolistamista. Juuri nämä ovat niitä tehtäviä, joihin Ylen uusi strategia ja hallintoneuvoston ohjaus vahvasti seuraavina vuosina nojaavat. Monimuotoinen ja eri alueita esiin tuova media on koko kansakunnan eheyttä vahvistava voima.

Valiokunta tuo myös ansiokkaasti esiin Ylen merkityksen osana Suomen huoltovarmuutta ja kokonaisturvallisuutta. Vaaratiedottaminen, yhteistyö viranomaisten kanssa ja kriittisen infrastruktuurin suojaaminen ovat asioita, jotka eivät näy arjessa mutta joiden toimivuus ratkaisee paljon silloin kun yhteiskunta joutuu paineen alle. Hallintoneuvostossa pidämme tätä tehtävää ensisijaisen tärkeänä, erityisesti nyt kun elämme yhä epävakaa-massa geopolitiittisessa tilanteessa. Tämänkin on itse asiassa otettu vahvasti huomioon Ylen uudessa, vasta valmistuneessa strategiassa.

Myös valiokunnan käsittely suhteesta kaupallisiin toimijoihin on tasapainoinen ja rakentava. On selvää, että mediakenttä on murroksessa ja kilpailu sekä teknologian kehitys muuttavat pelikenttää nopeasti. Valiokunta aivan oikein korostaa, että yhteistyö kotimaisten toimijoiden välillä on kansallinen etu. Ylen on tehtävä oma lakisääteinen tehtävänsä, mutta sen tulee myös osaltaan vahvistaa suomalaista mediakenttää kokonaisuutena, ei toimia sitä vastaan. Tähän hallintoneuvosto on sitoutunut ja tulee seuraamaan sen kehitystä tiiviisti.

Haluan lopuksi kiittää valiokuntaa siitä, että se tukee avoimuutta, läpinäkyvyyttä ja valvontaa, juuri niitä asioita, joita me hallintoneuvostossa pyrimme Ylen toiminnassa jatkuvasti vahvistamaan. Se on Ylen toiminnan hyväksyttävyyden elinehto.

Arvoisa puhemies! Tämä mietintö antaa hyvän ja jämäkän pohjan sille, että Yleisradio voi jatkaa perustehtävänsä toteuttamista luotettavasti, kattavasti ja koko Suomen hyväksi. Tästä on hyvä jatkaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ronkainen.

16.09 Jari Ronkainen ps: Arvoisa puhemies! Viime vuosina on käyty kasvavaa keskustelua siitä, mikä on Yleisradion asema muuttuvassa mediakentässä. Tämä keskustelu on sekä tervetullutta että välttämätöntä. Kansalaisten tarpeet ja katselutottumukset muuttuvat, teknologia kehittyy, ja kilpailu sisällöstä kovenee. Tässä murroksessa myös Ylen on kyettävä tarkastelemaan omaa rooliaan uudessa valossa.

Samalla on syytä muistaa, miksi Yle ylipäättään on olemassa ja miksi se on edelleen välttämätön osa suomalaista yhteiskuntaa. Kyse ei ole vain sisällöntuotannosta tai kulttuuripalveluista vaan siitä, että Yle on osa kansallista järjestelmää, joka tukee yhteiskunnan toimintakykyä myös normaalista poikkeavina aikoina. Juuri tästä syystä valiokunnan mietinnössä esiin nostettu näkökulma Ylen roolista huoltovarmuuden osana on niin tärkeä, ja henkilökohtaisesti jaan tämän näkemyksen täysin.

Tästä on hyvä esimerkki: kun Venäjä hyökkäsi Ukrainaan, Yle kykeni tuottamaan kansalaisille reaaliaikaista ja asiantuntevaa uutisointia tilanteesta, jossa epävarmuus ja disin-

formaatio levisivät nopeasti. Tällaisina hetkinä konkretisoituu se, mitä tarkoittaa yhteiskunnallisesti luotettava media: toimija, joka on läsnä silloin, kun kansalaiset tarvitsevat selkeää ja todenperäistä tietoa.

Myös koronapandemian alkuaikoina nähtiin, kuinka Yle otti aktiivisen roolin uudessa ja epävarmassa tilanteessa. Yhtiö kykeni nopeasti reagoimaan ja tuottamaan ohjelmasisältöjä, jotka vastasivat kansalaisten muuttuneisiin arjen tarpeisiin. Uutisointi oli monin tavoin onnistunutta. Samalla kuitenkin on ymmärrettävää, että osa kansalaisista olisi kaivannut laajempaa tilaa kriittisille näkökulmille, esimerkiksi vaihtoehtoisille mielipiteille rokotteiden tehokkuudesta tai/ja hallituksen toimenpiteiden vaikutuksista. Tämäkin on osa julkisen palvelun tehtävää: tarjota moniäänisyyttä ja tukea kansalaiskeskusteluun.

Arvoisa puhemies! Laaja ohjelmatarjonta on ollut yksi Ylen tunnusmerkeistä ja vahvuuksista. Yhtiö on pyrkinyt palvelemaan monipuolisesti eri yleisöjä, eri alustoilla ja eri tarpeisiin. Esiin nouseekin kysymys: onko Ylellä velvollisuus palvella kaikkia, vai pitäisikö sen pikemminkin keskittyä olennaisiin ydintehtäviinsä? Nykyisessä taloudellisessa ja yhteiskunnallisessa tilanteessa on aiheellista pohtia, pitäisikö julkisen palvelun selkeämmin priorisoida keskeisimpiä toimiaan sen sijaan, että tarjotaan kaikkea kaikille.

Suomalaiset tarvitsevat kestävää, kohdennettua ja laadukasta ohjelmatuotantoa, joka tukee demokratiaa, kulttuuria ja sivistystä. Tämä ei välttämättä tarkoita määrällisesti enempää vaan laadullisesti parempaa ja yhteiskunnallisesti merkittävämpää.

Uutismedian uskottavuus syntyy siitä, kokevatko ihmiset sen tasapuoliseksi ja reiluksi. Jos näin ei ole, luottamus alkaa rapautua. Evan tuoreen tutkimuksen mukaan 40 prosenttia suomalaisista kokee Ylen uutisoinnin painottavan vasemmistolaista näkökulmaa. Vaikka lähes puolet vastaajista pitää Yleä puolueettomana, tällaisia havaintoja ei voi ohittaa olankohautuksella. Verorahoilla toimivan median on erityisen tärkeää varmistaa, että se näytetään aidosti riippumattomana, ei vain teoriassa vaan myös käytännön journalismissa.

Arvoisa puhemies! Yleisradio ei ole vain media. Se on osa kansallista infraa: instituutio, jonka merkitys näkyy erityisesti silloin, kun yhteiskunta on koetuksella. Mutta juuri siksi Ylen on pysyttävä terävänä. Sen on osattava arvioida omaa rooliaan rehellisesti, kuultava kansalaisia ja tarvittaessa priorisoitava tekemisiään ja tuotantoaan.

Itselleni kymmenisen vuotta Ylen hallintoneuvostossa toimineena ja tällä hetkellä sen varapuheenjohtajana Yle on tullut varsin tutuksi. Siksi näen perustelluksi kysyä, onko Ylen aina pyrittävä olemaan kaikkea kaikille vai olisiko merkityksellisempää keskittyä siihen, mikä todella palvelee koko yhteiskuntaa ja sen huoltovarmuutta ja kriisinkestävyyttä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitala.

16.14 Juha Viitala sd: Arvoisa rouva puhemies! Ajattelin tässä muutaman sanan Yleisradiosta itsekini sanoa. Kuitenkin puhutaan noin sadan vuoden historiasta, ja lähestulkoon sen ajan Yle on palvellut Suomen kansaa keskeisenä tiedonvälittäjänä ja kulttuurin välittäjänä ja myös sen luojana. Ylen toiminnalla on ollut ja tulee olemaan suuri rooli suomalaisessa tiedon välittämisessä.

Muutama nosto siitä toiminnasta:

Jos me mietitään juuri tätä alueellista uutistoimintaa, mikä edellisissäkin puheenvuoroissa on tullut esille, niin se uutisoi kyllä puolueettomasti ja laajasti kotimaan ja ulkomaan tapahtumista, vaikka täällä on viitattu hieman vasemmalle päin kallellaankin olevis-

Pöytäkirja PTK 57/2025 vp

ta asioista. Ilman Yleä maamme uutisvalikoimaan ja kulttuurikenttään jäisi aika iso aukko, jota eivät kaupalliset yritykset pystyisi tai eivät välttämättä edes halua pyrkiä täyttämään. Yle pystyy tuottamaan sisältöjä, jotka muuten jäisivät tekemättä, esimerkiksi uutislähetystä saameksi tai viittomakielellä tai selkosuomen kielellä. Paikallislehtiverkkomme on vähitellen vähentynyt, ja Ylen alueellisten uutistoimintojen merkitys kasvaa kyllä tätä aukkoa täyttäessä. Eli voisi todeta, että Yle tekee erittäin tärkeää työtä.

Ja vielä jos tuosta valiokunnan mietinnöstä bongaan tätä strategia-asiaa, niin Yleisradio keskittyi siinä brändin vahvistamiseen ja digitaalisten palveluiden kehittämiseen ja yhteiskunnan monimuotoisuuden esille tuontiin. Nämä ovat erittäin hyviä strategisia linjauksia. Painopisteet ohjaavat sisältöä ja palvelujen kehittämistä vastaamaan suomalaisten media-käytön tarpeita uuden teknologian ja kasvavan globaalin kilpailun keskellä. Tämä on erityisen tärkeää esimerkiksi tässä somemaaailman valtaamassa disinformaatiomaaailmassa ja kyllä haastaakin ihan yhtä lailla Yleä myös siinä, miten uusia työkaluja otetaan käyttöön ja miten pystytään luomaan lisäarvoa omaan toimintaan sillä tavalla, että tämä teknologia hyödynnetään. Varmasti siihen tulee tarpeita.

Yhden vielä tässä haluan ottaa, tämän huoltovarmuusnäkökannan. Kokonaisturvallisuusajattelua [Puhemies koputtaa] peilaten erittäin tärkeää on, niin kuin edellisissäkin puheenvuoroissa taisi edustaja Ronkainen ottaa esille, näiden häiriötilanteiden varalta tiedottaminen ja kaikki se yhteistyö, mikä on kriittisen infran suojeleunkin liittyvää. Nämä ovat erittäin tärkeitä asioita.

Ja sitten tietenkin... — Jaa, no nyt näyttääkin puheenvuoroaika olevan sillä tavalla loppu, että taidan päättää tähän.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No, puhukaa vaan. Jos jäi vielä sanottavaa, niin sanokaa vaan.

Suhteesta kaupallisiin mediatoimijoihin ja tähän mediakentän muutokseen olisin vain ottanut huomion, että Yleisradion yhteistoimintaa ja -peliä tässä suomalaisen median kentässä — kun mietitään, että maailmanlaajuisia mediajättejä vastaan kuitenkin osittain pelataan — pitää täällä Suomessa pystyä harjoittamaan. Tämmöinen huomio tähän loppuun vaan. — Kiitos vielä lisääjän saamisesta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rostila.

16.18 Onni Rostila ps: Arvoisa rouva puhemies! Oikeastaan halusin kiinnittää hiukan lisähuomiota tähän tässä ajassa ihan ymmärrettävistä syistä korostuvaan kriisitietoisuusteemaan, huoltovarmuuteen ja muihin näihin liittyviin asioihin. Kuitenkin, vaikka nämä asiat ovat tietysti kaikkien ymmärtämällä tavalla hyvin tärkeitä, niin Yleisradion budjettia kun tarkastelee, niin niillä tiedoilla, mitä siitä nyt ylipäättään on saatavissa, ainoastaan tuollainen 8—15 prosenttia koko budjetista menee tähän lähetysverkon ylläpitämiseen. Näin ollen, kun on ollut paljon keskustelua Yleisradion rahoituksesta ja se on kuitenkin aika huomattava — siis 600 miljoonaa suurin piirtein — niin on se vaara, että tällaisella yleisradiotekemisen ydinalueella olevasta, kaikkien ymmärtämällä tavalla tärkeästä asiasta vedetään se johtopäätös, että nyt sitten on hyvin tärkeää, että siitä jäljelle jäävästä satojen miljoonien eurojen potista, joka ei tähän kriisitietoisuuteen, huoltovarmuuteen tai hybridivaihtamiseen sinänsä mitenkään liity, ei sitten olisi varaa kuitenkaan säästää.

Pöytäkirja PTK 57/2025 vp

Sitten oikeastaan toinen asia liittyy edustaja Ronkaisen hyviin huomioihin omassa puheenvuorossaan. Halusin myöskin ottaa hiukan kantaa tähän tuoreeseen kyselytutkimukseen, jossa havaittiin, että 40 prosenttia vastaajista — siis hyvin huomattava osuus — koki, että ainakin jonkunlainen kallistuma ja vinouma Yleisradion toimituksessa on vasemmistoon päin. Vielä tärkeämpää on oikeastaan huomata, että tähän lukuun verrattuna vain ani harva vastaajista ajatteli, että minkäänlaista vinoumaa olisi — siis edes pientä vinoumaa — oikealle päin. Tästä jokaisen päättäjän pitäisi minusta olla hyvin vakavalla mielellä. Kummeksuin esimerkiksi silloin Yleisradion johdosta tulleita kommentteja, jotka kuulostivat hiukan vähätteleviltä, että ei muka olisi minkäänlaista tutkittua tietoa siitä, että tällainen vinouma ja kallistuma on. Niin että olisi tosi hyvä asia... Kun täällä joka toisessa puheenvuorossa puhutaan hybridivaikuttamisesta ja infovaikuttamisesta ja siitä ja tästä, niin emme me sitten kuitenkaan kykene näköjään olemaan yhtä mieltä edes tämmöisestä yksinkertaisesta asiasta, joka on tutkittua tietoa, tai siitä, mikä tämmöisen asian merkitys on ja pitäisikö tälle nyt tehdä jotain. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Wallinheimo.

16.21 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Rostila otti mielestäni tärkeän huomion tästä huoltovarmuudesta, ja kyllähän se näin on. Vaikka se ehkä siellä näkyy loppusummissa muutamana kymmenenä miljoonana, niin kyllähän se rupeaa olemaan ihan läpileikkaava teema joka puolella Yleä, että en olisi sen suhteen niin huolissani.

Itse ottaisin ehkä kiinni huomiota tuohon edustaja Ronkaisen mielestäni terveellä tavalla kriittiseenkin puheenvuoroon siinä suhteessa, tarvitseeko Ylen olla kaikille kaikkea. No, laki tähän tällä hetkellä kyllä vahvasti sanoo, että pitää olla, ja onko Yle-laki siinä mielessä sitten ajankohtainen vai pitäisikö sitä uudistaa? Nythän parlamentaarinen työryhmä ei koskenut Yle-lakiin. Itse toin silloin hallintoneuvoston puheenjohtajana heidän kuulemisessaan esille sen, että muun muassa 7 §:n tämän tekstimuotoisen sisällön hämärät kirjaukset eivät kyllä auta meitä siinä mielessä, että kun paljon puhutaan kaupallisen median ja Ylen ehkä jännitteisestä suhteesta, niin sitä ei tarkennettu, mikä on aiheuttanut sen, että kaupallisen median Medialiitto tälläkin hetkellä taas komissioon siitä uutta kantelua tekee. Seuraavan kerran, kun Yle-lakia avataan ja tehdään uutta parlamentaarista työryhmää, niin toivoisin, että tätä 7 §:ää tarkennettaisiin, jotta se antaisi myös sitten hallintoneuvostolle parempia työkaluja valvoa sitä.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomuksen K 12/2025 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

8. Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan toimintakertomus 2024

Kertomus K 2/2025 vp

Valiokunnan mietintö UaVM 2/2025 vp

Pöytäkirja PTK 57/2025 vp

Ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö UaVM 2/2025 vp. Nyt päätetään kannanotosta kertomuksen johdosta. — Keskustelua. Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina.

Keskustelu

16.23 Anna-Kristiina Mikkonen sd: Arvoisa puhemies! Globaalin maailmanjärjestyksen muututtua ja turvallisuustilanteen vaihduttua pohjoismaisen yhteistyön merkitys entisestään korostuu. Käsittelyssämme on nyt Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan toimintakertomus ja siihen liittyvä ulkoasiainvaliokunnan mietintö.

Viime vuonna, 2024, Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajamaana toimi Islanti, ja puheenjohtajuuskaudella keskiössä olivat arktisen alueen rauha ja turvallisuus, ympäristö ja tasa-arvo. Islantiin liittyen eduskunnan Islannin ystävyysryhmä järjestäytyi tänään ja toivottaa lämpimästi kaikki edustajakollegat mukaan Islanti-ystävyyssryhmän toimintaan.

Viime vuotta Pohjoismaiden neuvostossa leimasi hyvin vahvasti keskustelu Helsingin sopimuksen päivittämisestä. Helsingin sopimushan on pohjoismaisen yhteistyön niin sanottu perustuslaki. Helsingin sopimuksen päivittämistä pidetään välttämättömänä, jotta pohjoismainen yhteistyö pysyisi ajan tasalla ja heijastaisi pohjoismaisia yhteiskuntia ja yhteistyön kehitystä. Keskeisenä tavoitteena oli sisällyttää sopimukseen nykyisiä yhteistyöaloja, joita ei ole sopimuksessa aikaisemmin huomioitu, erityisesti turvallisuus- ja puolustuspolitiikka, siviiliturvallisuus, varautuminen ja yhteiskuntaturvallisuus.

Sen lisäksi yksi vaikeimmista kysymyksistä päivittämistarpeen yhteydessä lienee ollut Ahvenanmaa, Färsaaret ja Grönlanti, itsehallintoalueiden asema neuvostossa. Suomen valtuuskunta on suhtautunut hyvin myönteisesti itsehallintoalueiden osallistumismahdollisuuksiin ja heidän osallistumismahdollisuuksiensa edistämiseen.

Tämä päivitetty sopimus vahvistaa pohjoismaista yhteistyötä myös tulevaisuudessa. Ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikka ovat pitkään olleet keskeisissä keskusteluissa mukana pohjoismaisessa yhteistyössä. On luontevaa, että myöskin pohjoismaisella yhteistyöllä meillä on rooli foorumina, jossa sitten Pohjolan kansanedustajat voivat käydä avointa ja rakentavaa keskustelua yhteisestä turvallisuudesta ja aluetta koskevista ajankohtaisista kansainvälisistä kysymyksistä, esimerkiksi tällä hetkellä Grönlannin tilanteesta, joka Yhdysvaltain käynnistämästä mediasirkuksesta johtuen on nyt sitten hyvin keskeinen maailmanpoliittinen kysymys.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kokko, poissa. — Edustaja Eerola.

16.26 Juho Eerola ps: Arvoisa rouva puhemies! Viime vuonna Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajamaana toimi Islanti ja Pohjoismaiden ministerineuvostoa puolestaan sitten johti Ruotsi.

Tämän Islannin puheenjohtajuusohjelman keskiössä olivat arktisen alueen rauha ja turvallisuus ja ympäristökysymykset sekä myös tasa-arvo. Pohjoismaiden neuvoston järjestyksessään 76. täysistunto pidettiin lokakuussa Reykjavíkissa, ja sen päättemana oli tämä

Pöytäkirja PTK 57/2025 vp

mainitsemani arktinen turvallisuus. Kansainvälistäkin ulottuvuutta koettiin erityisesti Ukrainan presidentti Volodymyr Zelenskyin vierailun myötä, ja paikalla oli myös Valko-Venäjän demokratialiikkeen johtaja Svjatlana Tsih'anouskaja. He osallistuivat keskusteluun. — Toivottavasti lausuin nimet oikein, edes suunnilleen.

Vuotuinen teemaistunto puolestaan pidettiin ensimmäistä kertaa Färsearilla Tórshavnissa, ja sen aiheena olivat turvallisuus, rauha ja varautuminen Pohjois-Atlantilla sekä pohjoismainen liikenne- ja infrastruktuuriyhteistyö. Näissä keskusteluissa en valitettavasti itse ollut mukana — Islannissa olin — mutta Färsearilla, mitä luin ja seurasin, korostuivat kansainvälisen ja pohjoismaisen yhteistyön merkitys sekä Suomen ja Ruotsin silloin tuoreiden Nato-jäsenyyksien vaikutukset pohjoismaiseen puolustusyhteistyöhön.

Kertomusvuonna keskeiseksi teemaksi nousi edustaja Mikkosenkin tuossa esittelemä Helsingin sopimuksen päivittäminen, ja erityisesti itseäni se työllisti. Välillä tuntui, arvoisa rouva puhemies, että työllisti vähän liikaakin ja että se ei meinannut edetä yhtään mihinkään, mutta lopulta saavutimme harmonian. Tämä kyseinen Helsingin sopimus on toiminut pohjoismaisen yhteistyön peruspilarina aina vuodesta 1962 lähtien, mutta sen sisältö ei enää vastannut nykyisiä tarpeita. Tätä päivitystarvetta vauhdittivat muun muassa tämä muuttunut turvallisuustilanne ja sitten tämä, mistä äsken kerroinkin, että Suomi ja Ruotsi olivat tuoreeltaan liittyneet jäseniksi puolustusliitto Natoon. Tavoitteena on nyt sisällyttää sopimukseen muun muassa turvallisuus- ja puolustuspolitiikka, siviiliturvallisuus, varautuminen ja yhteiskuntaturvallisuus sekä myös uusia politiikkalohkoja, kuten ilmasto, raja-estetyö ja sitten lisäksi vielä lasten ja nuorten oikeudet.

Tämän Helsingin sopimuksen päivittämistä selvittänyt parlamentaarinen työryhmä, missä siis itsekkin olin mukana, esitti yksimielisesti, että hallitusten tulisi asettaa pohjoismainen komitea valmistelemaan näitä sopimusmuutoksia. Puheenjohtajiston ehdotus sai sitten siellä täysistunnossa Islannissa yksimielisen tuen, ja meille jopa aplodeerattiin. Keskustelua kuitenkin herätti erityisesti kolmen itsehallintoalueen, Ahvenanmaan, Färsearten ja Grönlannin, asema sopimuksen osapuolina. Suomen valtuuskunta erityisesti korosti tämän päivityksen oikeudellista kehystä ja Pohjolan yhtenäisyyden säilyttämistä sekä suhtautui ymmärtäväisesti meille niin rakkaan Ahvenanmaan huolenaiheisiin.

Suomen valtuuskunnan työssä korostui myöskin vuoropuhelu hallituksen ja hallitusten kanssa ajankohtaisista pohjoismaisista aiheista, kuten jengirikollisuudesta, rajat ylittävistä jengirikollisuudesta, sitten huoltovarmuudesta, jossa siinä myös keskusteltiin tällaisesta rajat ylittävästä huoltovarmuudesta, sekä myös puolustusyhteistyöstä, joka nyt Naton myötä syvenee entisestään.

Valtuuskunta järjesti useita ministerikuulemisia ja asiantuntijatapaamisia vuoden aikana sekä aloitti valmistelut vuoden 2026 eli ensi vuonna koittavaa Suomen Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajuuskautta varten. Eli silloin, kun muut edustajat vuonna 2026 loka—marraskuun vaihteessa viettävät istuntotaukoa ja lähettelevät meille kuvia kaiken maailman etelän lomakohteista, me Pohjoismaiden neuvoston jäsenet istumme täällä ja käymme läpi tärkeitä asioita. Työvaliokunta, johon myös kuulun, vastaa puheenjohtajuusohjelman laadinnasta, ja se valmistelutyö on nyt saatettu lähes päätökseen. Viikko sitten maanantaina tästä keskusteltiin muun muassa Ahvenanmaalla Maarianhaminassa.

Moneen kertaan mainitsemani Helsingin sopimuksen uudistaminen sekä sitten Suomen tulevat puheenjohtajuudet ministerineuvostossa ja sitten tässä Pohjoismaiden neuvostossa tarjoavat mielestäni merkittävänkin mahdollisuuden vahvistaa Suomen roolia tässä muuttuvassa pohjoismaisessa yhteistyössä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia paljon. — Edustaja Väyrynen.

16.32 Ville Väyrynen kok: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tässä edustajat Mikkonen ja Eerola pitivät ansiokkaat puheenvuorot liittyen meidän toimintakertomukseen. Oma tarkoitukseni oli valtuuskunnan puheenjohtajana tietynlainen hengennostatuspuhe pitää, mutta Eerola hoiti senkin tuossa loppuvaiheessa. Eli haluan tosiaan muistuttaa vielä kerran siitä, että tänä vuonna ollaan ministerineuvoston puheenjohtaja ja ensi vuonna on sitten puheenjohtajuus Pohjoismaiden neuvostossa. Nyttien eletään tosiaan sitä — niin kuin tässä on hienosti kuvattu — että meillä on Helsingin sopimuksen päivitys menossa. Siellä ovat tietyt geopoliittiset asiat, mitkä myllertävät tällä hetkellä taustalla. Me tiedetään se, mitä itärajan takana tapahtuu, ja Grönlannin tilanne, mihin edustaja Mikkonenkin viittasi, ja lisäksi vielä itsehallintoalueitten tilanne liittyen Helsingin sopimukseen.

Tässä on nytten tietyllä tavalla semmoinen liikevaihe menossa, jossa ensinnäkin meillä on mahdollisuus nostaa Pohjoismaiden neuvoston profiilia, mutta etenkin meillä on mahdollisuus nostaa Suomen profiilia pohjoismaisessa yhteistyössä. Siihen kannustan kaikkia edustajia, ketkä eivät ole varsinaisesti valtuuskunnan jäseniä tai varajäseniä: ihan päivittäisessä työssä miettimään kytköksiä omissa valiokunnissaan pohjoismaiseen yhteistyöhön. Jos sieltä semmoisia siemeniä löytyy, niin niitä kannattaa sitten laittaa eteenpäin ja miettiä tätä aspektia. Se on yksi asia meidän puheenjohtajuusohjelmassa, että pyritään tämmöistä kansallista kytkentää vahvistamaan — samaa, mitä Ruotsi tekee tällä hetkellä puheenjohtajuusohjelmassaan.

Elikkä nyt on semmoinen etsikkoaika nostaa tätä profiilia juuri sillä sektorilla, missä sitä tällä hetkellä tarvitaan. Elikkä pohjoismainen yhteistyö on tarpeellisempaa kuin koskaan, ja niin kuin edustaja Eerola viittasi, yhteistyö Ahvenanmaan valtuuskunnan kanssa meillä on aivan erinomaista, mistä puhuttiin justiinsa viime maanantaina, että se voi olla jopa jonkunäköinen esimerkki sitten muullekin Pohjolalle ja jopa vähän laajemminkin, kuinka tätä yhteistyötä voidaan tehdä ilman ristiriitoja ja tavallaan samaan suuntaan soutea.

Kiitos näistä puheenvuoroista. Ei minulla ole oikein mitään täydennettävää näihin erinomaisiin katsauksiin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina.

16.34 Anna-Kristiina Mikkonen sd: Arvoisa puhemies! Pohjoismaiden neuvoston vuosikertomus käsittelee hyvin laaja-alaisesti Pohjoismaiden yhteistyötä ylipäätään monilla eri sektoreilla. Erityisesti huomio kiinnittyy muun muassa vapaan liikkuvuuden ja rajaesteiden purkamisen tärkeyteen Pohjoismaiden välillä. Rajaestekysymyksethän ovat hyvin näkyvästi esillä poliittisessa keskustelussa pohjoismaisesti, ja niistä viestitään aktiivisesti myös kansallisten hallitusten suuntaan. Yksi viime toimintakertomusvuoden kielteisistä päätöksistä oli Pohjoismaiden ministerineuvoston päätös rajaestetyön uudelleenjärjestelystä, jolla oli kielteisiä vaikutuksia Suomen silloiseen kansalliseen rajaestetyön malliin, mutta nyt olemme sitten jo luomassa siihenkin uutta toimintatapaa.

Meillä Pohjoismaiden neuvoston Suomen delegaation jäsenillä on kaikilla omat valiokuntavastuunamme myöskin Pohjoismaiden neuvostossa. Henkilökohtaisesti olen rajaestetyöryhmässä sekä myöskin Hyvinvointi Pohjolassa -valiokunnassa, joka itse asiassa keskittyy työssään pohjoismaiseen hyvinvointimalliin, jota Orpon hallitus aktiivisesti käyttää

Pöytäkirja PTK 57/2025 vp

useasti täällä salissa esimerkkinä. Hyvinvointi Pohjolassa -valiokunta keskittyy työssään muun muassa haavoittuvassa asemassa oleviin lapsiin ja nuoriin, mielenterveysasioihin, toimintarajoitteisiin, päihteisiin ja niiden väärinkäyttöön, tasa-arvoasioihin, LGBTI-oikeuksiin sekä demokratia- ja ihmisoikeuskysymyksiin. Sen lisäksi valiokunnan painopisteinä ovat yhteiskunnan ja työmarkkinoiden sosiaalinen kestävyys ja tasa-arvo, pohjoismainen yhteistyö ylipäättään rasismien ja ekstremismien torjumiseksi sekä tasa-arvoinen ilmastopolitiikka.

Pohjoismaiden neuvostohan on yhteisesti luonut vision, että tavoittelemme sitä, että Pohjolasta tulisi maailman kestävin ja integroitunein alue vuoteen 2030 mennessä. Tätä tavoitetta kohti työskentelemme Pohjoismaiden neuvostossa.

Lämpimät kiitokset Suomen valtuuskunnan puheenjohtajalle, edustaja Väyrykselle ja muutenkin kaikille aktiivisille Pohjoismaiden neuvoston kollegoille hyvästä yhteistyöstä. Pohjoismaiden yhteistyön merkitys entisestään korostuu tässä muuttuneessa maailmantilanteessa.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomuksen K 2/2025 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tuloverolain sekä eräiden muiden verolakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 17/2025 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 4/2025 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 28.5.2025 pidettävään täysistuntoon.

10. Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön Suomen valtuuskunnan kertomus 2024

Kertomus K 14/2025 vp
Valiokunnan mietintö UaVM 1/2025 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 28.5.2025 pidettävään täysistuntoon.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi väliaikaisista toimenpiteistä välineellistetyn maanhantalon torjumiseksi annetun lain 7 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 18/2025 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 14/2025 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 28.5.2025 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 57/2025 vp

12. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 28.5.2025 klo 14. Täysistunto lopetettiin klo 17.26.

Pöytäkirjan vakuudeksi: